

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA
OBOR PODNIKOVÁ A ODVĚTVOVÁ EKONOMIKA

KATEDRA EKONOMIKY

DISERTAČNÍ PRÁCE

**Ekonomika výkrmu jatečných prasat v České republice v kontextu vývoje produkce a
spotřeby vepřového masa v letech 2006 - 2010**

Autor: Ing. Jarmila Štolcová

Školitel: prof. Ing. Jaroslav Homolka, CSc.

Praha 2012 ©

PODĚKOVÁNÍ

Mé upřímné poděkování patří všem, kteří mi byli během doktorského studia a při zpracování této práce nápomocni.

Mezi nimi zejména

prof. Ing. Jaroslavu Homolkovi, CSc., školiteli,

za odborné vedení, morální podporu a čas a

zemědělským podnikům a jejich zaměstnancům za vstřícné jednání a poskytnutí údajů a dat v dotazníkovém šetření.

Největší poděkování patří mé rodině – manželovi Radkovi, našim rodičům a dětem Patrikovi a Adrianě za jejich pochopení, trpělivost a důvěru v průběhu celého doktorského studia.

OBSAH

1	ÚVOD	5
2	LITERÁRNÍ REŠERŠE	7
2.1	Specifika zemědělství.....	7
2.2	Zemědělsko- potravinářská vertikála	9
2.3	Podmínky pro vytváření racionálních toků ve vertikálách.....	10
2.4	Charakteristika vertikály vepřového masa v České republice.....	14
2.5	Zásahy státu a EU.....	16
2.6	Ekonomická efektivnost.....	22
2.6.1	Rentabilita	25
2.7	Kalkulace.....	26
2.8	Společná organizace trhu s vepřovým masem.....	28
2.9	Chov prasat, produkce, zpracování a odbyt vepřového masa.....	29
2.9.1	Původ, domestikace a základní charakteristika prasete domácího	29
2.9.2	Tvarové a užitkové vlastnosti prasat	30
2.9.3	Současná plemena prasat chovaná v ČR (Sambraus, 2006)	34
2.9.4	Organizace chovu prasat v ČR	36
2.9.5	Faktory ovlivňující ekonomiku chovu prasat	38
2.9.6	Vývoj chovu prasat v ČR	45
3	CÍL PRÁCE.....	47
4	MATERIÁL A METODY	48
4.1	Zdroje dat pro fundamentální a technickou analýzu chovu prasat	48
4.1.1	Dotazníkové šetření.....	48
4.1.2	Ostatní podklady.....	50
4.2	Statistické metody	51
4.2.1	Indexní analýza.....	51
4.2.2	Deskriptivní analýza výběrového souboru	52
4.2.3	Analýza rozptylu	53
4.3	Kalkulace a kalkulační vzorec.....	53
4.3.1	Kalkulace nákladů	53

4.3.2	Kalkulace výnosů	54
4.3.3	Výpočet ziskovosti a míry rentability.....	56
5	VÝSLEDKY	57
5.1	Hodnocení ekonomiky chovu prasat	57
5.1.1	Struktura nákladů výkrmu prasat šetřených podniků v letech 2006 – 2010.....	58
5.1.2	Vliv roku na jednotlivé ukazatele a statistická významnost.....	59
5.1.3	Ziskovost (ztrátovost) šetřených podniků za jatečné prase v jednotlivých letech 2006 – 2010.....	65
5.1.4	Vliv velikosti výměry zemědělské půdy celkem na jednotlivé ukazatele a statistická významnost.....	66
5.1.5	Ziskovost (ztrátovost) šetřených podniků za jatečné prase dle výměry zemědělské půdy	69
5.2	Analýza vývoje chovu prasat, produkce a spotřeby vepřového masa ve světě, EU a ČR v letech 2006 – 2010	71
5.2.1	Analýza vývoje chovu prasat, produkce a spotřeby vepřového masa ve světě a EU v letech 2006 – 2010.....	71
5.2.2	Analýza vývoje chovu prasat v ČR v letech 2006 – 2010.....	77
5.2.3	Analýza vývoje produkce a spotřeby vepřového masa v ČR v letech 2006 – 2010.....	79
5.3	Analýza vývoje cen zemědělských výrobců a cen průmyslových výrobců	82
5.3.1	Analýza vývoje CZV jatečných prasat v ČR v letech 2006 – 2010	82
5.3.2	Analýza vývoje CPV v ČR v letech 2006 -2010	85
5.4	Analýza zahraničního obchodu a soběstačnost ČR v produkci vepřového masa v letech 2006 - 2010.....	97
5.4.1	Objem zahraničního obchodu s živými prasaty a vepřovým masem	98
5.4.2	Soběstačnost ČR v produkci vepřového masa.....	102
5.5	Analýza vybraných ukazatelů výroby vepřového masa	105
5.5.1	Odbytové trhy prasat a vepřového masa, systém zpeněžování.....	106
5.5.2	Charakteristika oboru Výroby, zpracování a konzervování masa a masných výrobků (CZ-NACE 10.1)	108
5.5.3	Vývoj počtu podnikatelských subjektů a zaměstnanců	110
6	SOUHRN VÝSLEDKŮ A DISKUZE	114
7	ZÁVĚR A DOPORUČENÍ.....	121
8	PŘEHLED LITERATURY	123
9	SEZNAM ZKRATEK	131
10	SEZNAM TABULEK	134
11	SEZNAM GRAFŮ	137

12	SEZNAM SCHÉMAT	139
13	SEZNAM PŘÍLOH	140

1 ÚVOD

Chov prasat a produkce vepřového masa je v České republice i EU ekonomicky významným agrárním odvětvím. Spotřeba vepřového masa v České republice, která se dlouhodobě pohybuje kolem 41,3 kg na obyvatele a rok, je vázána na tradice české kuchyně. Vepřové maso je u nás oblíbené pro své sensorické vlastnosti a s nimi spojenou snadnou mechanickou opracovatelnost, všestrannou uzenářskou využitelnost a kulinářskou rozmanitost. Vysoká biologická hodnota tohoto druhu masa je další, mnohdy neprávem opomíjenou, výhodou.

Celé odvětví chovu prasat a produkce vepřového masa prošlo během posledních let řadou změn. V době centrálně řízené ekonomiky plnil stát v národohospodářském systému funkci vertikálního koordinátora, pod jehož řízení spadaly všechny články výrobní vertikály. Po transformaci, tedy přechodu České republiky z centrálně řízeného systému na tržní systém ekonomiky, a následným vstupem do Evropské unie, se po odbourání celních bariér celá zemědělsko-potravinářská vertikála dostala pod tlak světového obchodu a obchodních řetězců. Došlo k výraznému posunu ve šlechtění na hlavní užitkové vlastnosti. Pod vlivem vývoje a orientace chovu prasat v Evropě, zejména Dánsku a Francii, byla u nás přijata nová strategie šlechtění mateřských plemen. Tuzemští výrobci a zpracovatelé vlivem integrace EU museli reagovat na vývoj v Evropě i světě, což znamenalo intenzifikovat výrobu při respektování zásad welfare zvířat, snížit náklady při současném zvýšení produktivity práce a úrovně parametrů výkrmnosti a jatečné hodnoty. Bohužel ne všem subjektům podnikajícím v tomto odvětví živočišné výroby se adaptace na nové podmínky, které s sebou přinesly silné konkurenční prostředí v rámci EU i v celosvětovém měřítku, podařila. Mnoho podniků se od chovu prasat odklonilo, zaměřilo se na jiné odvětví živočišné nebo rostlinné produkce, nebo s podnikáním v zemědělství skončilo zcela.

2 LITERÁRNÍ REŠERŠE

2.1 Specifika zemědělství

Jedním z hlavních specifíků je skutečnost, že výrobní procesy v zemědělství jsou doplněny o faktor vlivu přírodních podmínek a vlivu počasí. Dále jsou to skutečnosti vlivu délky výrobních procesů a s tím související délky vázanosti oběžného kapitálu a několik dalších specifíků. I přes zmiňovaná specifika se neustále v odborných kruzích vedou diskuse o výjimečnosti či standardnosti odvětví. Z pochopitelných důvodů se postavení odvětví zemědělské prvovýroby stává i předmětem politických diskusí z důvodu vysokého podílu čerpání peněz z veřejných zdrojů (Moullis, 2006).

Peterová (2000) uvádí, že vertikály výroby potravin jsou považovány za komplikované a těžko říditelné, což je dáno především díky specifíkům té části vertikál, která se týká hromadné zemědělské prvovýroby. K základním specifíkům zemědělství ve výše uvedeném smyslu slova patří:

1. Výroba je závislá na půdě, rostlinná výroba má plošný charakter. Odvětví tím ztrácí část výhod plynoucích z koncentrace výroby na jednom místě. Kromě toho překročení koncentrace odvětví v podniku může narušit jeho požadavky např. na rotaci osevního postupu a projevit se poklesem výnosů. Základním dopadem do ekonomiky jsou hlavně zvýšené náklady na technologickou přepravu.
2. Rozdílná kvalita půdy je příčinou její rozdílné úrodnosti a z ní plynoucí rozdílné konkurenceschopnosti na trhu především u produktů, které lze s ohledem na půdní a klimatické podmínky obecně vyrábět plošně (obiloviny). Nerespektování rajonizace v rostlinné výrobě vede zpravidla ke snížení efektivnosti vkladů.
3. Reprodukční proces má biologický charakter, probíhající ve víceméně neměnných cyklech. Tím klesá jeho schopnost plynule se přizpůsobovat podmínkám trhu. Hlavním dopadem do ekonomiky je častý nesoulad mezi nabídkou a poptávkou vyvolávající kolísání cen a tím způsobující nejistotu hospodářského výsledku i při technologicky dobře zvládnuté výrobě.

4. Výrobní cykly mají spíše dlouhodobý charakter, který nelze libovolně ani měnit (viz. ad 3), ani přerušovat. Tím vznikají vysoké požadavky na vázanost kapitálu v odvětví po celou dobu výrobního cyklu. Jeho výnosnost s rostoucí délkou cyklu většinou klesá a u ekonomicky slabých podniků je spojena s rostoucím podílem cizího kapitálu zapojeného do výrobního procesu, jehož náklady pořízení zpravidla převyšují jeho výnosnost v zemědělství obecně i u většiny odvětví.
5. Výroba je sezónní. Tato vlastnost s sebou kromě dopadu do kolísání cen přináší i nerovnoměrné požadavky na potřebu oběžného kapitálu, ale především pracovní síly. Podniky se s touto skutečností mohou vyrovnat buď hledáním náhradních výrobních programů pro své zaměstnance na dobu mimo sezónních špiček, nebo najímat cizí práci na sezonu. Obojí je většinou spojeno s růstem mezních nákladů na práci a poklesem její produktivity, ať již z důvodů zvýšených mezd nebo, co je ještě horší, snížením kvality práce nebo dokonce snížením kvality finálních výrobků v důsledku nekvalifikovanosti pracovní síly. Sezónní výroba s sebou přináší i potřebu vázat krátkodobý kapitál (zásoby) až do doby příští sklizně. S tím jsou opět spojeny vícenáklady v podobě nákladů na skladování, resp. tlaky na potřebu cizích zdrojů.
6. Momentální průběh klimatických podmínek může oběma směry podstatně modifikovat naturální výsledek výroby i jeho kvalitu a tím podstatně ovlivnit ekonomický vztah input - output v hodnotovém vyjádření. Předcházení těmto výkyvům je opět spojeno s vícenáklady typu pojištění úrody, tvorba pojistných zásob ať již u hospodářských subjektů nebo v hmotných rezervách státu.
7. I přes pokračující proces koncentrace a specializace výroby zůstává klasický zemědělský podnik víceodvětvový a jako takový je zpravidla účastníkem více vertikál. Zejména v případech, kdy jedna komodita může být surovinou pro více článků vertikály, může nevhodné konkurenční prostředí nebo nestandardní výsledek výroby (neúrody, nadúrody) vyvolat i dlouhotrvající poruchy na trhu potravin (delší než je doba výrobního cyklu) a to tím hlubší a déletrvající, čím je výrobní cyklus daného výrobku delší a čím se daný vliv projevil na větším teritoriu.
8. Výrobní toky zemědělských vertikál jsou tvořeny velkým počtem prvků. Vazby, které je spojují jsou proměnné v souvislosti s body 1. až 6. Jejich řízení v souladu s naturálním a hodnotovým vyjádřením koupěschopné poptávky představuje činnost náročnou na velké množství informací, poskytovaných a zpracovávaných ve velmi krátkém čase a očekává odpovědnou reakci všech účastníků trhu.

9. Existuje bezprostřední závislost na oblasti spotřeby. I když je velmi odlišná pro jednotlivé výrobky resp. jejich skupiny (srovnej spotřebu chleba a alkoholu), reaguje spotřeba okamžitě a často i velmi pružně na nejrůznější, předem i těžko předvídatelné podněty. Uspokojování takových reakcí poptávky je opět většinou spojeno s dodatečnými vícenáklady. Jejich dlouhodobější neuspokojování je zdrojem sociálního neklidu, který může mít za následek vynucené a často i nesystémové zásahy do tržního mechanismu v oblasti cen, mezd, zahraničního obchodu apod.

2.2 Zemědělsko- potravinářská vertikála

Výrobová vertikála je dle definice Peterové (2000) tok, cesta produktu od jeho vývoje, výzkumu, biologického a technického řešení, přes hromadnou zemědělskou výrobu, jeho zpracování ve finální výrobek včetně jeho prodeje spotřebiteli. Jde o technologické propojení (nikoliv organizační), kde účelem vytváření vertikál je racionální propojení nejrůznějších organizačních forem hospodářských subjektů navzájem ve směru horizontálním (dvou zemědělských podniků) i vertikálním (zemědělský podnik, zpracovatelský podnik, obchod), a to uvnitř odvětví, mezi odvětvím a jeho dodavateli a odběrateli, obchodem, včetně zahraničního, s cílem plynulého průchodu produktu celým tokem a kvalitního uspokojení poptávky se všemi atributy, které k tomuto termínu patří. Propojení vertikály může mít nejrozmanitější formy, počínaje kvalitními dodavatelskými smlouvami, přes různě těsné kooperace až po fúzi hospodářských subjektů.

Při popisu vertikály se setkáváme s pojmy (Peterová, 2000):

- článek vertikály, což je ucelená část výrobního procesu založená na shodné technologii,
- prvek vertikály, což je každý samostatný hospodářský subjekt ve vertikále.

Podle Švasty a Boháčka (2003) lze fáze zemědělsko-potravinářské výrobové vertikály definovat v několika variantách, dle typů konkrétního zaměření. V podstatě jde o následující fáze:

1. vlastní výrobní proces se zpětnými, obvykle reprodukčními vazbami, propojením na další výrobní procesy systémem konkurenčních, doplňkových i podpůrných a ostatních vazeb,
2. inputy do výrobního procesu mimo systém, tj. zejména v zemědělství stroje, doprava, hnojiva, chemické prostředky, energie a ostatní

3. mezičlánek - výkup produkce a dodavatel - dříve ZZN, monopolního typu, dnes s omezenou funkcí nepřímých odběratelů,
4. zpracovatelské podniky - obvykle prvotní zpracování,
5. finalizační zpracování - návazné zpracování finálního typu,
6. obchodní síť - distribuce.

Homoláč (2008) definuje jednotlivé fáze výrobní vertikály podle konkrétního typu zaměření:

1. vstupy do výrobního procesu mimo systém, tj. v zemědělství zejména stroje, doprava, krmiva, chemické prostředky, energie a ostatní.
2. vlastní výrobní proces se zpětnými, obvykle reprodukčními, vazbami, propojením na další výrobní procesy systémem konkurenčních, doplňkových i podpůrných a ostatních vazeb
3. mezičlánek – dodavatel a odběratel produkce
4. zpracovatelské podniky – obvykle prvotní zpracování
5. Finalizační zpracování – návazné zpracování finálního typu
6. Obchodní síť – distribuce.

Homoláč (2008) dále uvádí, že k jednotlivým prvkům vertikály je napojeno, dle jejich konkrétního zaměření ve výrobní vertikále, množství specializovaných firem (např. na prvek – dodavatelé biologického materiálu – veterinární služby, plemenářské služby, dodavatelé technologií atd.). Jednotlivé fáze se odlišují zejména odlišnými možnostmi na rychlost reagence na stav nabídky a poptávky, což vyplývá z jejich biologického charakteru (např. prvek – dodavatelé biologického materiálu – doba březosti prasnic – nelze změnit).

2.3 Podmínky pro vytváření racionálních toků ve vertikálách

Cramer a Jensen (1994) definují výrobu ve vertikále jako vícefázový proces, ve kterém je výstup jednoho odvětví vstupem do odvětví navazujícího do doby, než výstupní produkt podobu požadovanou finální spotřebou, pro jejíž účel je produkován.

Holman et al. (2005) uvádí, že již fyziokraté se zabývali zemědělsko-potravinářským trhem, přičemž jejich ústřední myšlenkou bylo, že zemědělství je jediným odvětvím, které je produktivní, na rozdíl od průmyslu a obchodu, které pak nazývali sektorem sterilním. Sojka et al. (2000) tuto myšlenku dále rozvíjejí a to, že výstup ve zpracovatelském průmyslu se rovná

vstupům a v zemědělství se setkáváme s vyšším výstupem než vstupy, připisují tomu, že účinnost práce a kapitálu v zemědělství násobí produktivní služby půdy (resp. přírody jako takové). Do zemědělství ovšem nepočítali domácnosti vlastníků pozemků, které tyto služby poskytují. Pod pojmem zemědělství chápali pouze domácnosti, které zajišťují produktivní služby práce a kapitálu. Výsledkem tohoto pojetí bylo jimi definované rozčlenění národního hospodářství na následující tři sektory:

- zemědělství (tzv. „produktivní sektor“) s reálným výstupem vyšším než vstupy;
- zpracovatelský průmysl (tzv. „sterilní“, nebo-li. „neproduktivní“ sektor) s výstupem rovným vstupům;
- domácnosti vlastníků pozemků (sektor pozemkového vlastnictví) s nulovým výstupem a se vstupy, tj. reálnou spotřebou, ve výši přebytku výstupu zemědělství nad jeho vstupy.

Z hlediska odbytových trhů zemědělské a potravinářské produkce lze hovořit o dvou typech trhů (Tvrdoň,1992):

- (i) trh zemědělských výrobků – prodávajícím subjektem jsou výrobci zemědělské suroviny, kupující jsou zpracovatelské podniky, či nákupní organizace a individuální zprostředkovatelé, kteří se následně stávají prodávajícím subjektem, a to buď navzájem, nebo vůči zpracovatelské organizaci (Schéma č. 1);
- (ii) trh potravinářských výrobků – prodávajícími jsou pro rozhodující část potravinářských výrobků obchodní organizace, kupující jsou spotřebitelé. Část potravinářské produkce prodávají spotřebitelům buď přímo zemědělské podniky nebo zpracovatelské organizace (Schéma č. 2).

Schéma č.1 – Trh zemědělských výrobků (Tvrdoň, 1992)

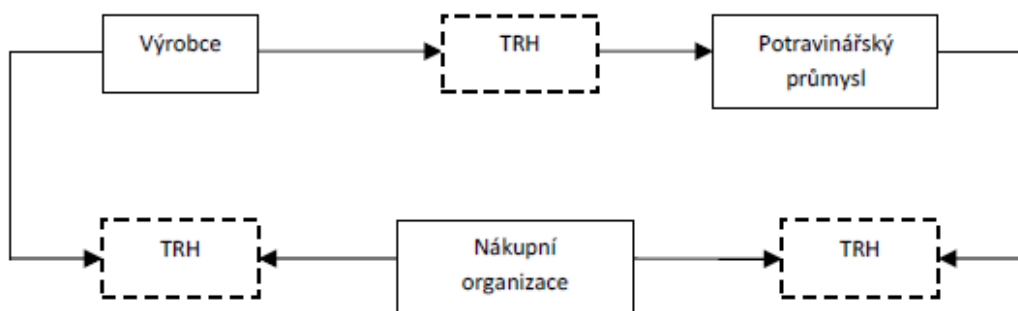
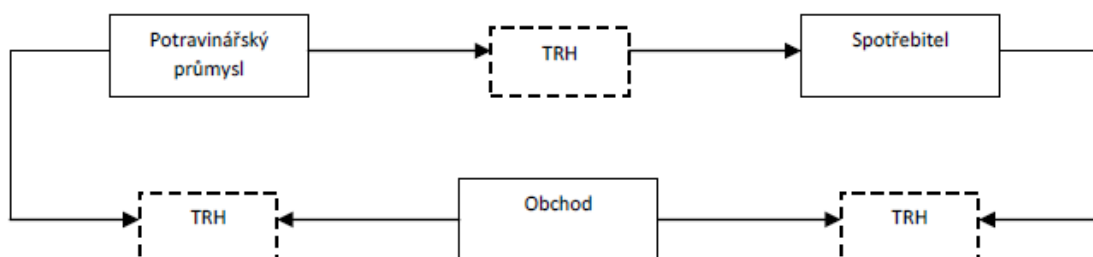

Schéma č.2 – Trh potravinářských výrobků (Tvrdoň, 1992)

Základní, ale zároveň nejobtížněji kvantifikovatelnou podmínkou pro racionální rozvoj každé z vertikál výroby potravin je vymezení jejího podílu na koupěschopné poptávce obyvatelstva a stanovení trendů každé z vertikál na tomto agregátu. Podíl je třeba vymezit na bázi tržních vztahů. Na jeho velikost působí všechny vlivy obecně formující soulad agregátní nabídky a poptávky tj. vlivy zahrnující nejen trh potravin, ale i trh ostatních krátko a dlouhodobých předmětů spotřeby, trh investic, trh práce (rozsah nezaměstnanosti) ap., včetně vlivu zahraničního obchodu. (Peterová, 2000)

Podíl a jeho trendy by měly podle Peterové (2000) vyplynout z hospodářské koncepce státu, jejíž organickou součástí je i agrární politika. Musí být samozřejmě v souladu s koncepcí agrární politiky ES. Na jejím vypracování se musí podílet nejenom resortní orgán řízení zemědělství, ale i ostatní resorty, neboť se v ní promítají kromě resortních zájmů i tendence a záměry řady dalších, průřezových koncepcí jako je politika cenová, mzdová, fiskální, sociální, ekologická ap. Teprve v rámci takto vytvořeného prostoru, více, či méně přesně kvantifikovaného, budou jednotlivé vertikály, jejich články a prvky usilovat o jeho naplnění konkrétním zbožím, o jeho konkrétních cenách a vzájemných cenových relacích.

Peterová (2000) upozorňuje, že chtějí-li jednotlivé prvky vertikály zároveň racionálně reprodukovat, případně rozmnožovat svůj kapitál, musí mít pro svá ekonomická rozhodnutí k dispozici i adekvátní tržní informace a to o trhu vnitřním i zahraničním. K těm základním v této oblasti patří kromě výše uvedeného dále např.:

- aktuální stav výrobní základny (plochy osevu, stavy zvířat, rozsah zpracovatelských kapacit, roční spotřeba nosných zástupců na obyvatele),
- údaje o její výkonnosti (ha výnosy, užitek zvířat, obrat obchodu s potravinami),
- regionální alokace těchto stavových veličin a jejich vzájemná vyváženost,

- aktuální stav vztahu nabídky a poptávky u základních reprezentantů vertikály, globální i regionální (stavy zásob suroviny a hotových výrobků),
- aktuální tržní ceny základních reprezentantů vertikály na všech cenových úrovních (ceny zemědělských výrobců, obchodní ceny, spotřebitelské ceny, včetně cen vstupů, opět globálně i regionálně,
- u výrobků značně diferencovaných v kvalitě je třeba registrovat i ceny jednotlivých kvalitativních úrovní (jablka česaná a padaná),
- stav zahraničního trhu v údajích srovnatelných s popisem na vnitřním trhu, včetně podmínek vstupu tuzemské produkce na tyto trhy a podmínek vstupu zahraniční produkce na trh tuzemský (licence, cla dovozní a vývozní, světové ceny ap.),
- náklady výroby jednotlivých komodit a to jak průměrné, reprezentující běžnou výrobní praxi, tak i podle jednotlivých technologií, jako produkt normativní základny zpracované výzkumnými ústavy, či deklarované výrobci nebo státními zkušebnami.

Stejně důležitým předpokladem jako existence výše uvedených informací je dále požadavek na jejich aktuálnost, systematickosti (s velmi různou periodicitou) a jejich veřejná dostupnost za přiměřených finančních podmínek pro všechny prvky vertikály. Jen tak se stanou podkladem racionálního rozhodování každého z prvků vertikály a ne předmětem spekulací a chaoticky navazovaných dodavatelsko-odběratelských vztahů, při kterých zpravidla jeden z účastníků trhu značně prodělává. Výrobová vertikála si musí uvnitř sebe vytvořit, s tržním mechanismem kompatibilní, veřejně známé, a pokud možno stabilní, nástroje stimulace a retardace chování hospodářských subjektů pro případ, že trh začne signalizovat větší odchylky v trendech nabídky a poptávky. Nástroje jsou tím složitější a jejich účinek slabší, čím méně pružná a zpožděnější je možnost reakce výrobce na signál z trhu.

Za racionální chování prvků vertikály lze podle Peterové (2000) pak považovat chování, jehož výsledkem je produkce v množství a struktuře umístitelné na trhu domácím resp. zahraničním. Z toho plyne, že před zahájením výrobního cyklu by měl mít výrobce dosti jasnou představu v odpovědi na otázku:

- jaký je předpokládaný rozsah realizace výrobku v době dokončení výrobního cyklu,
- jaké budou předpokládané podmínky realizace v době dokončení výroby.

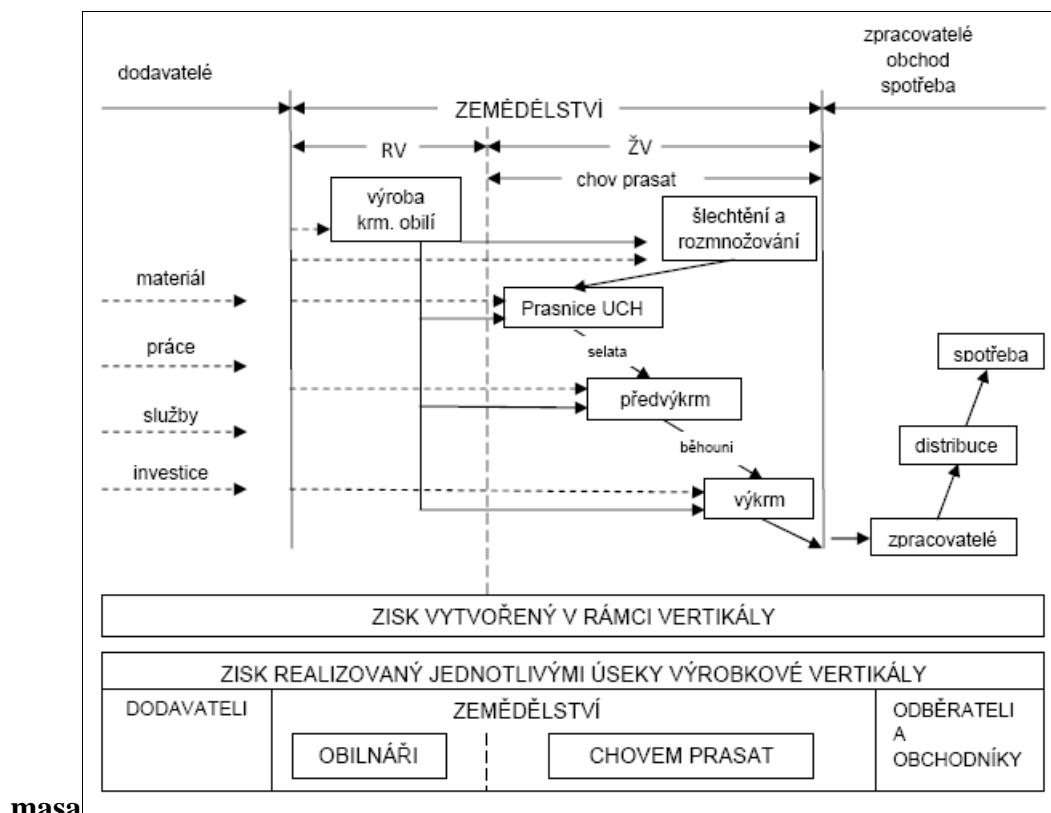
Pod pojmem podmínky realizace jsou zahrnuty minimálně následující charakteristiky (Peterová, 2000):

- cenové podmínky (výše předpokládané realizační ceny)
- vazba ceny na kvalitativní ukazatele produkce
- dodací podmínky (dopravní parita, závazky plynoucí z neplnění kontraktu)
- platební podmínky a závazky plynoucí z jejich porušení
- úroveň vlastních nákladů výroby v daných podmínkách a předpoklady tvorby zisku.

2.4 Charakteristika vertikály vepřového masa v České republice

Komoditu živočišného původu hodnotíme podle Poděbradského (2001) v běžné praxi většinou zcela izolovaně. Z organizačního hlediska členíme výrobní proces na řadu výrobních úseků – v živočišné výrobě evidujeme výsledky jednotlivých kategorií, které na sebe ovšem postupně navazují, tvoří výrobkovou vertikálu uvnitř zemědělství. Propojenost výrobkové vertikály produkce vepřového masa znázorňuje Schéma č. 3.

Schéma č. 3 Propojenost výrobkové vertikály produkce vepřového

Zdroj: Poděbradský: *Ekonomika chovu prasat* (1998)

Struktura v jednotlivých vertikálách může mít dle Homoláče (2008) řadu konkrétních variant a modifikací. V případě výrobní vertikály vepřového masa jde o následující prvky:

1. dodavatelé krmných směsí
2. dodavatelé biologického materiálu – šlechtitelské, rozmnožovací a užitkové chovy
3. výroba jatečných prasat – výkrm prasat
4. odběratelé – zpracovatelský průmysl (obvykle jatečné provozy)
5. distribuční síť – finální odběratelé.

Švasta a Boháček (2003) taktéž upozorňují na řadu konkrétních variant a modifikací struktury v jednotlivých vertikálách. V případě vertikály vepřové masa uvádí následující účastníky:

1. Dodavatelé biologického materiálu - plemenné chovy
2. Dodavatelé produkčního materiálu - produkční chovy
3. Dodavatelé krmiv, veterinární péče, inseminace atd.
4. Výrobce vepřového žíru - výkrmny
5. Odběratel - obvykle jatečné provozy
6. Následný odběratel - malovýrobci uzenin atd.
7. Distribuční síť - finální odběratelé.

Jednotlivé fáze se odlišují zejména odlišnými možnostmi na rychlost reakce na stav nabídky a poptávky. V současném období lze snad při částečné generalizaci konstatovat že (Švasta, Boháček, 2003):

- a) prvovýrobci vykazují ztrátu
- b) jatečné provozy vykazují základní míru zisku
- c) finalizační provozy vykazují vyšší míru zisku
- d) obchodní síť vykazuje nejvyšší míru zisku.

Tento fakt je podle autorů právě výslednicí schopností a možností reakce na vztah nabídky a poptávky, přičemž prvovýroba má objektivně nejdelší výrobně - reagenční interval na informační inputy, signalizující odchylkové změny ve vývoji jednotlivých komodit.

Pro úsek zemědělství a v jejím rámci pro výrobu jatečných prasat je zvláště důležité sledovat pohyb nákladů. Jde především o externí náklady za materiál, práci a služby, které musí zemědělský podnik pořídit, aby mohl zahájit a obnovovat výrobní proces. Ty vcházejí do jednotlivých odvětví výroby, resp. při podrobnějším členění do jednotlivých kategorií, a jsou postupně ve formě druhotných (interních) nákladů přenášeny do následných výrobních úseků. Úsek zemědělské výroby opouští jatečné prase formou prodeje, tj. tržeb zaplacených odběratelem, který dále dodanou surovinu zušlechťí. Konečně prostřednictvím obchodní činnosti se finální produkt distribuuje ke spotřebiteli. Z hlediska tvorby zisku nutno konstatovat, že ve všech popsanych úsecích výroby dochází výrobní činností k vytváření zisku, přičemž výsledný ekonomický efekt výroby vyplývá z rozdílu spotřebitelské ceny a veškerých externích nákladů, které byly kdy postupně na mimovýrobně spotřebovaný produkt vynaloženy. Vzniká tím objem vytvořeného zisku v rámci celé výrobní vertikály. Na úhrnném celkovém nákladu vertikály se jednotliví výrobní partneři podílejí svými vklady materiálu, práce a služeb. Dalo by se říci, že podle této nákladové, ale i kapitálové účasti by mělo dojít i k rozdělování vytvořeného zisku. (Poděbradský, 1998)

Ekonomická síla vertikály spočívá dle Peterové (2000) v profesionálním rozvíjení technologických vazeb, překonávání izolovanosti jejich jednotlivých prvků, soustředování vědomostí, sil a prostředků v zájmu shodného výrobního a ekonomického cíle, kterým je výroba kvalitních, konkurenčně schopných potravin pro domácí i zahraniční trh.

2.5 Zásahy státu a EU

Významným prvkem vstupujícím do všech úrovní výrobní vertikály je stát, ačkoliv sám nepředstavuje žádnou výrobní součást. Zemědělsko-potravinářský komplex je charakteristický silným stupněm státní regulace (Trajhan, 2009).

Když se vlády pokoušejí usměrňovat nebo ovlivňovat ekonomickou aktivitu, mohou použít pobídek nebo příkazů. Tržní pobídky, jakými jsou daňové nebo výdajové programy, laskavě domlouvají lidem uskutečnit nebo se vzdát určitých aktivit. Druhý přístup je funkcí regulace – příkazovat a ovlivňovat ekonomickou aktivitu (Samuelson a Nordhaus, 1995)

Rothbard (2005) uvádí, že všechny způsoby intervence, na rozdíl od situace na svobodném trhu způsobují, že jedna skupina lidí získává na úkor ostatních. Předtím než se vyvinula ekonomická věda, se lidé domnívali, že jak směna, tak i trh vždy obohacují jednu stranu na úkor ostatních. Ekonomové ukázali, že se jedná o omyl, neboť na trhu zůstávají obě strany směny.

Holman (2002) vysvětluje státní regulace trhů v zásadě třemi příčinami, z nichž každá má na regulaci svůj podíl. První příčinou je netrpělivost lidí, jejich nechuť čekat, až budou viditelné problémy vyřešeny „neviditelnou rukou trhu“. Lidé často chtějí řešit problémy hned – zásahem státu. Zde přicházejí ke slovu zejména cenové regulace. Druhou příčinou je tlak zájmových skupin výrobců na regulaci „jejich“ trhu, která je chrání před příchodem nové konkurence. Třetí příčinou regulačních tendencí je tlak byrokracie, která prostřednictvím regulací získává nové kompetence. Tento typ regulace můžeme nazvat regulací v zájmu regulujících. Korupce přitom bývá nezřídka průvodním jevem.

Ze specifík agrárního sektoru a specifičnosti předmětu tržních vztahů na agrárním trhu jsou ve vyspělých zemích objektivně uznávány nutnosti zásahů do tohoto typu trhu, které se označují jako jeho regulace. Mezi relevantní důvody, které vedou k regulaci patří dle Boháčkové et al. (2004) následující:

1. Na agrárních trzích neplatí utváření tržní rovnováhy tržními silami.
Časový nesoulad mezi procesem výroby a trhem a jeho signály (nabídka zemědělských produktů) na trhu je ovlivňována, jednak biologickým charakterem výroby, a jednak hlavně u produktů rostlinné výroby, klimatickými faktory. Nabídka agrárních produktů rovněž nemá přímou vazbu na cenové pohyby, právě díky časovému zpoždění výrobního procesu za tržními signály (nízká nabídková pružnost).
2. Nelze připustit výrazné kolísání příjmů zemědělských producentů.
3. Při neexistenci regulačních zásahů do agrárních trhů by docházelo ke kolísání cen zemědělských produktů, které by v konečném dopadu vedlo ke kolísání spotřebitelských cen a negativním dopadům sociálním i politickým.

Trajhan (2009) uvádí, že státní regulace probíhá jak na straně ochrany spotřebitele, tak i na straně podpory výrobce, převážně zemědělce, a významnou měrou určuje nejen pravidla, za kterých dochází ke směně, ale i strukturu a velikost produkce. Podporu producentům zajišťuje Ministerstvo zemědělství České republiky v rámci strukturálních podpor a podpor na zvýšení konkurenceschopnosti, podpor poptávky, přímých plateb za mimoprodukční funkce atd. Státní zemědělský intervenční fond pak organizuje trh se zemědělskými komoditami a pomocí intervenčních cen, exportních subvencí, atd. poskytuje přímou podporu zemědělským výrobcům. Podpůrný garanční rolnický a lesnický fond dále zabezpečuje podporu pro přísun investičního kapitálu do zemědělství.

Stát přispívá k udržování výrobního potenciálu zemědělství a jeho podílu na rozvoji venkovského prostoru podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, tím, že poskytuje dotace fyzickým a právnickým osobám v rámci:

- opatření na organizaci trhu se zemědělskými a potravinářskými výrobky,
- programů pomoci méně příznivým oblastem a oblastem s ekologickými omezeními,
- programů podpory rozvoje mimoprodukčních funkcí zemědělství spočívajících v ochraně složek životního prostředí
- opatření na zlepšení věkové struktury osob činných v zemědělství,
- opatření na posílení konkurenceschopnosti zemědělství, včetně zpracovatelských odvětví,
- opatření na podporu obecných služeb pro zemědělství,
- systému záruk pro zemědělské výrobky a potraviny,
- podpory nákupu zemědělské půdy zemědělci,
- podpory sdružování zemědělců při odbytu a zpracování produkce a při nákupu zemědělských potřeb,
- podpory úrokové míry na bankovní úvěry zemědělské prvovýroby a částečného ručení za tyto úvěry,
- dosažení úrovně přímých plateb do zemědělství stanovené smlouvou o přistoupení České republiky k Evropské unii,
- opatření ke zmírnění důsledků nepříznivých klimatických nebo cenových vlivů.

Dotace jsou poskytovány dle zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací na základě § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

Podle Rothbarda (2005) však dotace narušují trh, jelikož penalizují efektivní a podporují neefektivní. Dotace prodlužují život neefektivních firem, vážně poškozují flexibilitu trhu a brání úplnému uspokojení přání spotřebitelů. Čím větší je tedy rozsah dotací státu v ekonomice, tím více je trhu bráněno ve fungování a tím neefektivnější bude trh při poskytování služeb spotřebitelům.

Schiller (2004) uvádí, že regulace je vládním zásahem s cílem změnit chování firem, například v oblasti tvorby cen, výstupů, nebo propagace.

Podle Samuelsona a Nordhause (1995) spočívá regulace v zákonech či pravidlech vytvořených proto, aby se dosáhlo změny chování firem.

Na území České republiky se setkáváme se zásahy státu a EU do výrokové vertikály vepřového masa především prostřednictvím (zpracováno podle Situační a výhledové zprávy MZe Vepřové maso, drůbež a vejce, 2011):

a) celní unie a vnější politiky EU (čerpání kvót).

EU je hospodářskou a měnovou unií vytvořenou v souladu s pravidly WTO, jejichž hlavní deklarovanou snahou je reciproční odstraňování obchodních bariér a pomoc nejchudším zemím světa. EU má společný celní kodex a společný celní sazebník, který je uveřejňován v Úředním věstníku EU. V zemích ES jsou pro komoditu prasata a vepřové maso používány celní sazby valorické a specifické.

b) legislativy.

Pro bezproblémové vykonávání činnosti zemědělského podnikatele je nutné, aby byl alespoň rámcově seznámen se základními informacemi o evropské legislativě a s termíny nutnými ke správné orientaci v právním systému. Legislativa EU je publikována v Ústředním věstníku EU. Právní předpisy jsou publikovány s cílem zpřístupnění široké veřejnosti na internetu službou Eur-Lex.

Úřední věstník EU (Official Journal of the European Union) obsahuje postoje Rady, právní normy společenství. Vychází každý pracovní den v jazycích členských států. Obsahuje nařízení, směrnice a rozhodnutí. Právní předpisy jsou obsaženy v řadě L (Legislation), v řadě C jsou informace, oznámení a přípravné akty. Řady L a C je možné nalézt na internetové adrese: <http://eur-lex.europa.eu/JOIndex.do?ihmlang=cs>

Předpisy vydané ve Sbírce zákonů České republiky související zásadně s chovem prasat z oblasti:

- pravomocí SZIF,
- veterinární péče a péče o pohodu zvířat,

- zahraničního obchodu,
- šlechtění, evidence a označování zvířat,
- potravinářství,
- krmivářství,
- technologie chovu,
- zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů,

jsou přehledně zpracovány v pravidelně vycházejících Situačních a výhledových zprávách MZe ČR.

c) dotační politiky,

Ministerstvo zemědělství ČR vydává každoročně na základě § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství ve znění pozdějších předpisů, v souladu s usneseními Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací. Tyto zásady jsou přístupné a pravidelně aktualizované na stránkách Ministerstva zemědělství ČR: www.eagri.cz.

d) programu rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013,

Ministerstvo zemědělství ČR na základě nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 ze dne 20. září 2005 o podpoře rozvoje venkova z Evropského zemědělského fondu (EAFRD), na základě nařízení Rady (ES) č. 1290/2005 o financování společné zemědělské politiky a na základě Programu rozvoje venkova ČR vydalo Pravidla, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace rámci Programu rozvoje venkova České republiky pro období 2007 – 2013. Pravidla včetně podrobnějších informací jsou k dispozici na internetových stránkách Ministerstva zemědělství ČR: www.eagri.cz.

e) podpory zemědělského pojištění prostřednictvím PGRLF,

Jednou z možných podpor poskytovaných prostřednictvím Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu, a.s je podpora zemědělského pojištění. Týká se oblastí rostlinné i živočišné výroby. Podpora se poskytuje mj. chovateli, který na své jméno sjednal smluvní pojištění hospodářských zvířat pro případ nákaz a dalších hromadných škod. Uvedeným pojištěním se rozumí pojištění hospodářských zvířat pro případ:

- živelních škod,

- nebezpečných nákaz nebo jiných hromadných onemocnění parazitárního původu,
- přerušení dodávky elektrického proudu,
- zasažení zvířete elektrickým proudem,
- otravy exogenními jedovatými látkami,
- přehřátí organismu zvířete.

f) opatření v oblasti veterinární,

Věstníkem Ministerstva zemědělství České republiky byla v částce 2, v listopadu 2007, a v částce 1, v květnu 2008 vyhlášena „Metodika kontroly zdraví zvířat a nařízené vakcinace na rok 2008“, která podrobně popisuje veškerá povinná vyšetření hrazená státem či chovatelem. Všechna vyšetření předepsaná pro prasata domácí (i divoká) jsou placená státem.

g) opatření administrované SZIF,

HRDP – zakládání skupin výrobců

Dotaci lze poskytnout rovněž prostřednictvím Státního zemědělského intervenčního fondu žadatelům, jejichž předmětem obchodní činnosti je zajištění podpory odbytu 13 zemědělských komodit, včetně jatečných prasat.

Dotace vycházejí ze schváleného nařízení vlády č. 655/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů o stanovení podmínek pro zařazení skupin výrobců zajišťujících společný odbyt vybraných zemědělských komodit do programu zakládání skupin výrobců a o stanovení podmínek pro poskytnutí dotace k podpoře jejich činnosti.

Dovozní a vývozní licence

Dovozní a vývozní licence pro živočišné a rostlinné komodity se vydávají na SZIF v Praze, Odboru zahraničního obchodu, oddělení vydávání vývozních a dovozních licencí.

Subvence

Subvence jsou poskytovány vývozcům vyvážejícím mimo EU z prostředků Evropského zemědělského orientačního a garančního fondu prostřednictvím Státního zemědělského intervenčního fondu, a to odborem zahraničního obchodu rostlinných a

živočišných komodit, oddělením vývozních subvencí v souladu s nařízením vlády č. 181/2004 Sb., v platném znění.

h) testace finálních hybridů prasat

Ve Věstníku Ministerstva zemědělství vydaného v částce 2, v prosinci 2006 bylo v bodě 2. Uveřejněno Vyhlášení testačního zařízení, ve kterém je chovatelský podnik povinen pravidelně testovat finální hybridy prasat a metodika pro testování finálních hybridů prasat.

2.6 Ekonomická efektivnost

V ekonomice se používá řada nejrůznějších ukazatelů, popř. celých soustav ukazatelů pro vyhodnocování ekonomické aktivity různých subjektů, zejména podniků a odvětví. Všechny ukazatele je možné rozdělit podle různých hledisek do několika skupin. Podle matematického tvaru na ukazatele (Svatoš et al., 2000):

- poměrové,
- rozdílové,
- indexní,
- přírůstkové.

Podle věcného obsahu je lze dělit na ukazatele:

- ekonomické efektivnosti
- finanční situace.

Ukazatele ekonomické efektivnosti řadíme podle Svatoše et al. (2000) mezi poměrové ukazatele. Nejdůležitějšími standardními informačními vstupy pro poměrovou analýzu jsou účetní výkazy (rozhava, výkaz zisků a ztrát, výkaz cash flow). Finanční poměr lze získat vydělením kterékoliv položky nebo souboru položek rozvahy, výsledovky a výkazu cash flow jinou položkou. Dalším zdrojem vstupů jsou podniková statistika a další evidence (např. evidence pracovních sil).

Výsledky poměrové analýzy pomáhají určit celkovou ekonomickou situaci podniku, umožňují vyhodnotit minulé období, současnost i předpokládanou budoucnost finančního hospodaření (porovnáním ukazatelů v čase – vertikálně nebo horizontálně). Cílem je

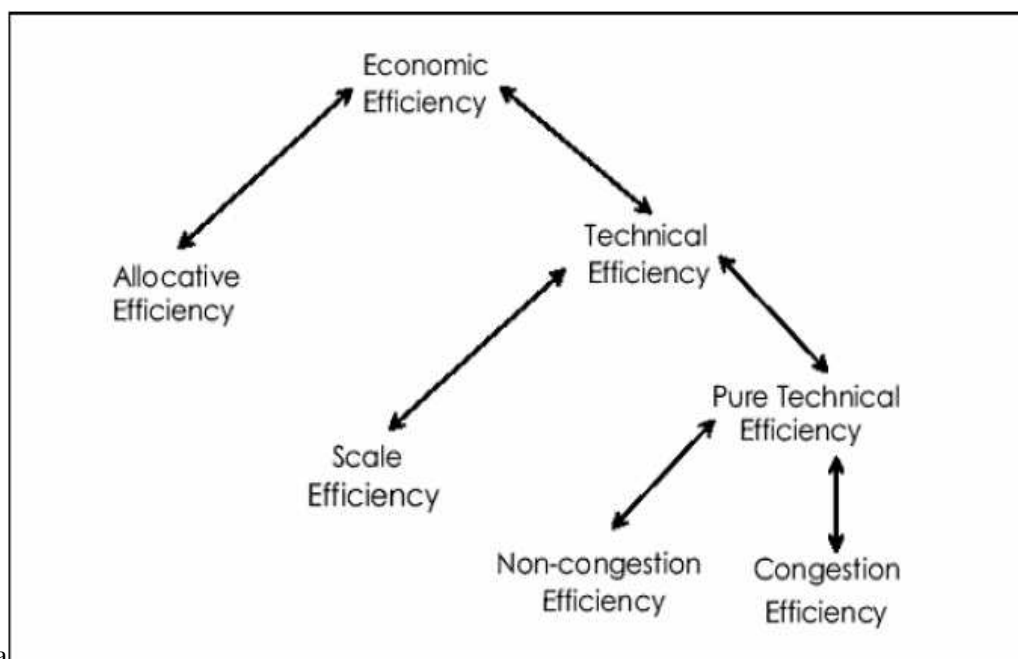
zhodnotit finanční zdraví firmy, identifikovat slabiny, které by mohly v budoucnosti způsobit problémy, a zjistit silné stránky, na nichž by firma mohla stavět. (Svatoš et al., 2000)

Efekt obecně znamená užitek, užitečný výsledek. (Svatoš et al. 2000).

Fialová (2007) upozorňuje na různorodost efektu sledovaného systému, který je příčinou rozmanitého chápání efektivnosti, od pojmání efektivnosti ve velice úzkém rámci, daném pouze spolehlivě kvantifikovatelnými ekonomickými veličinami, až po zavádění takových druhů efektivnosti, které v sobě obsahují mimoekonomické vlivy, z velké části buď velmi obtížně či přímo vůbec nijak kvantifikovatelné a v celku neaditivní, což činí takovéto typy efektivností poněkud mlhavé a prakticky těžko použitelné.

Ekonomická efektivnost je základním kritériem hospodářské činnosti (Fialová, 2007). Svatoš et al. (2000) uvádí, že efektivnost vyjadřuje vztah mezi výstupem (efektem) a vstupem určitého procesu. Podle Samuelsona a Nordhause (1995) je to takové použití ekonomických zdrojů, které přináší maximální úroveň uspokojení dosažitelnou při daných vstupech a technologii.

Schéma č. 4 Typy efektivnosti a jejich vzájemné významové postavení podle

Nunamakera

Pramen: STAEVSKI, S. Alternative Methods to Examine Hospital Efficiency – Data Envelopment Analysis and Stochastic Frontier Analysis. Vienna 2002, s. 5

http://www.univie.ac.at/bwl/itm/files/Muster_Seminar_OR_HealthCare.pdf

Staeovski (2002) identifikuje jednotlivé typy efektivity, které mají dle svého obsahového významu rozvíjející charakter k významově zastřešujícímu pojmu ekonomická efektivity (economic efficiency). Šipky na Schématu č. 4 naznačují, že vzájemný vliv mezi jednotlivými druhy efektivit je obousměrný.

Obecně ekonomickou efektivity lze vyjádřit základním vztahem (Svatoš et al. 2000):

$$E = \frac{\text{efekt (výstup)}}{\text{zdroj (vstup)}}$$

Za předpokladu, že efekt > zdroj.

Hodnotíme-li efektivity nějaké činnosti, efektem bývá zejména zisk (hrubý zisk, čistý zisk, disponibilní zisk), cash flow, gross margin, přidaná hodnota, hrubá či tržní produkce, výkony, tržby, cena výrobků apod. Podle použitého efektu a zdroje, který byl vynaložen na jeho dosažení rozlišujeme dvě základní skupiny ukazatelů:

- produktivity,
- rentability

Produktivita vyjadřuje míru (stupeň) využití produkčních faktorů při tvorbě produkce.

Podle použitého zdroje, který byl vynaložen na dosažení produkce lze sestavit různé ukazatele např. :

$$\text{Produktivita práce} = \frac{\text{produkce}}{\text{spotřebovaná práce}},$$

kde spotřebovanou prací může být např. počet pracovních sil nebo počet hodin (dnů, roků) práce, nebo pracovní náklady.

Produktivita kapitálu =

$$\text{Produktivita půdy} = \frac{\text{produkce}}{\text{výměra z. p., o. p.}}$$

Podle způsobu zadání úlohy můžeme rozdělit všechna kritéria ekonomické efektivity na kritéria hledající maximum ekonomického efektu, která jsou obecně použitelná, a na kritéria vybírající varianty s minimem nákladů, používaná v případě, kdy výstup systému je předem stanoven. V mnoha situacích však ryze ekonomický pohled nevystačí a do rozhodování vstupují další různé jiné než ekonomické aspekty (zdravotní, sociální, ekologické, národnostní atd.), které svou vahou při rozhodování mohou dominovat. V takovém případě je nutné použít některou z metod multikriteriálního rozhodování, kterou poskytuje operační výzkum. (Fialová, 2007)

2.6.1 Rentabilita

Rentabilita je finanční kategorie, která charakterizuje výnos z podnikání za určité období jako poměr zisku a (nejčastěji) kapitálu. U poměrových ukazatelů rentability lze využít různé kategorie zisku (čistý zisk, bilanční zisk, bilanční zisk na bázi cash flow apod.), podle požadovaného ekonomického obsahu ukazatele. (Svatoš et al., 2000)

Nejčastěji používané ukazatele rentability vyjadřují rentabilitu (z čistého zisku):

- vlastního kapitálu (ROE – return on equity)
- celkového kapitálu (ROA – return on assets)
- dlouhodobého kapitálu (ROCE – return on capital employed)
- tržeb (ROS – return on sales)
- nákladů (ROC – return on costs)

Poměr zisku k tržbám informuje o tom, jak je podnik ziskový ve vztahu k tržbám. Zisk je možné vyjádřit různě, v závislosti na účelu, pro který ukazatel počítáme. Tento ukazatel vyjadřuje dílčí stránku efektivity podniku – hospodárnost a konkurenceschopnost výrobků na trhu. (Svatoš et al., 2000)

$$\rightarrow \text{nákladová rentabilita (míra rentability)} = \frac{\text{zisk}}{\text{vlastní náklady}}$$

Faktory, které ovlivňují úroveň rentability (především zisku) jsou podle Svatoše et al. (2000):

- sazba daně z příjmu,
- úroková sazba,

- zadluženost,
- objem prodeje,
- cenové vlivy,
- vývoj nákladů.

EBIT (Earnings before Interest and Taxes) – Provozní hospodářský výsledek. Dle Sůvové et al. (1999) je nevýhodou EBIT nezohlednění účinků možných daňových efektů vyplývajících z použití cizího kapitálu.

Růčková (2008) uvádí, že rentabilita nákladů bývá považována za doplňkový ukazatel k ukazateli rentability tržeb. Jedná se o poměr celkových nákladů k tržbám podniku. To, že se jedná o doplňkový ukazatel je nejvíce patrné na rovnici:

Rentabilita nákladů = $1 - \text{zisk/tržby}$, tj. 1- rentabilita tržeb

Obecně platí, že čím je nižší hodnota tohoto ukazatele, tím lepší výsledky hospodaření podnik dosahuje, neboť 1 Kč tržeb dokázal vytvořit s menšími náklady. Je však nutné si uvědomit, že ke zvyšování absolutní částky zisku lze dojít nejen snižováním nákladů, ale také zvyšováním odbytu. Při analýze nákladů lze mimo tohoto poměru použít také poměr zisku před zdaněním a úroky k celkovým nákladům. (Růčková, 2008)

2.7 Kalkulace

Kalkulací v nejobecnějším slova smyslu se rozumí přiřazení nákladů, marže, zisku, ceny nebo jiné hodnotové veličiny na naturálně vyjádřenou jednotku výkonu. Nejčastěji využívanou formou kalkulací je přiřazení nákladů externím výkonům. Kalkulace tedy zobrazuje ve vzájemné souvislosti oba základní póly podnikatelského procesu – naturálně vyjádřený výkon a jeho hodnotovou charakteristiku. To z ní činí nejvýznamnější nástroj, synteticky zobrazující vzájemný vztah věcné a hodnotové stránky podnikání. (Fibírová, et. al., 2007)

Ogerová a Fibírová (1998) však upozorňují, že v nákladovém účetnictví používaný pojem kalkulace se v češtině používá v několika významech. Jako nástroj řízení a evidence nákladů (Costing), jako rozdílné způsoby přiřazování nákladů, oceňování, v souvislosti s konkrétními účely využití této informace (Allocation), jako nejrůznější propočty související s konkrétním vymezením obsahu jednotlivých nákladových položek (Calculation).

Fibířová et al. (2007) uvádí, že kalkulace vlastních nákladů v živočišné výrobě jsou komplikovány neustálými tělesnými změnami zvířat a s tím spojenými změnami jejich hodnot. Živá zvířata nelze na rozdíl od mnohých jiných výrob uchovat v nezměněném stavu. Možný je však jejich prodej v různém stádiu vývoje např. sele, běhoun, jatečné prase. Z těchto specifik vyplývají požadavky na sledování nákladů i na vypovídací schopnost kalkulace. Správně sestavená kalkulace musí vyjádřit jak vynaložené náklady na chované zvíře v každé fázi chovu, tak na produkty. K vytvoření takové kalkulace je potřeba oddělené sledování nákladů za jednotlivé kategorie zvířat. V živočišné výrobě se často také vyskytují tzv. sdružené výkony. To znamená, že z určité kombinace vložených ekonomických zdrojů vznikají dva nebo více výrobků v určitém vzájemném poměru, přičemž existuje jen omezená možnost ovlivnit relace mezi těmito výrobky.

Sdružené výkony se obvykle dále člení na hlavní výkony, vedlejší výkony a odpad. Hlavními výkony jsou ty, které reprezentují hlavní (primární) cíl činnosti. Za výkony vedlejší označujeme ty výstupy, jejichž vznik je spjat s výrobou hlavního výkonu, nejsou však primárním cílem výroby. Odpadem jsou označovány ty výkony, jejichž vznik je nutně spojen s výrobou hlavního výkonu. Vedlejší výkon v chovu prasat všeobecně představují statková hnojiva vyprodukovaná prasaty. Vymezení nákladů na hlavní a vedlejší výkon se provede odečtením hodnoty vyprodukovaných hnojiv od celkových nákladů v dané kategorii (mladé chovné prasničky, prasnice, předvýkrm prasat, výkrm prasat). Hodnota, resp. ocenění statkových hnojiv vychází nejčastěji z vnitropodnikové směrnice. Poláčková et al. (2010) doporučuje v kalkulacích chlévskou mrvu ocenit ve výši 250 Kč/t a kejdu v hodnotě 150 Kč/t. Dále doporučuje v živočišné výrobě používat dvoustupňovou kalkulaci nákladů, při níž se nejprve vyjádří náklady na hlavní výrobek, popř. více hlavních výrobků (náklady na 1 kg, přírůstek, náklady na 1 nebo 100 KD). Náklady na přírůstek vycházejí z obratu stáda, přírůstek se vypočítá podle vzorce:

$$PHm = KS - V - PS - P,$$

kde,

$PHm =$ *přírůstek hmotnosti*

$KS =$ *hmotnost na konci kalkulačního období (konečný stav)*

$V =$ výdaje hmotnosti během kalkulačního období (prodej, převod do jiné kategorie, úhyn,...)

$PS =$ hmotnost zvířat na začátku období (počáteční stav)

$P =$ příjmy hmotnosti během kalkulačního období (nákup, převod z jiné kategorie, jiný příjem,...)

Následně se kalkulují náklady na živou hmotnost zvířete (1 kg ž. hm.). Cílem kalkulace nákladů na kilogram živé hmotnosti je určení nákladů vynaložených na dané zvíře o dané hmotnosti ke stanovenému dni. Znalost nákladů na živou hmotnost zvířete je dána potřebou porovnání nákladů s výnosy potažmo realizační cenou, jež se u jatečných zvířat vztahuje k živé hmotnosti.

2.8 Společná organizace trhu s vepřovým masem

Jedním z hlavních mechanismů SZP jsou takzvané společné organizace trhu (SOT), které se týkají jednotlivých prvovýrobků a výrobků po prvním zpracování. Podstatou SOT je regulovat nabídky výrobků takovým způsobem, aby nedocházelo ke kolísání nabídky a tím i cen vyplácených zemědělským výrobcům, ale ani ke kolísání cen, které platí zpracovatel nebo konečný spotřebitel za nákup těchto výrobků. K tomuto účelu se využívají různé nástroje jako například produkční kvóty, intervenční nákupy a podpora soukromého skladování, kvóty pro dovoz či vývoz, exportní subvence nebo záruky. V červenci 2008 byla založena Společná organizace zemědělských trhů, která sdružuje 21 původních SOT.

Dle portálu [Businessinfo](http://www.businessinfo.cz)¹, na rozdíl od organizace trhu s hovězím masem jsou administrativní zásahy na trhu s vepřovým nepatrné. Konkurence mezi chovateli je silná, což vede ke zvyšování produktivity v celém odvětví. Zatímco v jižním Německu najdeme dosud malé chovy prasat, jejichž chovatelé se zaměřují i na dobytek, stále více se prosazuje model intenzivních chovů. Takové jsou například v Nizozemí, francouzské Bretani nebo italské Lombardii. Tyto velkochovy mohou znamenat i vysokou zátěž pro životní prostředí.

Rada Evropské unie každoročně stanoví základní cenu za tunu vepřového masa, která má za cíl stanovit rovnováhu na trhu. V případě nadměrné nabídky by Evropská komise mohla přistoupit i k nákupům vepřového masa za nižší ceny, než je cena základní. Prakticky se však

¹ <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/spolecne-organizace-trhu-komodity/1000521/53172/#veprove>

již intervenční nákupy od roku 1971 téměř neuskutečňují. Evropská unie mnohem více výrobce finančně podporuje v případě nepředvídatelné události, jako je například vypuknutí epidemie prasečího moru. Přestože za rok Evropská unie vyprodukuje více než dvakrát tolik vepřového masa než hovězího, veřejné výdaje na jeho podporu jsou nesrovnatelně nižší.

Jedním z opatření EU na trhu vepřového masa je podpora soukromého skladování prostřednictvím finanční podpory, kdy se uzavírají smlouvy s Intervenčními agenturami. Základním závazkem je uskladnění vepřového masa po stanovenou dobu. Účelem této podpory je stažení přebytků vepřového masa po stanovenou dobu z trhu. Tento zásah je považován za mimořádné intervenční opatření, které může Evropská Komise vyhlásit na základě dlouhodobě nepříznivé situace. Výše podpory soukromého skladování může být poskytnuta buď na základě nabídkového řízení, nebo je stanovena paušální sazbou předem.

U žadatelů o podporu exportu se vyžaduje mj. zkušenost se zahraničním obchodem, nepodporují se restaurace a obchodníci s malými objemy vyváženého zboží. Na doložení vážnosti záměru se skládá nevratná kauce za každých 100 kg zamýšleného exportu, která při neuskutečnění obchodu propadá ve prospěch intervenčního fondu.

2.9 Chov prasat, produkce, zpracování a odbyt vepřového masa

V chovu prasat a výrobě vepřového masa má Česká republika dlouhodobě vytvořené předpoklady pro konkurenceschopnou efektivní výrobu a lze ji řadit mezi chovatelsky vyspělé státy. (Peterová, 2000)

2.9.1 Původ, domestikace a základní charakteristika prasete domácího

Zdomácnění zvířat a jejich chov je považován za jeden z nejrevolučnějších činů člověka. Chovem zvířat člověk získává (Majzlík, 2000) :

- potravu (maso, mléko, vejce, tuky)
- suroviny (vlna, kůže, kožešiny, rohovina)
- energii (tažná zvířata)
- možnost revitalizace krajiny
- společníka pro volný čas.

Předpokládá se, že prase domácí (*Sus scrofa domestica*) bylo domestikováno před 9000 lety na Blízkém východě. (Giuffra et al., 2000, Reed, 1969,)

Člověk chová zvířata umělým chovem, tj. zajišťuje zvířatům potravu, ochranu před nepříznivými vlivy a ovlivňuje jejich rozmnožování (Majzlík, 2000).

Ochodnický a Potársky (2003) uvádí, že k úspěšnému zvládnutí chovu prasat, jakož i k jeho cílevědomému šlechtění, je nutno znát některé biologické zvláštnosti a fyziologické odchylky prasat oproti jiným druhům hospodářských zvířat:

1. Multiparita
2. Krátký generační interval
3. Jednoduchý žaludek
4. Jeden směr šlechtění
5. Selata nemají při narození vyvinutý termoregulační systém
6. Selata nemají dostatečně vyvinuté trávicí ústrojí
7. Selata mají jiné složení žaludeční šťávy než dospělá prasata
8. Selata nemají dokonalou obrannou hormonální soustavu

Období březosti u prasnic je z chovatelského hlediska považováno za období relativního produkčního klidu a z hlediska možnosti ovlivnění trvání březosti za období konstantní délky. Březost u prasnic trvá průměrně 114,5 dne (109 až 120 dnů). (Čeřovský, 2001)

2.9.2 Tvarové a užitkové vlastnosti prasat

Typy prasat a jejich význam

Celková tělesná stavba prasete umožňuje vytvořit si představu o výkonnosti jedince posouzením tvarových vlastností (exteriéru). Rozhodující význam mají ty tělesné partie, které mají přímý vztah k užitkovým vlastnostem, u prasat zejména jatečné hodnotě. Proto chovatelé postupně vybírali k chovu a rozmnožovali ta zvířata, která slibovala vývin nejcennějších tělesných partií z hlediska podílu masa v jatečné půlce, především kýty, plece, hřbetních partií, pečeně a krkovičky. Hospodářská zvířata během ontogeneze získala určité tvarové (typologické) znaky, které jsou na první pohled charakteristické a v dospělosti v souhrnu vyjadřují typ. Typem rozumíme souhrn tělesných (morfologických) vlastností, charakterizujících určitou skupinu zvířat. Zpravidla se usuzuje vztah mezi tělesnou stavbou

zvířat a jejich užitkovostí. Z typologického hlediska rozeznáváme u prasat typ plemenný, užitkový, intenzity vývinu a konstituční. (Pulkrábek et al., 2005)

Plemenný typ, který je souhrnem nejdůležitějších tělesných a užitkových vlastností, které charakterizují určité plemeno. Plemenný typ je v podstatě určován užitkovým typem doplněným o některé charakteristické tělesné znaky vlastní určitému plemenu (např. zbarvení, postavení uší, velikost tělesného rámce, osvalení jednotlivých partií apod. (Pulkrábek et al., 2005). Podle Stupky a Šprysla (2001) je v tomto ohledu plemenných typů tolik, kolik je plemen, zemí a záměrů k jejich šlechtění.

Ochodnický a Potársky (2003) vychází ze základního dělení prasat na:

1. původní krajová plemena (neušlechtilá), která vznikla převážně přírodní selekcí, bez většího přičinění člověka;
2. kulturní plemena. Na jejich vzniku se ve zvýšené míře projevil vliv člověka, který cíleným výběrem vytvořil plemena specializovaná na určitý užitkový směr. Označují se jako ušlechtilá plemena;
3. zušlechtěná plemena, která vznikla křížením a přísným výběrem mezi plemeny výše uvedené první a druhé skupiny, ponechala si něco z původních plemen, ale základní užitkové znaky získala od kulturních ušlechtilých plemen.

Užitkový typ, jenž je souhrnem nejdůležitějších tělesných a užitkových vlastností ve vztahu k výkrmnosti a jatečné hodnotě. Je vyjádřen charakteristickým poměrem mezi délkou, šířkou, výškou a hloubkou těla a do značné míry také vztahem k činnosti a vývinu vnitřních orgánů, které ovlivňují konstituci a užitkovost. Užitkový typ je založen geneticky, nicméně dá se ovlivnit prostředím. U prasat rozlišujeme užitkové typy (Stupka, Šprysl, 2001; Pulkrábek et al., 2005):

- sádelný (raný, pozdní),
- masný,
- bekonový,
- kombinovaný (masosádelný, sádelnomasný)

Typ intenzity vývinu je posuzován z hlediska ukončení tělesného vývinu a produkčního využití prasat. Rozlišujeme tak plemena na velmi raná, raná, středně raná a pozdní. (Stupka, Šprysl, 2001; Pulkrábek et al., 2005)

Konstituce a studium faktorů, které ji podmiňují, nabývají význam zejména v procesu šlechtění a rozmnožování prasat. Plemena chovaná v současné době jsou citlivější na nepříznivé podmínky prostředí jak ve výživě, tak i v ustájení a ošetřování. Zejména ve velkovýrobních technologiích je žádoucí pevná konstituce. V tradičních technologiích s možností pobytu zvířat ve výběhu je vhodná i konstituce jemná, která je příznivá z hlediska jatečné hodnoty. (Pulkrábek et al., 2005)

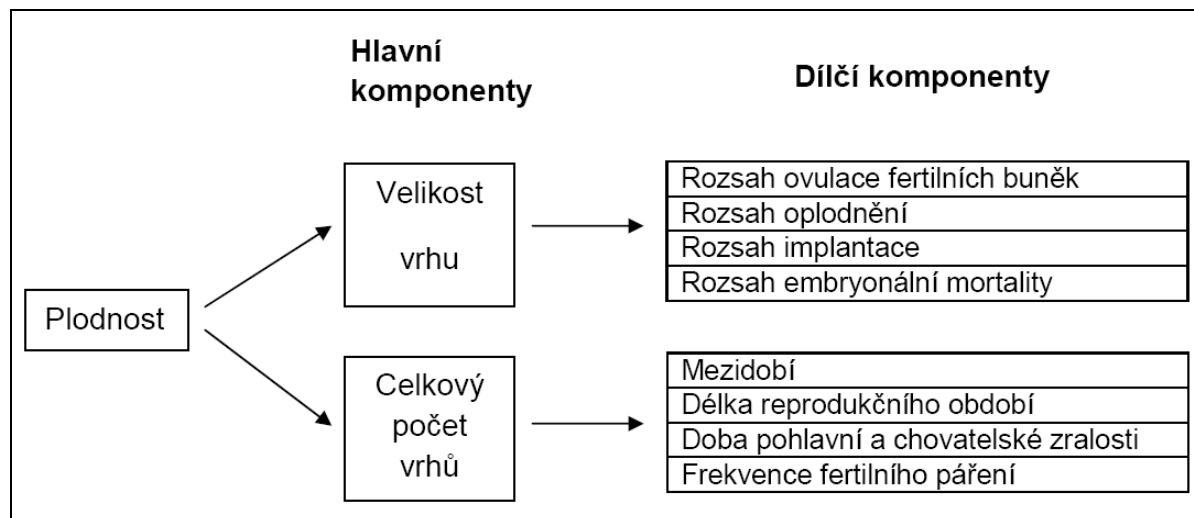
Užitkové vlastnosti prasat

Plodnost

Plodnost je schopnost prasnice produkovat určitý počet selat ve vrhu. Je posuzována podle počtu narozených selat živých i mrtvých. Plodnost je vlastnost fyziologická, projevující se produkcí větších nebo menších vrhů. Nežádoucí je plodnost jak nízká, tak i vysoká. Nízký počet selat ve vrhu zvyšuje náklady na jejich výrobu. S nadprůměrným počtem selat ve vrhu klesá jejich průměrná hmotnost a v důsledku toho dochází k vysokým ztrátám během odchovu. *Plodnost skutečná* je charakterizována počtem živě narozených selat. Je nižší než potenciální plodnost o ztráty, které jsou způsobeny nedokonalým oplozením uvolněných vajíček, embryonálními ztrátami, odumřením plodů během gravidity a během porodu. (Pulkrábek et al., 2005)

Jakubec (2001) uvádí, že plodnost má pro rentabilní produkci masa klíčový význam. Produkce masa je funkcí jak reprodukce prasnic, tak i masné užitkovosti vykrmovaných prasat. Pro chovatele prasat je v popředí zájmu komplexní vlastnost, tj. počet odchovaných selat na prasnici a rok. Tato komplexní vlastnost se skládá z jednotlivých dílčích vlastností, jako jsou počet živě narozených selat, přežití či mortalita selat od narození do odstavu a mezidobí.

Schéma č. 5 Komponenty působící na plodnost podle Pulkrábka et al. (2005)

Mléčnost

Mléčností prasnic se podle Pulkrábka et al. (2005) rozumí schopnost prasnice produkovat (vyměšovat) mléko v době sání selat. Zootechnicky je vyjádřena hmotností vrhu v 21 dnech věku selat. Časové období, po které trvá vyměšování mléka, se nazývá laktace. Začíná po oprášení a končí zaprahnutím při odstavu selat.

Matoušek (2001) uvádí, že časté sání má vliv na produkci mléka. Prasnice, které kojí každou hodinu, produkují o třetinu mléka více než prasnice, které kojí až ve dvouhodinových intervalech.

Výkrmnost

Výkrmnost vyjadřuje schopnost prasete vytvářet z přijaté potravy jatečné produkty – maso a tuk. Schopnost produkovat z přijatých živin tělesnou hmotu posuzujeme dvěma ukazateli (Pulkrábek et al., 2005):

- průměrnými denními přírůstky,
- spotřebou krmiva, resp. metabolizovatelné energie (MEp) na 1 kg přírůstku živé hmotnosti.

První je ukazatelem růstu, druhý vyjadřuje efektivnost výkrmu. Oba uvedené ukazatele spolu úzce souvisí a vyjadřují ekonomiku produkce vepřového masa.

Růst a vývin

Růst je složitý biologický proces charakterizovaný dvěma základními jevy (Pulkrábek et al., 2005):

- kvantitativním procesem, tj. množením a růstem buněk (růst),
- kvalitativním procesem, tj. diferenciací jednotlivých buněk různého tvaru a kvality (vývin).

S charakteristikou růstu souvisejí pojmy (Pulkrábek et al., 2005):

- *rychlost růstu*, čímž se rozumí přírůstek živé hmoty zvířete za jednotku času ve vztahu k výchozím hodnotám,
- *intenzita růstu*, která je definována jako dědičně podmíněná a prostředím ovlivnitelná rychlost růstu, měřená živou hmotností a jednotlivými tělesnými mírami. Během odchovu a výkrmu se mění, s přibývajícím věkem se snižuje. Plně se může projevit jen při optimálních podmínkách výživy a ošetřování.
- *kapacita růstu*, která určuje horní hranici velikosti růstu (určuje rámec zvířete),
- *růstová hodnota*, pod kterou chápeme přírůstek tělesné hmoty (tkání) za jednotku času.

Jatečná hodnota

Jatečnou hodnotou rozumíme podíl masa a tuku, který se vyjadřuje podílem hlavních masitých částí v procentech z hmotnosti půlky prasete za studena, hmotností kýty s kostmi v procentech z hmotnosti půlky prasete za studena, plochou příčného řezu mutulus longissimus lumborum et thoracis a průměrnou výškou hřbetního tuku. Podílejí se na ní i kvalitativní znaky masa, především světlost barvy, pH a schopnost masa vázat volnou vodu. Jatečnou hodnotu určují tyto ukazatele (Pulkrábek et al., 2005):

- jatečná výtěžnost,
- poměr masitých, tučných a méněcenných částí,
- kvalita jednotlivých partií.

2.9.3 Současná plemena prasat chovaná v ČR (Sambraus, 2006)

Plemena prasat chovaná v současnosti v ČR odpovídají požadavkům trhu na libové maso – plemena české bílé ušlechtilé, české výrazně masné, česká landrase a bílé otcovské jsou masného užitkového typu, přeštické černostrakaté jako genová rezerva je typu

sádelnomasného. Chovají se také specializovaná masná plemena světového sortimentu pro účely hybridizace, a to duroc, hampshire a pietrain.

České bílé ušlechtilé má chovný cíl dosažení plodnosti 13ti narozených selat na vrh, průměrný denní přírůstek ve výkrmu 1250 g při spotřebě 2,3 kg směsi na kg přírůstku. Zmasilost 55 - 56% libové svaloviny v jatečném trupu při 1,8% intramuskulárního tuku.

České výrazně masné, kde chovný cíl požaduje průměrný denní přírůstek 1100 g při spotřebě krmné směsi do 2,4 kg na kg přírůstku. V jatečném trupu 58 – 60% libové svaloviny s 1,5% intramuskulárního tuku.

Česká landrase se vyznačuje velmi dobrými reprodukčními vlastnostmi, vysokou růstovou intenzitou při velmi dobré konverzi živin a velmi dobrou masnou užitkovostí. Požadovaná úroveň užitkových znaků: plodnost – 13 narozených selat, průměrný denní přírůstek 1250 g při spotřebě směsi do 2,3 kg na 1 kg přírůstku, v jatečném trupu nejméně 55 – 58% libové svaloviny s obsahem intramuskulárního tuku max. 1,8 %.

Bílé otcovské je plemeno, které se vyznačuje velmi dobrou růstovou schopností s výbornou konverzí živin. Parametry chovného cíle jsou: průměrný přírůstek 1100g při spotřebě krmné směsi do 2,4 kg na kg přírůstku, zmasilost: 58 – 60% libové svaloviny v jatečném trupu při 1,8% intramuskulárního tuku.

Přeštické černostrakaté je v současnosti sádelnomasné rané plemeno s všestrannou užitkovostí. Vysoká plodnost a mléčnost, dobrá růstová schopnost a odolnost. Pro dobré mateřské vlastnosti vhodné do mateřské pozice. Vhodné pro produkci šunkových, masných i sádelnatých prasat, má velmi dobrou kvalitu masa. Do 85 kg živé hmotnosti tvoří hlavně svalovinu při průměrném denním přírůstku 700 g, ve vyšší hmotnosti rychle tuční.

Duroc je robustní plemeno s dobrou konstitucí a stabilním fundamentem. Využívá se v hybridizačních programech. Rané plemeno s dobrým využitím krmiv (1:2,69). Jateční zralost při 100 – 110kg živé hmotnosti. Podíl svaloviny okolo 57%. Vynikající mateřské vlastnosti. Prasnice vykazují dobrou mléčnost.

Hampshire je známé svou dobrou plodností s více jak 18,2 selete na prasnici za rok. Vynikající mateřské vlastnosti. Odolné a robustní plemeno. Denní přírůstky 700 – 800g. Spotřeba krmiva na 1 kg přírůstku 2,70 kg. Podíl svaloviny v jatečném trupu přes 59%. Nadprůměrně dobrá kvalita masa.

Pietrain má vynikající zmasilost. Mocně vyvinuté kýty a zmasilou plec. Málo uloženého tuku. Střední konverze krmiva a vysoká citlivost ke stresu. Denní přírůstek hmotnosti okolo 700 g. Porážková hmotnost 90 – 95 kg bývá dosažena ve věku okolo 180 dnů. Plemeno je vhodné jako otcovské plemeno pro užitkové křížení.

2.9.4 Organizace chovu prasat v ČR

Organizace chovu prasat slouží k vyšlechtění optimálního finálního hybridu z pohledu užitkových vlastností odpovídajících požadavkům trhu (Stupka a Šprysl, 2001).

Podle Stupky a Šprysla (2001) je hybridizace záměrným křížením s cílem rentabilní produkce kvalitních jatečných prasat za nízkou cenu. Hybridizační program je metodou intenzifikace výroby jatečných prasat zajišťující produkci finálních hybridů pro velkochovy, vysoké parametry užitkovosti a požadavky masného průmyslu a konzumentů na biologicky hodnotné vepřové maso.

V současnosti u nás uplatňované hybridizační programy v chovu prasat, založené na principu diskontinuitních forem křížení, umožňují docílovat vysokou efektivnost produkce jatečných prasat. Cílevědomý národní nebo firemní hybridizační program v chovu prasat totiž umožňuje pružně reagovat na měnící se podmínky chovu, zejména však na požadavky konzumentů a zpracovatelů (Pour, 2005).

Z důvodu záporné korelace mezi znaky reprodukce a produkce se rozděluje populace prasat na mateřská a otcovská. Mateřskými populacemi v České republice jsou bílé ušlechtilé – mateřská linie, landrase a přeštické černostrakaté. Šlechtění mateřských plemen je orientováno na (Stupka a Šprysl, 2001):

- vynikající reprodukční vlastnosti,
- výbornou růstovou schopnost při nízké spotřebě jadrných krmiv,
- příznivé parametry jatečné hodnoty při velmi dobré kvalitě masa,
- odolnost vůči stresu,
- adaptabilitu k chovu ve všech typech technologií,
- velký tělesný rámec,
- dobrý zdravotní stav a pevnou konstituci,
- velmi dobrý fundament (utváření a funkčnost končetin),
- vhodnost kanců pro inseminaci.

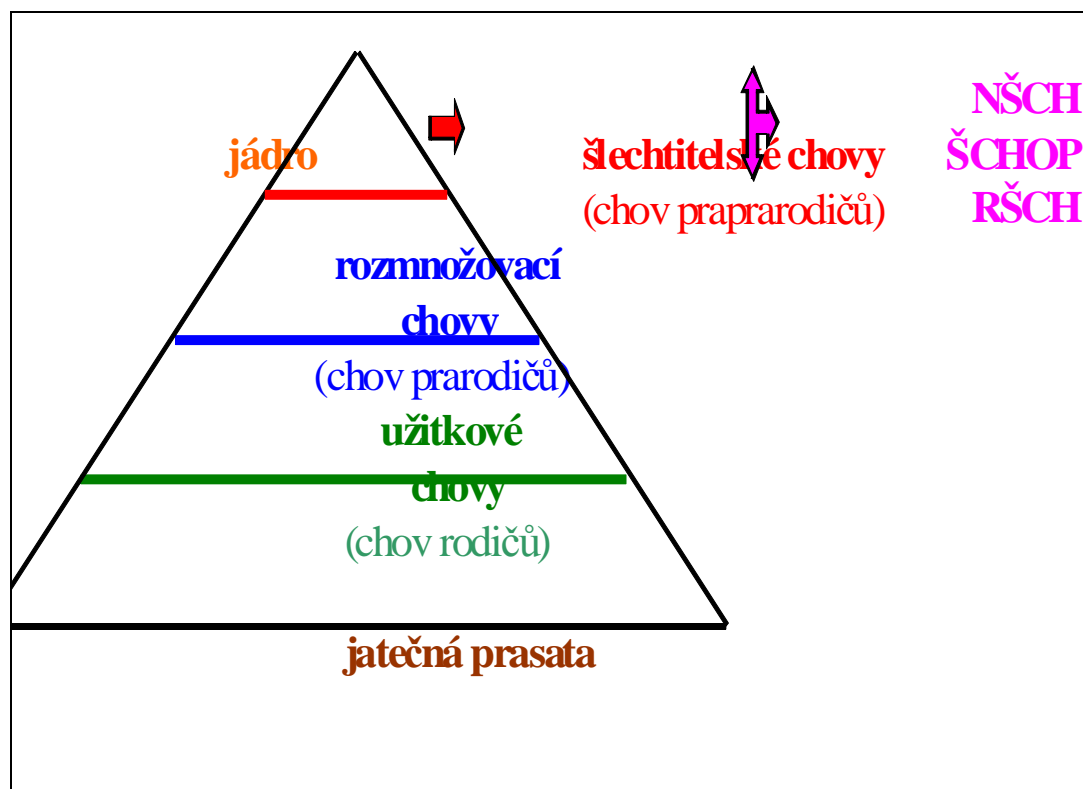
Šlechtění otcovských plemen (např. Hampshire, Duroc, bílé ušlechtilé – otcovská linie, české výrazně masné, belgická landrase) je zaměřeno na (Stupka a Šprysl, 2001):

- výbornou jatečnou hodnotu charakterizovanou vysokým podílem masa v jatečné půlce,
- velmi dobrou růstovou schopnost a konverzi živin,
- odpovídající reprodukční schopnost,
- dobré zdraví a pevnou konstituci,
- střední až velký tělesný rámec,
- dobrý fundament (utváření a funkčnost končetin),
- vhodnost kanců pro inseminaci.

Pyramidální struktura chovů prasat umožňuje soustředit veškerá šlechtitelská opatření do relativně malého počtu chovů. Lze předpokládat negativní vztah mezi intenzivní šlechtitelskou prací v šlechtitelských (nukleových) chovech a jejich početností v pyramidální struktuře chovů (Schéma č. 6). Vysoká plemenná hodnota plemenných zvířat z těchto chovů zabezpečí i vysokou užitkovost v rozmnožovacích a užitkových chovech a proto lze plemenářskou práci v RCH a UCH omezit na minimum. Jelikož se v chovu prasat uplatňuje diskontinuitní forma hybridizace, požadovanou strukturu chovů, tzn. poměr ŠCH : RCH : UCH by měla zajistit regulace produkce plemenných zvířat ve šlechtitelských chovech a tím by se regulovala i produkce jatečných prasat (Fiedler, Smital, 2005).

Pro vyhodnocení ekonomiky celého výrobního procesu zahrnujícího SCH, RCH i UCH je nutno podle Poděbradského (1998) vycházet ze struktury stáda prasnic. Podle Čeřovského (2001) je všeobecně známo, že zařazování prasniček do základního stáda prasnic (obnova základního stáda prasnic) přináší s sebou rizikové faktory z hlediska vlivu na užitkovost celého stáda. Prvý vrh je doprovázen sníženým počtem narozených selat o 1 až 2 ks a navíc selata z 1. vrhu mají asi o polovinu nižší vyhlídky na přežití do odstavu než selata z dalších vrhů. Také druhé vrhy jsou ještě problematické a tak není výjimkou, že v některých produkčních chovech se nedožívá polovina zařazených prasniček třetího vrhu. Z toho vyplývá, že zejména počet 1. vrhů nám ovlivňuje značně „plodnost“ stáda, a že 1. a 2. vrhy jsou vlastně vrhy rizikovými a musíme s nimi jako takovými počítat při řízení optimálního obratu stáda. Na důležitosti brakace prasnic na prvním vrhu, která činí 14%, upozorňuje Vesseur at al. (1995).

Schéma č. 6 Pyramidální struktura chovů prasat (Stupka, Šprysl, 2001)

Hlavní část nákladů se soustřeďuje do UCH, kde je vynaloženo 84,5% z celkových nákladů, tzn. že většina nákladů je orientována na výkrm hybridních zvířat, jenž se uskutečňuje při genetické výbavě, která je vytvářena ve šlechtitelských chovech, nejen při produkci prasnic, ale i plemenných kanců. (Poděbradský, 1998)

2.9.5 Faktory ovlivňující ekonomiku chovu prasat

Pokud se rozhodneme chovat jakékoliv kategorie prasat a zároveň si zajistit rentabilitu chovu nebo výkrmu prasat, je nutno respektovat tyto zásady (Ochodnický a Poltársky, 2003):

- vybrat si správný užitkový typ,
- nakoupit kondičně vyspělé jedince, kteří v určitém věku dosáhli odpovídající hmotnosti,
- nakoupit zvířata z kvalitního chovu bez nakažlivých a nenakažlivých nemocí,
- vytvořit jim podmínky prostředí, ve kterých mohou optimálně rozvinout svoje potenciální schopnosti,

- vykrmovat zvířata do jatečné hmotnosti, kdy ještě efektivně využijí podané krmivo.

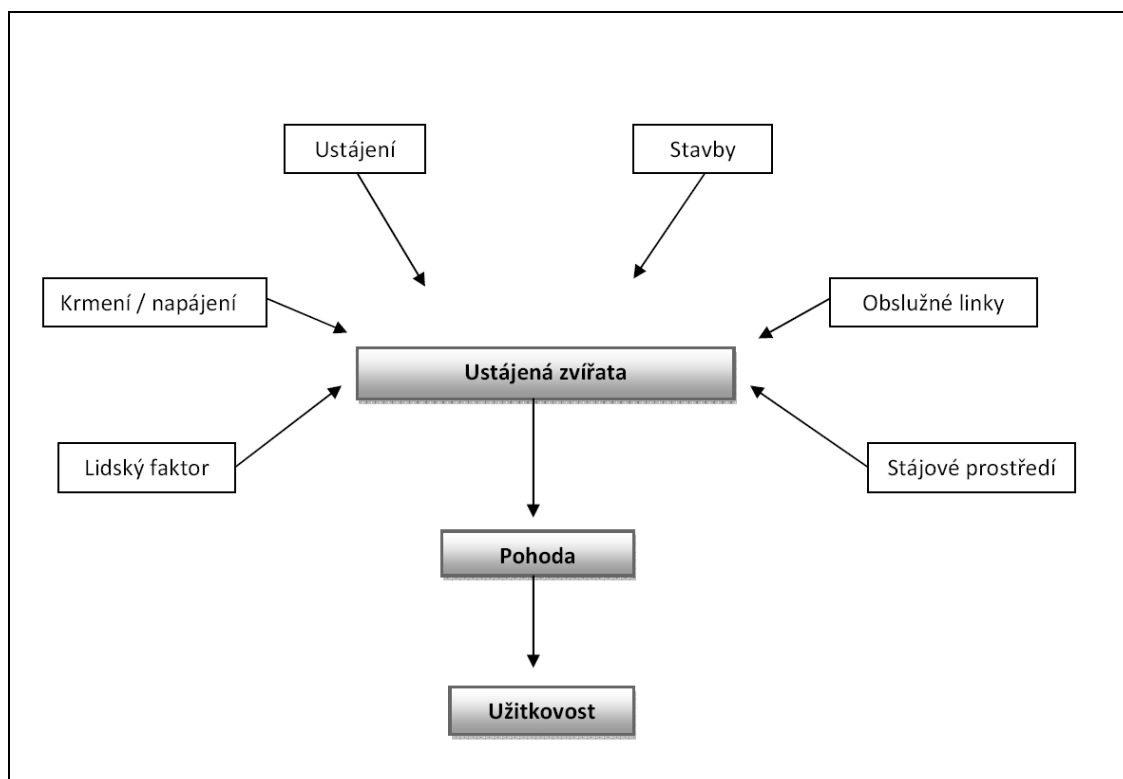
V současném chovu prasat, kdy pracujeme s populacemi schopnými produkovat vysoký podíl svaloviny, víme, že čím je organismus zvířat výkonnější, tím je náročnější a citlivější vůči nepříznivým podmínkám prostředí. Obvykle reaguje změnou chování a signalizuje tak chovateli přítomnost nejrůznějších stresových činitelů, působících na organismus jako zátěž. Znalost typických projevů chování zvířat v podmínkách životní pohody umožňuje chovateli již v zárodku vyhledat a odstranit ty faktory, které by na zvířata působily rušivě. Úkolem zootechnika (chovatele) je v každodenním styku kontrolovat stav, pohodu, reakce a chování zvířat a podle toho usuzovat na souhrn všech možných opatření nebo přítomnost rušivých faktorů. Rozhodující je, při kombinaci velkovýrobních prvků, technologií a mechanizačních prostředků, abychom nezapomínali, že ve stavbách, které budujeme, musí žít prasata a poskytovat požadovanou užitkovost. Faktory působící na užitkovost prasat jsou znázorněny ve Schématu č. 7. (Matoušek, 2001)

O využití etologických poznatků v chovu prasat pojednává velmi detailně Hulsen a Scheepens (2005).

Vegricht, Machálek a Pechač (2002) uvádějí, že na ekonomických výsledcích chovu se podílejí převážně parametry reprodukce a výnosů, zejména počet chovaných selat od jedné prasnice za rok, denní přírůstek a konverze krmiva. Stáj a její technické vybavení musí vytvořit co nejlepší podmínky pro optimalizaci těchto parametrů. U chovných prasníc kladou důraz na eliminaci stresových faktorů a situací, podporu přirozeného chování, optimalizaci výživy v závislosti na reprodukčním cyklu, hmotnosti a věku prasnice. Všeobecně kladou důraz na optimalizaci výrobního prostředí a dobré životní podmínky zvířat. Faktory, které významně působí na pohodu hospodářských zvířat se zabývají Novák et. al (2004), Fraser a Leonard (1993).

V evropských chovatelsky vyspělých zemích, jako jsou Dánsko, Francie či Nizozemí se odchová přibližně 24 selat na prasnici za rok (Machek 2010; European Commission eurostat, 2009, 2010). Počet odchovaných selat na prasnici a rok je faktorem, který ovlivňuje celkové náklady na produkci jatečného prasete, kterou nejčastěji uvádíme v Kč na kg živé hmotnosti. K dosažení nižších celkových nákladů na živou hmotnost jatečného prasete je zapotřebí dosáhnout v rámci všech kategorií nízkých vlastních nákladů, kterých v kategorii produkce selat (v rámci uzavřeného obratu stáda) dosáhneme právě vyšším počtem odchovaných jedinců.

Schéma č. 7 Faktory působících na užítkovost prasat podle Matouška (2001)

Faktory ovlivňující ekonomiku produkce (Stupka et al., 2009):

- dosahovaná reprodukční užítkovost,
- úroveň parametrů výkrmnosti (průměrný denní přírůstek, konverze krmiva),
- jatečná hodnota – úroveň zpeněžení jatečných prasat,
- cena krmiva,
- produktivita práce.

Stupka, Šprysl (2001) a Ochodnický, Potársky (2003) a se domnívají, že v našich podmínkách by úroveň nákladů na produkci 1 kg živé hmotnosti jatečných prasat neměla překročit 1 EURO. Zajištění této výše nákladů na produkci 1 kg živé hmotnosti jatečných prasat umožní konkurenceschopnost českého vepřového masa v tuzemsku i na zahraničních trzích.

Znalost aktuální výrobní a ekonomické situace, která předpokládá a vyžaduje vedení a analyzování spolehlivé podnikové evidence považuje Pulkrábek et al.(2005) za jednu z důležitých podmínek zlepšování ekonomických výsledků chovu prasat.

Pulkrábek et al.(2005) uvádí, že ke zlepšení ekonomických výsledků chovu prasat může přispět:

- zvyšování koncentrace při respektování nových podmínek a požadavků,
- zvyšování produktivity práce,
- využívání výkonného genofondu,
- zlepšování zdravotního stavu zvířat,
- zavádění progresivních technologických postupů a inovací,
- zvyšování kvalifikace ošetřovatelů,
- realizace výroby podle zásad správné chovatelské praxe a řízení jakosti,
- integrace prvovýrobců do výrobních řetězců,
- maximální příjem všech dotací a podpor z národních a unijních zdrojů.

Uvedené hlavní zásady ekonomického chovu prasat v České republice lze ve vztahu k podmínkám unie a zahraničnímu obchodu s touto komoditou doplnit o (Pulkrábek et al., 2005):

- nutnost pružné reakce na požadavky spotřebitelů (jakost masa, balení aj.)
- nutnost snižování úhynů a nutných porážek selat a všech dalších kategorií prasat,
- nutnost provádění objektivní klasifikace jatečných těl prasat (adjustace a kontrola přístrojů v pravidelných intervalech, nezávislost klasifikátorů, kontrola a srovnávání výsledků aj.),
- nutnost o odpovídajícího zohlednění jakosti prasat ve farmářských cenách (cenové masky),
- nutnost intenzivnější propagace spotřeby tuzemských agrárních produktů a potravin na domácím trhu,
- vytváření a udržování trvalých korektních vztahů mezi výrobcí, zpracovateli a obchodem,
- plnění podmínek unie stanovených k bezpečnosti potravin (označování a evidence zvířat aj.), k ochraně zvířat a k ochraně životního prostředí.

Podle Ochodnického a Potárskyho (2003) je významným faktorem, který ovlivňuje ekonomiku produkce jatečných prasat, jejich zdravotní stav, ať již jde o jedince nakoupené nebo z vlastního chovu. Dobrý zdravotní stav ovlivňuje příznivě produkční proces, což se promítne nejen ve výši dosažených denních přírůstků, a tím i konverze krmiva, ale i nižším úhynem a počtem nutných porážek.

Šimek (2008) klade důraz při vytváření zisku u komodity vepřového masa na optimální výživu všech kategorií prasat. Dostupnost, kvalitu a produkční účinnost krmiva ovlivňují dle Ochodnického a Potárskyho (2003) dvě skupiny ukazatelů:

- kvalita a výživná hodnota krmných směsí. Musí být taková, aby splňovala fyziologické požadavky dnešních typů prasat a dokázala rozvinout jejich potenciální schopnost, pokud jde o růst a strukturu denního přírůstku.
- ceny krmných směsí pro odstavená selata a prasata ve výkrmu, které u těchto kategorií představují až 70% celkových nákladů na produkci 1 kg živé hmotnosti jatečného prasete.

Celková výše vynaložených nákladů na výživu a krmení jatečných prasat závisí především na kvalitě krmných směsí, schopnosti dodávky vlastních surovin do KS, výši nákladů spojených se zpracováním KS, dobrém zdravotním stavu prasat a welfare prasat (Štolcová, Štolc, 2009)

Poděbradský (1998) v rámci řešené výrobní vertikály definoval ukazatele jednotlivých článků, které slouží jako podklad pro ekonomické hodnocení.

V chovu prasnic (produkce selat) jsou jimi:

- kapacita objektu
- průměrný stav prasnic
- počet narozených selat na prasnici
- počet odchovaných selat na prasnici
- hmotnost odstavovaného selete
- stáří selat při odstavu
- spotřeba jadrných krmných směsí (JKS) na krmný den (KD) prasnice
- náklady na KD prasnice

V předvýkrmu:

- kapacita předvýkrmny
- průměrný stav běhounů
- ž.hm. při naskladnění
- ž.hm. při vyskladnění
- denní přírůstek na kus
- úhyn z naskladněných selat
- spotřeba JKS na KD
- náklady na KD

Ve výkrmu:

- kapacita výkrmny
- stav prasat ve výkrmu
- ž.hm. při naskladnění
- ž. hm. při vyskladnění
- denní přírůstek na kus
- úhyn z naskladněných běhounů
- podíl nutných porážek z naskladněných běhounů
- spotřeba JKS na KD
- náklady na KD

Při zpeněžování

- prodej na jatka (počet prasat celkem)
- rozdělení do jednotlivých tříd jakosti
- počet nutných porážek
- ostatní prodej
- tržby z prodeje na jatka
- tržby z prodeje celkem.

Rozvoj chovu prasat v ČR je plně závislý na situaci v EU, kde přijatá legislativní opatření jednoznačně určují chovatelům mantinely, do kterých se musí vejít. Jsou to především požadavky na ochranu životního prostředí, ochranu zvířat proti týrání, kvalitu a zdravotní nezávadnost potravin (Pour, 2005).

Stupka et al. (2009) uvádí, že chov prasat v České republice je a do budoucna bude řízen a ovlivňován následujícími faktory:

- snahou o dosažení potravinové bezpečnosti,
- ekologizací výroby,
- tlakem na ekonomickou produkci,
- globalizací trhu společně s integrací agrárně-průmyslových podniků,
- tlakem na ochranu zvířat (Cross Compliance)
- postoji ochránců zvířat,
- platnými směrnici Rady ES.

Problémové okruhy chovu prasat v ČR (Stupka et al. 2009):

- Dosahované požadované parametry užitkovosti, především v oblasti reprodukce a následně u parametrů výkrmnosti.
- Zdravotní stav a rostoucí náklady na jeho zajištění, kde je důležité provést ozdravení nukleových chovů a umožnění chovatelům provádět jednoduché veterinární úkony při získání odborné způsobilosti.
- Technická a technologická úroveň chovů, včetně koncentrací zvířat a naplnění zásad Cross-Compliance do roku 2013.
- Nedostatečná úroveň řídicího managementu, tzn. že je třeba zajistit postupnou obnovu stávajícího managementu mladými kvalifikovanými odborníky.
- Úroveň a schopnosti zpracujícího průmyslu a obchodu, kde je třeba podporovat vytvoření silných subjektů na trhu zpracujícího průmyslu a podpořit vznik marketingové agentury orientované na podporu prodeje domácích potravin.

Pour (2005) se domnívá, že pouze dosažení nízkých nákladů ve výrobě vepřového masa zajistí konkurenceschopnost českých chovatelů prasat nejen v rámci EU.

Peterová (2000) naopak uvádí, že o konkurenceschopnosti rozhoduje jak produktivita a efektivnost výrobních zdrojů vlastního zemědělství, tak i faktory makroekonomického prostředí, mezi které patří dostupnost, kvalita a relace cen vstupů, úroveň používaných technologií, kvalifikovanost pracovní síly, úroveň příjmů obyvatel, která podmiňuje rozsah poptávky po zboží obecně, včetně potravin.

2.9.6 Vývoj chovu prasat v ČR

Stupka a Šprysl (2001) uvádí, že prasata chovaná v České republice do poloviny minulého století patřila k primitivním evropským plemenům prasat klapoucích (staročeský štětinač) a menší část populace k typu přímouchých prasat.

Pulkrábek et al. (2005) upozorňuje, že primitivní domácí plemena nesplňovala požadavky na zásobování průmyslových center zemědělskými, zejména živočišnými výrobky, proto se začala dovážet raná sádelná prasata z Německa a Anglie, především střední a velké bílé anglické, berkshire a suffolk. Na základě křížení vznikly na začátku dvacátého století krajové rázy, jako prase přeštické, rychnovské či moravský yorkshire.

Současnou populaci prasat v České republice tvoří podle Ochodnického a Poltárskyho (2003) původní domácí plemena, plemena vyšlechtěná u nás a plemena dovezená a aklimatizovaná. Pod pojmem aklimatizace všeobecně rozumíme návyk zvířete na nové podmínky a odlišné techniky chovu, než na jaké bylo zvyklé, což znamená jeho přizpůsobení se novým životním podmínkám.

Na území České republiky je aktivně šlechtěno a používáno sedm plemen (české bílé ušlechtilé, česká landrase, duroc, hampshire, bílé otcovské, české výrazně masné, pietrain), v genetických zdrojích je plemeno přeštické černostrakaté. V naší zemi zabezpečují úkony spojené se šlechtěním a hybridizací prasat oprávněné osoby (organizace) a uznaná chovatelská sdružení (Svaz chovatelů prasat v Čechách a na Moravě). Ministerstvo zemědělství ČR udělilo Svazu chovatelů prasat v Čechách a na Moravě oprávnění ke zřízení a vedení plemenné knihy všech plemen prasat. Dotační podpora státu umožnila import významných světových populací, a tím i příznivý trend v podílu libového masa v jatečných půlkách. Na území České republiky vstoupily zahraniční firemní programy, čímž se vytváří konkurenční prostředí v oblasti produkce finálních hybridů. Úroveň domácího genofondu je uspokojivá a konkurenceschopná pro stávající podnikatelské prostředí. (Pulkrábek et al., 2005)

Produkce jatečných zvířat a spotřeba masa ve světě stále narůstá (Peterová, 2000). Podle Pulkrábka et al. (2005) se světové stavy v uplynulých čtyřiceti letech zdvojnásobily.

Dynamika spotřeby vepřového masa je velmi různá co do celkového množství i do druhové skladby. Ve vyspělých bohatých zemích je trh považován za nasycený při úrovni průměrné spotřeby 90 – 110 kg na osobu a rok. Jen málo zemí má spotřebu vyšší a její úroveň

pak v zásadě stagnuje nebo pomalu klesá. Především zdravotní aspekty vedou ke změně jeho druhové skladby, orientace je na bílá masa hlavně hrabavé drůbeže. Tento druh má rychlejší dynamiku rozvoje. Aby byla jejich výroba efektivní, je vyvíjen soustavný tlak na šlechtitelskou práci, zpeněžovací systémy a kvalitu jatečných těl přinášející s sebou vyšší výtěžnost a vyšší kvalitu finální produkce. (Peterová, 2000)

Pulkrábek et al. (2005) uvádí, že počty a produkce prasat v EU jsou v posledních letech stabilní. Autor dále uvádí, že společnou organizaci trhu s vepřovým masem reguluje více než 70 předpisů unie a z nich vycházející národní legislativa. Nařízení rady a komise stanovují zásady společné organizace trhu (obchod, licence, tarifní kvóty, intervence, soukromé skladování, apod.), veterinární péče, šlechtitelské práce (plemenné knihy, uznané organizace aj.), klasifikace jatečných těl prasat, poskytování a výměny informací apod. Další předpisy jsou zaměřeny na ochranu a přepravu zvířat, zásady ustájení a chovu, ochranu životního prostředí, výživu a krmení, evidenci a registraci chovů a zvířat a další problematiku. Plnění všech těchto požadavků je jednou z podmínek úspěšné účasti jednotlivých států a výrobců na obchodě s vepřovým masem v rámci i mimo rámec unie.

3 CÍL PRÁCE

Cílem předkládané doktorské disertační práce je posouzení ekonomiky chovu prasat v ČR pomocí vybraných ekonomických ukazatelů, vyhodnocení vlivu vybraných faktorů na ekonomiku chovu prasat ve fázi výkrmu jatečných prasat a poskytnout chovatelům návod na ekonomické vyhodnocení přínosu produkce jatečných prasat v podmínkách českého zemědělství.

Disertační práce se zabývá hodnocením produkce jatečných prasat v rámci výrobní vertikály vepřového masa v ČR především z pohledu její nákladovosti a dosažené rentability prostřednictvím níže uvedených metod v kontextu celosvětové a evropské produkce a spotřeby vepřového masa.

Komplexní cíl řešení zvolené problematiky lze rozčlenit na následující dílčí cíle:

- i. Vyhodnotit nákladovost chovu prasat z výběrového souboru výkrmců prasat pomocí dotazníkového šetření za sledované období 2006 – 2010,
- ii. Vyhodnotit vliv realizačních cen hodnoceného roku na jednotlivé ukazatele výkrmu prasat šetřených podniků ve sledovaném období 2006 -2010,
- iii. Vyhodnotit vliv výměry zemědělské půdy na jednotlivé ukazatele výkrmu prasat šetřených podniků ve sledovaném období 2006 - 2010,
- iv. Vyhodnotit ziskovost (ztrátovost) podniků rozdělených dle jednotlivých faktorů,
- v. Analyzovat produkci a spotřebu vepřového masa ve světě, EU-27 a ČR ve sledovaném období 2006 -2010,
- vi. Analyzovat vývoj CZV a CPV v České republice ve sledovaném období 2006- 2010,
- vii. navrhnout možná opatření, která povedou ke zlepšení ekonomiky chovu prasat.

4 MATERIÁL A METODY

V prvních fázích zpracování této doktorské disertační práce podmíněné znalostí problematiky spojené s chovem prasat bylo nezbytné důkladné seznámení se s aspekty zemědělství, především s produkčním potenciálem a obchodními relacemi se zohledněním veškerých možných souvislostí a vazeb.

Pro splnění cíle této práce, založené na analýze podkladů nezbytných pro vyhodnocení rentability nákladů chovu prasat spojeného s produkcí vepřového masa, jsou použity analytické postupy, které se soustředí na analýzu dotazníkového šetření, odborných textů, článků, informací získaných na odborných seminářích, konferencích a jednání, dále pak na analýzu poznatků a dat z vlastního výzkumu.

V práci bude využita analýza kvantitativních a kvalitativních ukazatelů a ekonomických výsledků produkce jatečných prasat a vepřového masa v ČR. Součástí analýzy bude uplatnění komparačních metod v časovém vývoji. Indukce bude použita při vyvozování obecného závěru na základě získaných poznatků, postřehů, teorie a vlastního úsudku. Dedukce se pak bude týkat postupu od výchozích obecných (teoretických) předpokladů až po jejich reálný vývoj v čase.

4.1 Zdroje dat pro fundamentální a technickou analýzu chovu prasat

Zásadním zdrojem dat pro analýzu chovu prasat, respektive vyhodnocení ekonomiky výkrmu jatečných prasat, jsou výsledky (primární data) anonymního dotazníkového šetření.

4.1.1 Dotazníkové šetření

Sběr dat probíhal kontinuálně od roku 2007. Dotazníky byly rozdány do přibližně 155 podnikatelských subjektů s chovem prasat v celé České republice. Podniky byly vybírány s cílem vyhodnocení ekonomiky výkrmu prasat ve sledovaném období bez ohledu na velikost či právní formu podnikání. Za celé sledované období se podařilo shromáždit kompletní data

od 92 podniků, přičemž do hodnocení bylo vybráno 85 podnikatelských subjektů s kompletními údaji a uzavřeným obratem stáda.

Šetřené podniky byly následujících právních forem podnikání v uvedeném počtu:

OSVČ – Fyzické osoby 20.

Obchodní společnosti:

z toho akciové společnosti 13 a společnosti s ručením omezením 29.

Zemědělská družstva 23.

Charakteristika výzkumného postupu:

Předmětem výzkumu byla primární (vstupní) data chovatelů prasat v České republice k následnému hodnocení ekonomiky dílčího článku výrobní vertikály vepřového masa, tj. hodnocení nákladovosti výkrmu prasat u podnikatelských subjektů s uzavřeným obratem stáda. Vzor dotazníku je Přílohou č. 1 této práce.

Objektem výzkumu byly podnikatelské subjekty s chovem prasat, resp. výkrmci jatečných prasat.

Cíl: pomocí sběru dat od výkrmců prasat vyhodnotit nákladovost chovu prasat, resp. výkrmu jatečných prasat.

Metody:

Kvantitativní výzkum – anonymní dotazníkové šetření.

Realizační fáze:

- seznámení zástupců podniků a jejich zaměstnanců s cílem a harmonogramem výzkumu.
- pilotní ověření dotazníku.
- šetření mezi podnikatelskými subjekty osobním kontaktem, korespondenční formou a kombinací obojího.
- zpracovávání údajů (dat) z dotazníkového šetření.

Závěrečná fáze:

- Výpočet vhodných ekonomických ukazatelů
- Analýza a interpretace dat
- Shrnutí výsledků

4.1.2 Ostatní podklady

Podklady pro analýzu problematiky chovu prasat, zpracování a produkce vepřového masa a pro celkové vyhodnocení ekonomické efektivity v chovu prasat jsou získány z odborných pracovišť České zemědělské univerzity v Praze, Ministerstva zemědělství ČR, Českého statistického úřadu, Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (dříve Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky a Ústav zemědělských a potravinářských informací), Agrární komory ČR, Svazu chovatelů prasat v Čechách a na Moravě a Státního intervenčního zemědělského fondu. Jedná se o již v minulosti zpracované interní a externí analýzy a studie (ekonomické studie a prognózy, odvětvové analýzy, analýzy jednotlivých podniků a dostupné zdroje finančních údajů)

Podstatným zdrojem informací jsou články ve sbornících z mezinárodních konferencí, které pořádá Katedra ekonomiky Provozně ekonomické fakulty ČZU v Praze a z celostátních konferencí pořádaných Katedrou speciální zootechniky Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů ČZU v Praze. Dalším významným zdrojem jsou Situační a výhledové zprávy „Vepřové maso“, které vydává pravidelně Ministerstvo zemědělství ČR, a které popisují zásahy státu a EU do chovu prasat, zpracování a produkce vepřového masa, cenový vývoj komodity vepřové maso, zahraniční obchod, situaci na světových trzích vepřového masa, výrobu masa a masných výrobků a spotřebu vepřového masa.

Důležitými zdroji informací byly dále odborné práce a publikace, které jsou dostupné v knihovnách a prodejních odborných publikací.

Významným nástrojem umožňujícím přístup ke zdrojům informací, který nabývá v posledních letech na důležitosti, je internet. Jako celosvětová síť poskytuje řadu zdrojů domácích a zahraničních informací využitelných pro zpracování předkládané práce.

4.2 Statistické metody

4.2.1 Indexní analýza

Cílem indexní analýzy je statistické srovnávání ekonomických jevů a procesů pomocí ukazatelů a jejich vyhodnocení. Ukazatelé jsou veličiny, které nás zpravidla informují také o tom, zda jejich hodnoty je možné posuzovat kladně nebo záporně, v jakých souvislostech a za jakých podmínek (např. vývoz, dovoz, produktivita práce aj.).

Statistický ukazatel je statistickou charakteristikou. Je tedy funkcí hodnot znaku definovaných na statistických jednotkách, popř. je funkcí těchto charakteristik (Hindls et al., 2007). Ukazatele z hlediska základního členění se dělí na *primární* (prvotní), které nejsou odvozené, nýbrž jsou zjišťovány přímo a *sekundární* (odvozené), které mohou vznikat jako

- funkce různých primárních ukazatelů,
- funkce různých hodnot téhož primárního ukazatele,
- funkce dvou primárních ukazatelů, kde alespoň u jednoho pracujeme s více hodnotami.

Ukazatelé se dále člení na *absolutní* a *relativní*. Absolutní ukazatelé vyjadřují velikost určitého jevu bez vztahu k jinému a řadíme k nim všechny primární ukazatele a některé ukazatele sekundární, např. ukazatele hrubého obratu, rozdílové ukazatele jako zisk, přidaná hodnota aj. Relativní ukazatele jsou vždy sekundární, protože vznikají jako podíl absolutních ukazatelů.

Při sestavení indexů je nutné rozlišovat, zda se jedná o *ukazatele intenzitní* (charakterizují intenzitu daného jevu a vznikají jako poměr dvou jiných veličin – např. cena za jednotku produkce) nebo *extenzitní* (charakterizují rozsah, počet, objem atp. sledovaného jevu – např. vytvořenou produkci, tržbu, náklady). Pokud lze vyjádřit souhrnnou hodnotu veličin prostým součtem, pak dané extenzitní veličiny označujeme za *stejnorodé*, např. lze sčítat počet zaměstnanců na jednotlivých pracovištích a tak určit jejich počet za celý podnik, nebo tržby za jednotlivé měsíce apod. Intenzitní veličiny považujeme za stejnorodé, jsou-li obě extenzitní veličiny, ze kterých je definována, stejnorodé. V opačném případě jde o veličinu *různorodou*.

Indexem nazýváme poměr dvou hodnot téhož ukazatele bez ohledu na to, zda se jedná o časové, prostorové či věcné srovnání. Indexy jsou nástrojem relativního srovnání a udávají, kolikrát se změnila hodnota sledovaného ukazatele v jedné situaci oproti druhé.

Srovnání ukazatelů lze provést prostřednictvím *bazických* indexů volbou stejného základu u všech indexů. Základem je sledovaný ukazatel v určitém k -tém období, tj. q_k . Časově srovnatelný ukazatel je označen jako:

$$I_{\frac{j}{k}} = \frac{q_j}{q_k},$$

kde q_j je časově srovnávaný ukazatel v období j ;

q_k je časově srovnávaný ukazatel v období k .

Pokud srovnáme ukazatele v jednotlivých obdobích k jejich hodnotě v období bezprostředně předcházejícím, mají tyto indexy měnicí se základ a nazývají se indexy *řetězové*:

$$I_{\frac{j}{j-1}} = \frac{q_j}{q_{j-1}},$$

kde q_j je časově srovnávaný ukazatel v období j ;

q_{j-1} je časově srovnávaný ukazatel v období $j-1$.

4.2.2 Deskriptivní analýza výběrového souboru

Výběrový soubor, tj. soubor vybraných podniků dotazníkového šetření, reprezentovaný panelovými daty, byl charakterizován pomocí základních statistických charakteristik polohy a variability. Nejprve byl popsán vývoj vybraných ukazatelů výběrového souboru za pomoci aritmetického průměru, stanoveného za jednotlivé roky i za celé sledované období dle vztahu:

kde: x_{jit} i -tá hodnota proměnné x_j v roce t

n_{jt} počet pozorování proměnné x_j v čase t ,

$i = 1, 2, \dots, n_j, t = 1, 2, \dots, T, j = 1, 2, \dots, J$.

Vývoj získaných průměrů vybraných ukazatelů (proměnných) byl zkoumán prostřednictvím indexů meziročních změn.

4.2.3 Analýza rozptylu

Úlohou analýzy rozptylu je zjistit vliv jednoho nebo více faktorů na střední hodnotu nezávislých normálně rozdělených náhodných proměnných se stejným rozptylem. Pokud zkoumané faktory nemají na příslušnou měřenou veličinu žádný vliv, potom se jejich působení neprojeví na statistických charakteristikách této veličiny. Pokud vliv daného faktoru je významný, projeví se to zřejmě na příslušných statistických charakteristikách měřené veličiny – zejména na míře variability (rozptylu) a střední hodnotě. Model analýzy rozptylu má tvar:

$$y_{ij} = \mu_i + \varepsilon_{ij}; i = 1; \dots; I; j = 1; \dots; n_i;$$

kde μ_i je skutečná hodnota výsledků analýz a ε_{ij} značí náhodilou odchylku, tj. jak se měření y_{ij} liší od průměru ve své úrovni.

Pro hledání statistické významnosti faktorů (roku, velikosti výměry zemědělské půdy podniků a formě podnikání) na jednotlivé ekonomické ukazatele chovu prasat, byly výsledky hodnoceny statistickým programem STATISTICA CZ Trail version 10 a vyjádřeny tabulkově.

4.3 Kalkulace a kalkulační vzorec

4.3.1 Kalkulace nákladů

Vlastní náklady v chovu jatečných prasat byly zjišťovány vždy za kalendářní rok ve sledovaném období 2006 – 2010. Ke kalkulacím vlastních nákladů bylo přistupováno z hlediska nákladů sledovaných odděleně za stanovenou kategorii – výkrm jatečných prasat. Níže popsaná metodika byla zvolena především z důvodu možné srovnatelnosti nákladů a výnosů s výběrovými šetřeními ÚZEI.

Ke kalkulaci nákladů výkrmu jatečných prasat byla použita dvoustupňová kalkulace nákladů. V prvním kroku se kalkulovaly náklady na výkrm prasat. Od celkových nákladů na kategorii zvířat se odečetlo ocenění vedlejšího výrobku – chlévskou mrvu. K vyjádření podílu nákladů na hlavní výrobek byly použity kalkulační jednice 100 KD a 1 kg přírůstku. Náklady

na přírůstek jsou vypočteny jako podíl vynaložených nákladů ve výkrmu jatečného prasete a celkového přírůstku hmotnosti. Ve druhém kroku byly kalkulovány náklady na 1 kg živé hmotnosti. Do těchto nákladů se zahrnul náklad převedeného prasete z předchozí kategorie. Průměrná živá hmotnost jatečného prasete se vypočítala jako podíl celkové živé hmotnosti zvířat a počtu zvířat.

Kalkulační vzorec celkových nákladů (N_{celk}) výkrmu jatečných prasat se skládá z 9 položek:

1. Krmiva a steliva nakoupená (KS_{nak})
2. Krmiva a steliva vlastní (KS_{vl})
3. Léčiva a desinfekce (LD)
4. Ostatní přímý materiál (OPM)
5. Ostatní přímé náklady a služby ($OPNS$)
6. Mzdové a osobní náklady celkem (MON_{celk})
7. Odpisy DHNM – přímé (Odp)
8. Náklady pomocných činností ($NPČ$)
9. Režie ($Rež$)

$$N_{\text{celk}} = KS_{\text{nak}} + KS_{\text{vl}} + LD + OPM + OPNS + MON_{\text{celk}} + Odp + NPČ + Rež$$

Položky 1. až 7. mají návaznost na účtové skupiny a syntetické účty účtového rozvrhu dle Tab. č. 1. Náklady pomocných činností a režie jsou náklady vnitropodnikového účetnictví.

4.3.2 Kalkulace výnosů

Tržby za výrobky (jatečná prasata) jsou nejpodstatnějším výnosem tohoto odvětví živočišné výroby. Stejně jako vlastní náklady v kategorii výkrmu jatečných prasat, byly i tržby počítány za příslušný kalendářní rok.

Kalkulační vzorec tržeb za výrobky ($T_{\text{výr}}$) se skládá ze dvou položek:

1. Prodané množství (PM)
2. Průměrná realizační cena ($PRC_{\text{živ}}$)

$$T_{\text{výr}} = PM * PRC_{\text{živ}}$$

Průměrná realizační cena představuje vážený průměr skutečně dosažených tržních cen za jatečná prasata za kalendářní rok, příp. za danou skupinu podniků. Při prodeji tzv. „v mase (JUT)“ byl použit k přepočtu na Kč/kg ž. hm. koeficient 1,285.

$$PRC_{živ} = PRC_{JUT} / 1,285.$$

Tab. č. 1 Návaznost na účtové skupiny a syntetické účty účtového rozvrhu

Položka	Účtové skupiny, syntetické účty
Krmiva a steliva nakoupená	501
Krmiva a steliva vlastní	613
Léčiva a desinfekce	501
Ostatní přímý materiál	501, 613
Ostatní přímé náklady a služby	502, 503, 555, 562 sk. 51,53,54
Mzdové a osobní náklady celkem	Sk. 52
Odpisy DHNM - přímé	551
Náklady pomocných činností	Náklady vnitropodnikové účetnictví
Režie	Náklady vnitropodnikového účetnictví
Tržby za výrobky (jatečná prasata)	601

Pramen: Poláčkové et. al. (2010)

Zpracoval: autor

Tato metodika kalkulací nákladů a výnosů je zpracována v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

4.3.3 Výpočet ziskovosti a míry rentability

Vyhodnocení ziskovosti (ztrátovosti) šetřených podniků bylo provedeno v rozdělení dle faktorů cen kalendářního roku a výměry zemědělské půdy v přepočtu na ks jatečného prasete.

Výpočet míry rentability byl založen na výpočtu průměrné realizační ceny výrobku, která se vypočítala z tržeb za jatečná prasata a prodaného množství jatečných prasat v kalendářním roce, popř. za danou skupinu podniků.

Pro výpočet míry rentability byl použit vzorec:

$$\text{míra rentability} = \frac{\text{zisk (ztráta)}}{\text{vlastní náklady výrobku}} * 100,$$

Přičemž

$$\text{zisk (ztráta)} = \text{průměrná realizační cena za jatečné prase} - \text{náklady na jatečné prase}$$

$$\text{vlastní náklady výrobku} = \text{náklady na jatečné prase}$$

Zisk má charakter provozního zisku před úroky a zdaněním (EBIT).

5 VÝSLEDKY

5.1 Hodnocení ekonomiky chovu prasat

K hodnocení ekonomiky chovu prasat byly použity výsledky výběrové šetření podniků s chovem prasat, které bylo uskutečněno za léta 2006 – 2010 v počtu 85 podniků za každý rok. Dotazníkem byly šetřeny za každý jednotlivý rok tyto ukazatele:

- Krmiva (steliva) nakoupené
- Krmiva (steliva) vlastní
- Léčiva a desinfekce
- Ostatní přímý materiál
- Přímé materiálové náklady celkem
- Ostatní přímé náklady a služby
- Mzdové a osobní náklady
- Odpisy DNHM – přímé
- Náklady pomocných činností
- Režie
- Náklady celkem (odečet chlévské mrvy)

- Užitek
- Náklady na přírůstek
- Náklady na živou hmotnost

- Tržby za výrobky
- Prodané množství
- Průměrná realizační cena

- Výměra zemědělské půdy

5.1.1 Struktura nákladů výkrmu prasat šetřených podniků v letech 2006 – 2010

Průměrné celkové náklady výkrmu prasat za sledované období let 2006 – 2010 činily 1752,8 Kč/ 100KD (viz Tab. č. 2).

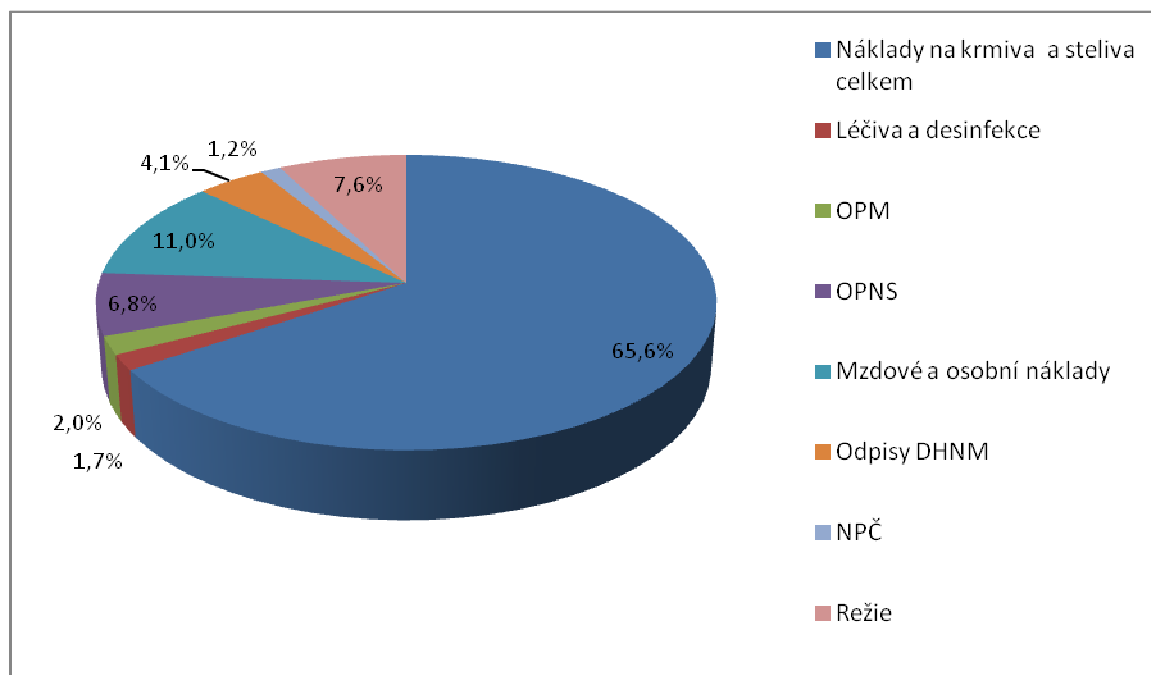
Tab. č. 2 Struktura a vývoj nákladů ve výkrmu prasat v dotazníkovém šetření podniků v letech 2006 – 2010

Rok		2006	2007	2007/2006	2008	2008/2007	2009	2009/2008	2010	2010/2009	ø	Průměrné tempo růstu
Ukazatel	Jedn.											
Krmiva (steliva) nakoupená	Kč/100KD	801,01	845,65	1,056	975,31	1,153	890,92	0,913	690,95	0,776	840,77	0,964
Krmiva (steliva) vlastní	Kč/100KD	281,12	261,12	0,929	329,95	1,264	280,07	0,849	395,05	1,411	309,46	1,089
Náklady na krmiva celkem	Kč/100KD	1082,13	1106,77	1,023	1305,26	1,179	1170,99	0,897	1086,00	0,927	1150,23	1,001
Léčiva a desinfekce	Kč/100KD	28,97	28,87	0,997	33,01	1,143	28,96	0,877	29,09	1,004	29,78	1,001
Ostatní přímý materiál	Kč/100KD	40,55	19,79	0,488	26,15	1,321	42,69	1,633	44,65	1,046	34,77	1,024
Přímé materiálové náklady celkem	Kč/100KD	1151,65	1155,43	1,003	1364,42	1,181	1242,64	0,911	1159,74	0,933	1214,78	1,002
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/100KD	104,05	105,13	1,010	112,23	1,068	142,35	1,268	129,04	0,906	118,56	1,055
Mzdové a osobní náklady celkem	Kč/100KD	202,45	200,98	0,993	200,29	0,997	184,3	0,920	180,09	0,977	193,62	0,971
Odpisy DHNM - přímé	Kč/100KD	59,33	64,35	1,085	69,77	1,084	82,55	1,183	82,79	1,003	71,76	1,087
Náklady pomocných činností	Kč/100KD	20,97	22,39	1,068	21,36	0,954	20,54	0,962	22,32	1,087	21,516	1,016
Režie	Kč/100KD	113,31	135,33	1,194	152,92	1,130	119,19	0,779	142,02	1,192	132,55	1,058
Náklady celkem (odečtena chlévská mrva)	Kč/100KD	1651,76	1683,61	1,019	1920,99	1,141	1791,57	0,933	1716,00	0,958	1752,79	1,010

Hodnoty vybraných ukazatelů jsou ročními průměrnými hodnotami výběrového souboru

Zpracoval včetně výpočtů: autor

Graf. č.1 Struktura nákladů výkrmu prasat za sledované období 2006 - 2010

5.1.2 Vliv roku na jednotlivé ukazatele a statistická významnost

V každém sledovaném roce, tj. r. 2006,2007,2008,2009 a 2010, byl vzorek podniků s chovem prasat na výkrm o stejném počtu 85 (Tab. č. 4).

Výše nákladů na krmiva a steliva nakupovaná - vliv roku byl statisticky významný. Nejnižší náklady byly v roce 2010 (690,95 Kč/100KD), naopak nejvyšší roku 2008, a to 975,31Kč/ 100KD (viz Tab. č. 3).

Průměrné tempo růstu nákladů na nakupovaná krmiva a steliva ve sledovaném období v rámci dotazníkového šetření je o 6,8 % nižší v porovnání s průměrným tempem růstu ceny krmiva pro prasata dle ČSÚ.

Výše nákladů na krmiva a steliva vlastní - vliv roku byl statisticky významný. Nejnižší náklady byly v roce 2007 (261,12 Kč/100KD), naopak nejvyšší v roce 2010 (395,05 Kč/100KD).

Výše nákladů na léčiva a desinfekce - vliv roku nebyl statisticky významný, nebylo zjištěno za sledované období výrazných výkyvů. Nejnižší náklady byly zjištěny v roce 2007 (28,87 Kč/100KD), naopak nejvyšší v roce 2008 (33,01 Kč/100KD).

Tab. č. 3 Náklady na krmiva (steliva) nakupovaná, roční průměry podniků v dotazníkovém šetření 2006 – 2010 ve výkrmu prasat

Ukazatel	2006	2007	2008	2009	2010
Náklady – krmiva (steliva) nakupovaná	801,01	945,65	975,31	890,92	690,95
Bazický index (2006=1)	1,000	1,181	1,218	1,112	0,863
Řetězový index	x	1,181	1,031	0,913	0,776
Průměrné tempo růstu	0,964				
Řetězový index cen krmiv pro prasata ČSÚ	x	1,259	1,220	0,775	0,954
Průměrné tempo růstu	1,032				

Zdroj: Dotazníkové šetření, MZe

Zpracoval včetně výpočtů: autor

Výše nákladů na ostatní přímý materiál - vliv roku nebyl statisticky významný. Nejnižší náklady byly zjištěny v roce 2007 (19,7 Kč/100KD), naopak nejvyšších nákladů na ostatní přímý materiál bylo dosaženo v roce 2010 (44,65 Kč/100KD).

Výše přímých materiálových nákladů celkem - vliv roku byl statisticky významný. Nejnižší náklady byly zjištěny v roce 2006 (1 151,65 Kč/100KD), naopak nejvyšší v roce 2008 (1 364,42 Kč).

Výše ostatních přímých nákladů a služeb celkem - vliv roku byl statisticky významný. Nejnižší náklady byly zjištěny v roce 2006 (104,05 Kč/100KD), naopak nejvyšší v roce 2009 (142,35 Kč/100KD).

Tab. č. 4 Statistická významnost vlivu roku na jednotlivé ukazatele

Rok		2006	2007	2008	2009	2010	průkaznost
Četnost údajů		85	85	85	85	85	
Krmiva (steliva) nakoupená	Kč/100 KD	801,01	845,65	975,31	890,92	690,95	ano
Krmiva (steliva) vlastní	Kč/100 KD	281,12	261,12	329,95	280,07	395,05	ano
Léčiva a desinfekce	Kč/100 KD	28,97	28,87	33,01	28,96	29,09	NS
Ostatní přímý materiál	Kč/100 KD	40,55	19,79	26,15	42,69	44,65	NS
Přímé materiálové náklady celkem	Kč/100 KD	1 151,65	1 155,43	1 364,42	1 242,64	1 159,75	ano
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/100 KD	104,05	105,13	112,23	142,35	129,04	ano
Mzdové a osobní náklady celkem	Kč/100 KD	202,45	200,98	200,29	184,30	180,09	ano
Odpisy DHNM - přímé	Kč/100 KD	59,33	64,35	69,77	82,55	82,79	NS
Náklady pomocných činností	Kč/100 KD	20,97	22,39	21,36	20,54	22,32	NS
Režie	Kč/100 KD	113,31	135,33	152,92	119,19	142,02	ano
Náklady celkem (odečtena chlévská mrva)	Kč/100 KD	1649,77	1683,61	1920,99	1791,57	1716,01	ano
Užitkovost	g/ks/KD	700,02	714,30	711,76	730,06	735,26	NS
Náklady na přírůstek	Kč/kg	23,57	23,57	26,99	24,54	23,34	ano
Náklady na živou hmotnost jatečného prasete	Kč/kg	33,89	35,55	39,33	34,24	33,79	ano
Tržby za výrobky	Kč/100KD	2 648,22	2 805,16	2 961,99	2 899,54	2 773,98	ano
Prodané množství	Kg/100KD	87,40	96,10	98,70	97,30	99,00	ano
Průměrná realizační cena (CZV)	Kč/kg	30,30	29,19	30,01	29,80	28,02	ano

NS - nesignifikantní

Zdroj: Dotazníkové šetření

Zpracoval včetně výpočtů: autor

Výše mzdových a osobních nákladů celkem – vliv roku byl statisticky významný. Nejnižší náklady (viz. Tab. č. 5) byly zjištěny v roce 2010 ve výši 180,09 Kč/100KD, naopak nejvyšší v roce 2006 (202,45 Kč/100KD). Průměrné tempo růstu mzdových a osobních nákladů podniků ve sledovaném období v dotazníkovém šetření je nižší o 9,1% v porovnání s průměrným tempem růstu mezd v zemědělství dle ČSÚ (1,062).

Tab. č. 5 Výkrm prasat – Mzdové a osobní náklady, roční průměry podniků v dotazníkovém šetření 2006 – 2010 (Kč/100KD)

Ukazatel	2006	2007	2008	2009	2010
Mzdové a osobní náklady	202,45	200,98	200,29	184,30	180,09
<i>Bazický index (2006=1)</i>	<i>1,000</i>	<i>0,993</i>	<i>0,989</i>	<i>0,910</i>	<i>0,890</i>
<i>Řetězový index</i>	<i>x</i>	<i>0,993</i>	<i>0,997</i>	<i>0,920</i>	<i>0,977</i>
<i>Průměrné tempo růstu</i>	<i>0,971</i>				
Řetězový index cen krmiv pro prasata ČSÚ	x	1,100	1,084	1,025	1,039
<i>Průměrné tempo růstu</i>	<i>1,062</i>				

Zdroj: Dotazníkové šetření, MZe

Zpracoval včetně výpočtů: autor

Výše nákladů pomocných činností – vliv roku nebyl statisticky významný, nebylo zjištěno za sledované období výrazných výkyvů. Nejnižší náklady byly v roce 2006 (20,97 Kč/100KD), naopak nejvyšší v roce 2010 ve výši 22,32 Kč/100KD.

Režie – vliv roku byl statisticky významný. Nejnižší náklady byly zjištěny v roce 2006 (113,31 Kč/100KD), naopak nejvyšší v roce 2008 (152,92 Kč/100KD).

Tab. č. 6 Výkrm prasat – náklady celkem, roční průměry podniků v dotazníkovém šetření 2006 – 2010 (Kč/100KD)

Ukazatel	2006	2007	2008	2009	2010
Náklady celkem	1 649,77	1 683,61	1 920,99	1 791,57	1 716,01
<i>Bazický index (2006=1)</i>	<i>1,000</i>	<i>1,021</i>	<i>1,164</i>	<i>1,086</i>	<i>1,040</i>
<i>Řetězový index</i>	<i>x</i>	<i>1,021</i>	<i>1,141</i>	<i>0,933</i>	<i>0,958</i>
<i>Průměrné tempo růstu</i>	<i>1,010</i>				

Zdroj: Dotazníkové šetření

Zpracoval včetně výpočtů: autor

Výše nákladů celkem – vliv roku byl statisticky významný. Nejnižší náklady byly zjištěny v roce 2006 (1649,77 Kč/100KD), naopak nejvyšší v roce 2008, a to 1920,99 Kč/100KD (viz Tab. č. 6). Průměrné tempo růstu celkových nákladů ve výkrmu jatečných prasat ve sledovaném období v dotazníkovém šetření (1,010) je nižší o 1,5% v porovnání s průměrným tempem růstu cen vstupů celkem dle ČSÚ (1,025).

Užitkovost – vliv roku nebyl statisticky významný, nebylo zjištěno výrazných výkyvů za sledovací období. Nejnižší užitkovosti bylo dosaženo v roce 2006 (700,02 g/ks/KD), naopak nejvyšší v roce 2010, a to 735,26 g/ks/KD (Tab. č. 7). Průměrné tempo růstu užitkovosti prasat ve výkrmu ve sledovaném období v dotazníkovém šetření je 1,012.

Tab. č. 7 Výkrm prasat – užitkovost, roční průměry podniků v dotazníkovém šetření 2006 – 2010 (Kg/100KD)

Ukazatel	2006	2007	2008	2009	2010
Užitkovost	700,02	714,30	711,76	730,06	735,26
<i>Bazický index (2006=1)</i>	<i>1,000</i>	<i>1,020</i>	<i>1,017</i>	<i>1,043</i>	<i>1,050</i>
<i>Řetězový index</i>	<i>x</i>	<i>1,020</i>	<i>0,996</i>	<i>1,026</i>	<i>1,007</i>
<i>Průměrné tempo růstu</i>	<i>1,012</i>				

Zdroj: Dotazníkové šetření

Zpracoval včetně výpočtů: autor

Náklady na přírůstek – vliv roku byl statisticky významný. Nejnižší náklady na přírůstek byly zjištěny v roce 2010 (23,34 Kč/kg) a nejvyšší v roce 2008 (26,99 Kč/kg). Průměrné tempo růstu vlastních nákladů na přírůstek u prasat ve výkrmu ve sledovaném období v dotazníkovém šetření je 1,032 (viz Tab. č.8).

Náklady na živou hmotnost jatečného prasete – vliv roku byl statisticky významný. Nejnižší náklady byly zjištěny v roce 2010 (33,79 Kč/kg), naopak nejvyšší v roce 2008 (39,33 Kč/kg).

Tab. č. 8 Výkrm prasat – Vlastní náklady na přírůstek, roční průměry podniků v dotazníkovém šetření 2006 – 2010 (Kč/kg)

Ukazatel	2006	2007	2008	2009	2010
Vlastní náklady na přírůstek	23,57	23,57	26,99	24,54	23,34
<i>Bazický index (2006=1)</i>	<i>1,000</i>	<i>1,000</i>	<i>1,145</i>	<i>1,041</i>	<i>0,990</i>
<i>Řetězový index</i>	<i>x</i>	<i>1,000</i>	<i>1,145</i>	<i>1,041</i>	<i>0,951</i>
<i>Průměrné tempo růstu</i>	<i>1,032</i>				

Zdroj: Dotazníkové šetření

Zpracoval včetně výpočtů: autor

Tržby za výrobky – vliv roku byl statisticky významný. Nejnižší tržby byly zjištěny v roce 2006 (2648,22Kč/100KD), nejvyšší v roce 2008, a to 2961,99 Kč/100KD (viz Tab. č. 9). Průměrné tempo růstu ročních průměrů tržeb za výrobky podniků v dotazníkovém šetření za sledované období činí 1,012.

Tab. č. 9 Výkrm prasat – tržby za výrobky, roční průměry podniků v dotazníkovém šetření 2006 – 2010 (Kč/100KD)

Ukazatel	2006	2007	2008	2009	2010
Tržby za výrobky	2 648,22	2 805,16	2 961,99	2 899,54	2 773,98
<i>Bazický index (2006=1)</i>	<i>1,000</i>	<i>1,059</i>	<i>1,118</i>	<i>1,095</i>	<i>1,047</i>
<i>Řetězový index</i>	<i>x</i>	<i>1,059</i>	<i>1,056</i>	<i>0,979</i>	<i>0,957</i>
<i>Průměrné tempo růstu</i>	<i>1,012</i>				

Zdroj: Dotazníkové šetření

Zpracoval včetně výpočtů: autor

Prodané množství – vliv roku byl statisticky významný. Nejnižší hodnota prodaného množství byla zjištěna v roce 2006 (87,40 Kg/100KD), nejvyšší v roce 2010 (99,00 kg/100KD).

Průměrná realizační cena – vliv roku byl statisticky významný. Nejnižší ceny byly zjištěny v roce 2010 (28,02 Kč/kg), naopak nejvyšší v roce 2006 (31,77 Kč/kg). Průměrné tempo růstu ročních průměrných realizačních cen podniků v dotazníkovém šetření za sledované období je prakticky shodné (0,969) v porovnání s průměrným tempem růstu CZV jatečných prasat v letech 2006 – 2010 dle MZe (0,962), jak dokládá Tab. č. 10.

Tab. č. 10 Výkrm prasat – průměrná realizační cena, roční průměry podniků v dotazníkovém šetření 2006 – 2010 (Kč/kg)

Ukazatel	2006	2007	2008	2009	2010
Průměrná realizační cena	31,77	29,19	30,01	29,90	28,02
<i>Bazický index (2006=1)</i>	<i>1,000</i>	<i>0,919</i>	<i>0,945</i>	<i>0,941</i>	<i>0,882</i>
<i>Řetězový index</i>	<i>x</i>	<i>0,919</i>	<i>1,028</i>	<i>0,996</i>	<i>0,937</i>
<i>Průměrné tempo růstu</i>	<i>0,969</i>				
Řetězový index průměrných ročních CZV v ČR (MZe)	x	0,907	1,053	0,984	0,910
<i>Průměrné tempo růstu</i>	<i>0,962</i>				

Zdroj: Dotazníkové šetření, MZe

Zpracoval včetně výpočtů: autor

5.1.3 Ziskovost (ztrátovost) šetřených podniků za jatečné prase v jednotlivých letech 2006 – 2010

Ziskovost podniků za jatečné prase podniků uzavřeným obratem stáda v dotazníkovém šetření ve sledovaném období 2006 – 2010 vyjadřuje Tab. č. 11 a Graf č.12. Ziskovosti nebylo dosaženo v žádném roce za celé sledované období. Naopak každoročně šlo ztrátu.

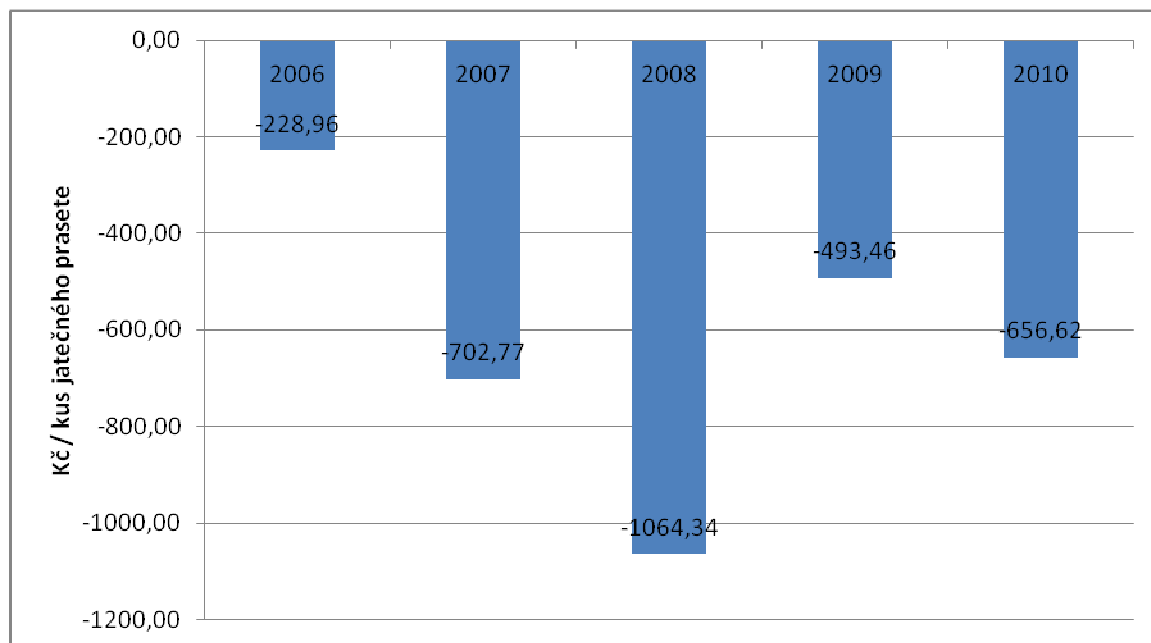
Tab. č 11 Náklady na jatečné prase podniků s uzavřeným obratem stáda v dotazníkovém šetření ve sledovaném období 2006 - 2010

Ukazatel	jednotka	2006	2007	2008	2009	2010
Náklady na jatečné prase	Kč/ks	3660,12	3928,27	4491,48	3893,09	3845,30
CZV za jatečné prase	Kč/ks	3431,16	3225,50	3427,14	3399,63	3188,68

Zdroj: Dotazníkové šetření

Zpracoval včetně výpočtů: autor

Graf č. 2 Ziskovost (ztrátovost) podniků v Kč v dotazníkovém šetření z 1 ks jatečného prasete ve sledovaném období

Zdroj: Dotazníkové šetření, MZe

Zpracoval včetně výpočtů: autor

Nejvyšší ztráta na kus jatečného prasete byla zjištěna za rok 2008, kdy se jednalo o ztrátu ve výši 1064,34 Kč, nejnižší ztráty z kusu jatečného prasete bylo dle šetření dosaženo v roce 2006 (228,96 Kč/ks jatečného prasete).

5.1.4 Vliv velikosti výměry zemědělské půdy celkem na jednotlivé ukazatele a statistická významnost

Soubor podniků zabývajících se chovem prasat, resp. výkrmem prasat, byl rozdělen podle velikosti výměry zemědělské půdy (z. p.) do 4 skupin a to:

0 ha z. p. – tato skupina obsahovala 15 podniků, tato skupina byla nejméně zastoupená.

1 -500 ha z. p. – tato skupina obsahovala 27 podniků a byla tak nejvíce zastoupená.

501 - 2000 ha z. p. – tato skupina obsahovala 21 podniků.

2001 a více ha z. p. – tato skupina obsahovala 22 podniků.

Výše nákladů na krmiva a steliva nakupovaná - vliv velikosti výměry z.p. byl statisticky významný. Nejnižší náklady měla skupina podniků s 501 - 2000 ha z.p. v (708,30

Kč/100KD), naopak nejvyšší skupina podniků bez vazby na půdu, a to 1204,06Kč/ 100KD (viz Tab. č. 12).

Tab. č. 12 Statistická významnost vlivu výměry zem. půdy celkem na jednotlivé ukazatele

Výměra zemědělské půdy		0	1 – 500	501 – 2000	2001 a více	průkaznost
Četnost údajů		75	135	105	110	
Krmiva (steliva) nakoupená	Kč/100 KD	1 204,06	755,61	708,30	731,92	ano
Krmiva (steliva) vlastní	Kč/100 KD	0	311,12	307,87	300,07	NS
Léčiva a desinfekce	Kč/100 KD	28,94	29,47	29,99	30,15	NS
Ostatní přímý materiál	Kč/100 KD	35,50	32,79	37,15	31,69	NS
Přímé materiálové náklady celkem	Kč/100 KD	1 268,50	1 128,99	1 083,31	1 093,83	ano
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/100 KD	108,02	114,96	124,5	129,12	ano
Mzdové a osobní náklady celkem	Kč/100 KD	180,50	202,05	201,92	198,91	ano
Odpisy DHNM - přímé	Kč/100 KD	62,33	48,33	55,17	54,55	NS
Náklady pomocných činností	Kč/100 KD	19,02	19,39	21,36	23,54	ano
Režie	Kč/100 KD	130,25	134,69	131,99	134,44	NS
Náklady celkem (odečtena chlévská mrva)	Kč/100 KD	1768,62	1649,41	1588,25	1634,39	ano
Užitkovost	g/ks/KD	742,12	709,30	710,16	706,98	NS
Náklady na přírůstek	Kč/kg	23,83	23,25	22,36	23,12	NS
Náklady na živou hmotnost jatečného prasete	Kč/kg	34,90	35,20	35,10	35,79	NS
Tržby za výrobky	Kč/100K D	2 997,60	2 829,35	2 892,73	2 844,86	NS
Prodané množství	Kg/100K D	99,92	95,91	96,20	96,11	NS
Průměrná realizační cena (CZV)	Kč/kg	30,00	29,50	30,07	29,60	NS

NS – nesignifikantní

Zdroj: Dotazníkové šetření Zpracoval včetně výpočtů: autor

Výše nákladů na krmiva a steliva vlastní - vliv velikosti výměry z. p. nebyl statisticky významný. Skupina podniků bez ha z.p.vykázala nulu, naopak skupina podniků se zem. půdou 1 – 500 ha 311,12 Kč/100KD).

Výše nákladů na léčiva a desinfekce - vliv velikosti výměry z.p. nebyl statisticky významný. Nejnižší náklady měla skupina podniků s 0 ha z.p. (28,94 Kč/100KD), naopak nejvyšší měla skupina podniků s 2001 a více ha z.p. (30,15 Kč/100KD).

Výše nákladů na ostatní přímý materiál - vliv velikosti výměry z.p. nebyl statisticky významný. Nejnižší náklady měla skupina podniků s 2001 a více ha z.p. (31,69 Kč/100KD), naopak nejvyšších nákladů na ostatní přímý materiál bylo dosaženo u skupiny podniků s 501 - 2000 ha z.p. (37,15 Kč/100KD).

Výše přímých materiálových nákladů celkem - vliv velikosti výměry z.p. byl statisticky významný. Nejnižší náklady měla skupina podniků s 501 - 2000 ha z. p. (1083,31 Kč/100KD), naopak nejvyšší měla skupina podniků s bez ha z.p. (1 268,50 Kč).

Výše ostatních přímých nákladů a služeb celkem - vliv velikosti výměry z.p. byl statisticky významný. Nejnižší náklady měla skupina podniků s 0 ha z. p. (108,02 Kč/100KD), naopak nejvyšší měla skupina podniků s 2001 a více ha z. p. (129,12 Kč/100KD).

Výše mzdových a osobních nákladů celkem – vliv velikosti výměry z.p. byl statisticky významný. Nejnižší náklady měla skupina podniků s 0 ha z. p. ve výši 180,59 Kč/100KD, naopak nejvyšší měla skupina podniků s do 500 ha z. p. (202,05 Kč/100KD).

Výše nákladů pomocných činností – vliv velikosti výměry z.p. byl statisticky významný. Nejnižší náklady měla skupina podniků bez vazby na zemědělskou půdu (19,02 Kč/100KD), naopak nejvyšší měla skupina podniků s 2001 a více ha z. p., a to ve výši 23,54 Kč/100KD.

Režie – vliv velikosti výměry z.p. nebyl statisticky významný. Nejnižší náklady měla skupina podniků s 0 ha (130,25 Kč/100KD), naopak nejvyšší měla skupina podniků do 500 ha z.p. (134,69 Kč/100KD).

Výše nákladů celkem – vliv velikosti výměry z.p. byl statisticky významný. Nejnižší náklady měla skupina podniků s 501 - 2000 ha z.p.(1588,25 Kč/100KD), naopak nejvyšší měla skupina podniků s 0 ha z.p., a to 1768,62 Kč/100KD.

Užitkovost – vliv velikosti výměry z.p. nebyl statisticky významný. Nejnižší užitkovosti měla skupina podniků s 2001 a více ha z.p. (706,98 g/ks/KD), naopak nejvyšší měla skupina podniků bez ha z.p., a to 742,12 g/ks/KD.

Náklady na přírůstek – vliv velikosti výměry z.p. nebyl statisticky významný. Nejnižší náklady na přírůstek měla skupina podniků s výměrou 501 - 2000 ha z.p. (22,36 Kč/kg) a nejvyšší měla skupina podniků s 0 ha z. p. (23,90 Kč/kg).

Náklady na živou hmotnost jatečného prasete – vliv velikosti výměry z.p. nebyl statisticky významný. Nejnižší náklady byly zjištěny u skupiny podniků bez výměry zemědělské půdy (34,90 Kč/kg), naopak nejvyšší měla skupina podniků s výměrou zemědělské půdy 2001 a více ha z.p. (35,79 Kč/kg).

Tržby za výrobky – vliv velikosti výměry z.p. nebyl statisticky významný. Nejnižší tržby měla skupina podniků s 1 - 500 ha z.p. (2829,35Kč/100KD), nejvyšší měla skupina podniků s nulovou výměrou zemědělské půdy, a to 2997,6 Kč/100KD.

Prodané množství – vliv velikosti výměry z.p. nebyl statisticky významný. Nejnižší hodnota prodaného množství byla zjištěna u skupiny podniků s výměrou 1 - 500 ha z.p. (95,91 Kg/100KD), nejvyšší u podniků s nulovou výměrou z.p. (99,92 kg/100KD).

Průměrná realizační cena – vliv velikosti výměry z.p. nebyl statisticky významný. Nejnižší ceny měla skupina podniků s 1 - 500 ha z.p. (29,50 Kč/kg), naopak nejvyšší měla skupina podniků s 501 - 2000 ha (30,07 Kč/kg).

5.1.5 Ziskovost (ztrátovost) šetřených podniků za jatečné prase dle výměry zemědělské půdy

Ziskovost, resp. ztrátovost podniků za jatečné prase podniků členěných dle výměry zemědělské půdy s uzavřeným obratem stáda v dotazníkovém šetření vyjadřuje Tab. č. 13 a Graf č. 13. Ziskovosti nebylo dosaženo u žádné skupiny podniků. Nejvyšší ztráta na kus jatečného prasete byla zjištěna u skupiny podniků s 1 – 500 ha z.p., kdy se jednalo o ztrátu ve výši 697,56 Kč, nejnižší ztráty z kusu jatečného prasete bylo dle šetření dosaženo u skupiny podniků s 501 - 2000 ha z.p. (442,46 Kč/ks jatečného prasete).

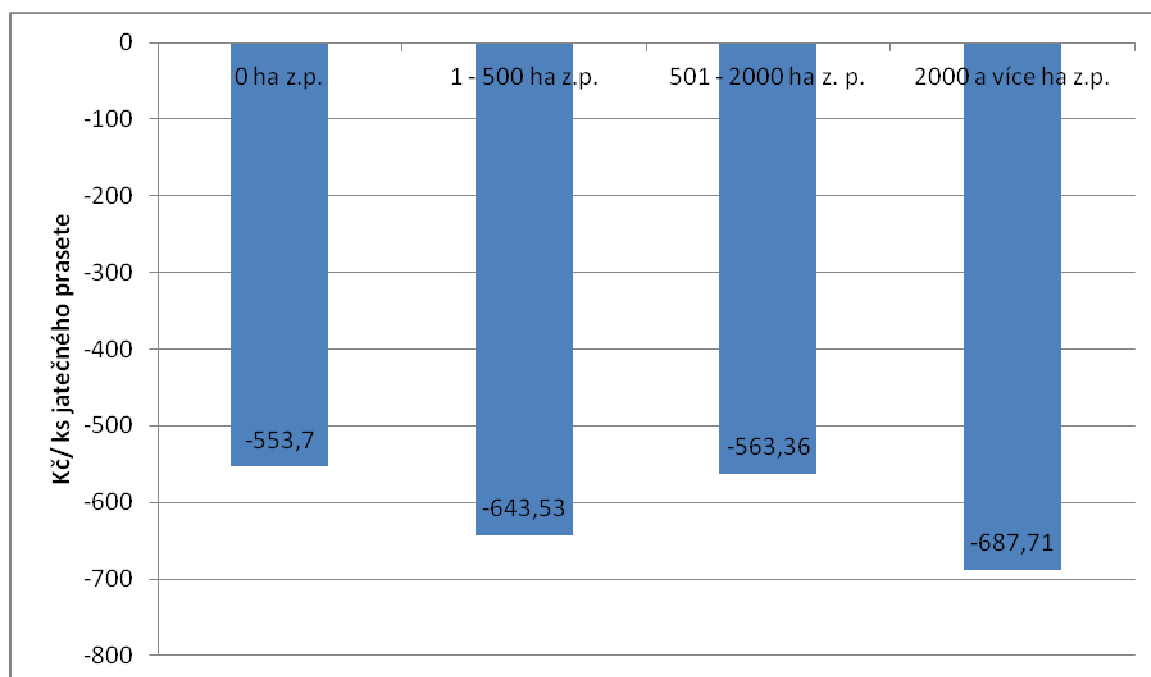
Tab. č. 13 Náklady na jatečné prasce podniků členěných dle výměry zemědělské půdy s uzavřeným obratem stáda v dotazníkovém šetření ve sledovaném období 2006 - 2010

Ukazatel	jednotka	0 ha z.p.	1 – 500 ha z.p.	501 – 2000 ha z.p.	2001 a více ha z.p.
Náklady na jatečné prasce	Kč/ks	3943,7	3974,08	3931,2	3976,27
Průměrná CZV za jatečné prasce	Kč/ks	3390,0	3330,55	3367,84	3288,56

Zdroj: Dotazníkové šetření

Zpracoval včetně výpočtů: autor

Graf č. 3 Ziskovost (ztrátovost) podniků v Kč v dotazníkovém šetření z 1 ks jatečného prasete

Zdroj: Dotazníkové šetření, MZe

Zpracoval včetně výpočtů: autor

Výsledné hodnoty ztráty a míry rentability chovu prasat šetřených podniků v letech 2006 – 2010 a členěných do skupin dle výměry zemědělské půdy dokládá Tab. č. 14.

Tab. č. 14 Výsledné hodnoty ztráty a míry rentability chovu prasat šetřených podniků v letech 2006 – 2010 a členěných do skupin dle výměry zemědělské půdy

Ukazatel	2006	2007	2008	2009	2010	0 ha z.p.	1 – 500 ha z.p.	501 – 2000 ha z.p.	Více než 2000 ha z.p.
ztráta v Kč/ kg ž. hm.	-3,59	-6,36	-9,32	- 4,44	-5,77	-4,90	-5,70	-5,03	-6,19
ztráta v Kč/ ks jatečného prasete	-229,0	-702,8	-1064,3	-493,5	-656,6	- 553,7	-643,5	-563,4	-687,7
Rentabilita v %	-10,59	-17,89	-23,70	-12,97	-17,08	14,04	-16,19	-14,33	-17,30

Zdroj: Dotazníkové šetření

Zpracoval včetně výpočtů: autor

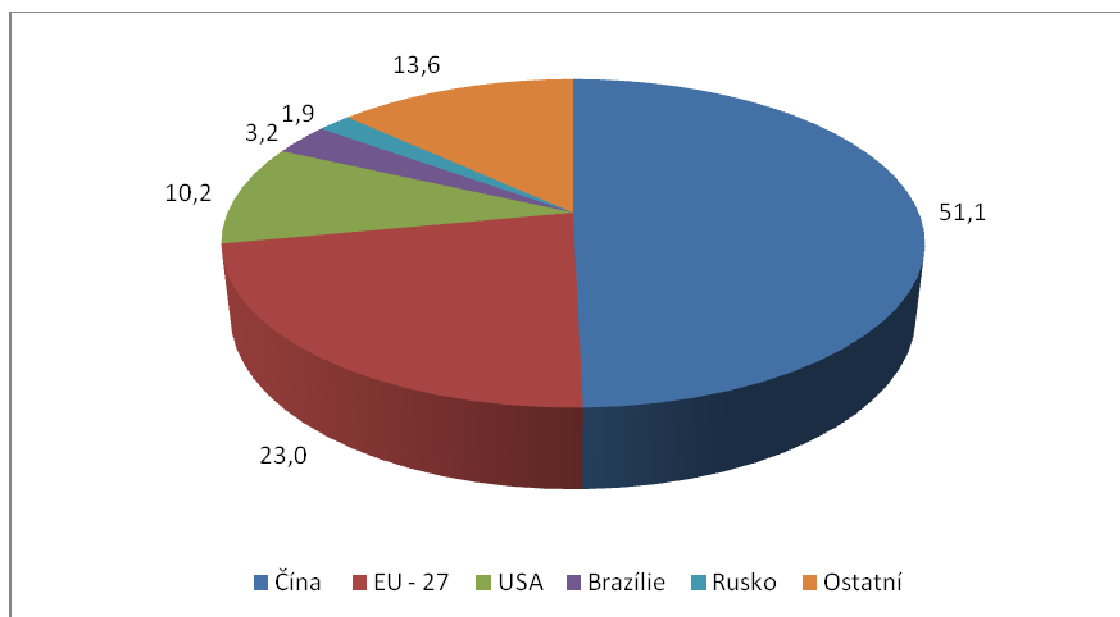
Ztráta v Kč za kg živé hmotnosti jatečného prasete se pohybovala v rozdělení dle jednotlivých faktorů v hodnotách od 3,59 Kč/kg ž. hm. v roce 2006 do 9,32 Kč/kg ž. hm. v roce 2008. Na kus jatečného prasete se ztrátovost pohybovala v hodnotách od 229,00 Kč (2006) do 1064,3 Kč (2008). Míra rentability činila v případě nejlepšího výsledku v roce 2006-10,59% a v roce 2008, kdy byla zaznamenána nejvyšší ztráta za sledované období dle jednotlivých faktorů, -23,70%.

5.2 Analýza vývoje chovu prasat, produkce a spotřeby vepřového masa ve světě, EU a ČR v letech 2006 – 2010

5.2.1 Analýza vývoje chovu prasat, produkce a spotřeby vepřového masa ve světě a EU v letech 2006 – 2010

V posledních letech se celosvětová produkce vepřového masa postupně zvyšuje, jak dokládá Tab. č. 15. Průměrné tempo růstu produkce vepřového masa ve světě činí 1,020 a je shodné s průměrným tempem spotřeby vepřového masa ve světě. Nejvyššího podílu světové produkce jatečných prasat s přibližně 50% dosahuje Čína (viz Graf č.1), následuje EU-27 a USA. Za sledované období došlo ke zvýšení produkce o 7,85 tis. tun. V roce 2008 bylo zaznamenáno nejvyššího meziročního zvýšení produkce vepřového masa ve světě, a to o 4 %. V roce 2010 byl meziroční nárůst o 2,8%.

Graf č. 4 Podíl nejvýznamnějších producentů na celosvětové produkci vepřového masa v roce 2010 (v mil. tun)

Zdroj: U.S.D.A, Zpracoval: autor

Produkce vepřového masa ve světě v letech 2006 - 2010

K nejvyššímu nárůstu světové produkce vepřového masa od roku 2006 došlo v roce 2010 (103,2 mil. tun), a to o 8,2%. Nejvyšší meziroční nárůst celosvětové produkce vepřového masa byl však zaznamenán v roce 2008, kdy hodnota nárůstu činila 4,3%. K meziročnímu poklesu celosvětové produkce vepřového masa došlo za sledované období pouze v roce 2007 (1,4%).

V Číně došlo od roku 2006 k nejvyššímu nárůstu produkce vepřového masa v roce 2010 (9,8 %), přičemž objem produkce vepřového masa tehdy dosahoval přibližně 51,1 mil. tun. Meziroční nárůst produkce vepřového masa byl v Číně nejvyšší v roce 2008 (7,8%). K nejvýraznějšímu poklesu produkce vepřového masa (7,8%) došlo v Číně v roce 2007, kdy se produkce pohybovala kolem 42,878 mil. tun.

V EU - 27 byl zaznamenán nejvyšší nárůst produkce vepřového masa oproti roku 2006 v roce 2010, kdy došlo k nárůstu o 5,5% (23,0 mil. tun). Naopak nejnižší produkce bylo dosaženo za sledované období právě v roce 2006 (21,8 mil. tun). K nejvyššímu meziročnímu nárůstu produkce vepřového masa v EU - 27 pak došlo v roce 2007 (4,7%) a k největšímu poklesu hned rok poté (o 1,1%). Průměrné tempo růstu produkce vepřového masa za Evropskou Unii je 1,014, což hodnota o 0,6% nižší, než je celosvětové průměrné

tempo růstu (1,020).

Tab. č. 15 Světová produkce vepřového masa v letech 2006 - 2010 v mil. t *

	2006	2007	2008	2009	2010
produkce					
Čína	46,505	42,878	46,205	48,905	51,070
<i>Bazický index (2006=1)</i>	1,000	0,922	0,994	1,052	1,098
<i>Řetězový index</i>	x	0,922	1,078	1,058	1,044
<i>Průměrné tempo růstu</i>	1,024				
EU - 27	21,791	22,858	22,596	22,434	23,000
<i>Bazický index (2006=1)</i>	1,000	1,049	1,037	1,030	1,055
<i>Řetězový index</i>	x	1,049	0,989	0,993	1,025
<i>Průměrné tempo růstu</i>	1,014				
USA	9,559	9,962	10,599	10,442	10,187
<i>Bazický index (2006=1)</i>	1,000	1,042	1,109	1,092	1,066
<i>Řetězový index</i>	x	1,042	1,064	0,985	0,976
<i>Průměrné tempo růstu</i>	1,016				
Brazílie	2,830	2,990	3,015	3,130	3,195
<i>Bazický index (2006=1)</i>	1,000	1,057	1,065	1,106	1,129
<i>Řetězový index</i>	x	1,057	1,008	1,038	1,021
<i>Průměrné tempo růstu</i>	1,031				
Rusko	1,805	1,640	1,736	1,844	1,920
<i>Bazický index (2006=1)</i>	1,000	0,909	0,962	1,022	1,064
<i>Řetězový index</i>	x	0,909	1,059	1,062	1,041
<i>Průměrné tempo růstu</i>	1,016				
svět celkem	95,377	94,013	97,743	100,399	103,223
<i>Bazický index (2006=1)</i>	1,000	0,986	1,025	1,053	1,082
<i>Řetězový index</i>	x	0,986	1,040	1,027	1,028
<i>Průměrné tempo růstu</i>	1,020				

- *Jatečné hmotosti*

Pramen: USDA-FAS, April 2010, 2011

Zpracoval včetně výpočtů: autor

V USA bylo dosaženo největšího objemu produkce vepřového masa za sledované období v roce 2008 (10,6 mil. tun), kdy bylo také dosaženo nejvyššího meziročního nárůstu (6,4%). Rok 2006 dosahoval nejnižších hodnot produkce vepřového masa ve Spojených státech amerických (9,6 mil. tun) a k největšímu meziročnímu poklesu produkce za sledované

období došlo v roce 2010 (2,4%). Průměrné tempo růstu produkce vepřového masa za sledované období činí za USA 1,016.

Za sledované období vykazovala Brazílie v roce 2010 nejvyšší objem produkce vepřového masa, a to 3,2 mil. tun. Naopak nejnižší produkce bylo v Brazílii dosaženo v roce 2006 (2,8 mil. tun). K největšímu meziročnímu nárůstu produkce vepřového masa došlo v roce 2007 (5,7%). Za sledované období 2006 – 2010 docházelo v Brazílii k postupnému nárůstu produkce vepřového masa bez jediného poklesu a tato země vykazuje ze všech významných zemí v tomto odvětví nejvyšší tempo růstu - 1,031.

Rusko dosahovala největšího objemu produkce vepřového masa v roce 2010 (1,9 mil. tun), naopak nejmenšího objemu dosáhlo v roce 2007 (1,6 mil. tun), kdy také došlo k největšímu meziročnímu poklesu produkce vepřového masa za sledované období. K největšímu meziročnímu nárůstu produkce vepřového masa v Rusku došlo v roce 2009 (5,9%). Průměrné tempo růstu za sledované období vykazuje tato země shodné s USA, tj. 1,016.

Ze zemí výše zmíněných má vyšší tempo růstu produkce vepřového masa než je hodnota celosvětového průměrného tempa růstu produkce vepřového masa (1,020) pouze Čína (1,024) a Brazílie (1,031). Nejnižšího průměrného tempa růstu dosahuje EU-27 (1,014).

Spotřeba vepřového masa ve světě v letech 2006 – 2010

Podrobný přehled spotřeby vepřového masa ve světě ve sledovaném období nabízí Tab. č. 16.

Nejvyšší spotřebu vepřového masa vykazala Čína za sledované období v roce 2010 (51,1 mil. tun). Nárůst spotřeby v tomto roce oproti roku 2006 představoval 11%. Nejnižší spotřeba pak byla zaznamenána v roce 2007 (42,7 mil. tun), kdy došlo také k největšímu meziročnímu poklesu (7,3%). K největšímu meziročnímu nárůstu spotřeby vepřového masa za sledované období došlo v Číně v roce 2008 (9,3%). Čína vykazuje průměrné tempo růstu spotřeby vepřového masa za sledované období 1,026, což je o 0,2% více než je průměrné tempo růstu produkce.

Největší spotřeby vepřového masa v EU-27 za sledované období bylo dosaženo v roce 2007 (21,5 mil. tun), nejnižší v roce 2006 (20,6 mil. tun). V roce 2007 došlo k největšímu meziročnímu nárůstu spotřeby vepřového masa, a to o 4,2%. Největší pokles spotřeby

vepřového masa v EU-27 byl pak zaznamenán v roce 2008 (2,2%). Průměrné tempo růstu spotřeby vepřového masa v Evropské Unii je o 0,6% nižší (1,008) než je produkce (1,014).

Tab. č. 16 Světová spotřeba vepřového masa v letech 2006 - 2010 v mil. t *

	2006	2007	2008	2009	2010
spotřeba					
Čína	46,051	42,710	46,691	48,823	51,097
<i>Bazický index (2006=1)</i>	1,000	0,927	1,014	1,060	1,110
<i>Řetězový index</i>	x	0,927	1,093	1,046	1,047
<i>Průměrné tempo růstu</i>	1,026				
EU - 27	20,631	21,507	21,024	21,057	21,271
<i>Bazický index (2006=1)</i>	1,000	1,042	1,019	1,021	1,031
<i>Řetězový index</i>	x	1,042	0,978	1,002	1,010
<i>Průměrné tempo růstu</i>	1,008				
USA	8,643	8,965	8,806	9,013	8,653
<i>Bazický index (2006=1)</i>	1,000	1,037	1,019	1,043	1,001
<i>Řetězový index</i>	x	1,037	0,982	1,024	0,960
<i>Průměrné tempo růstu</i>	1,0003				
Rusko	2,639	2,534	2,789	2,688	2,773
<i>Bazický index (2006=1)</i>	1,000	0,960	1,057	1,019	1,051
<i>Řetězový index</i>	x	0,960	1,101	0,964	1,032
<i>Průměrné tempo růstu</i>	1,013				
Brazílie	2,191	2,260	2,390	2,423	2,577
<i>Bazický index (2006=1)</i>	1,000	1,031	1,091	1,106	1,176
<i>Řetězový index</i>	x	1,031	1,058	1,014	1,064
<i>Průměrné tempo růstu</i>	1,042				
svět celkem	95,109	93,849	97,853	100,268	102,953
<i>Bazický index (2006=1)</i>	1,000	0,987	1,029	1,054	1,082
<i>Řetězový index</i>	x	0,987	1,043	1,025	1,027
<i>Průměrné tempo růstu</i>	1,020				

• *Jatečné hmotnosti*

Pramen: USDA-FAS, April 2010, 2011, Zpracoval včetně výpočtů: autor

Spojené státy americké dosáhly nejvyšší spotřeby vepřového masa během sledovaného období v roce 2009 (9,0 mil. tun), což bylo o 4,3% více než v roce 2006, kdy byla spotřeba nejnižší. Největšího meziročního nárůstu spotřeby vepřového masa bylo v USA dosaženo v roce 2007 (3,7%). Naopak největší meziroční pokles spotřeby vepřového masa byl

zaznamenán v roce 2010 (4%). Průměrné tempo růstu spotřeby vepřového masa v USA za sledované období činí 1,0003.

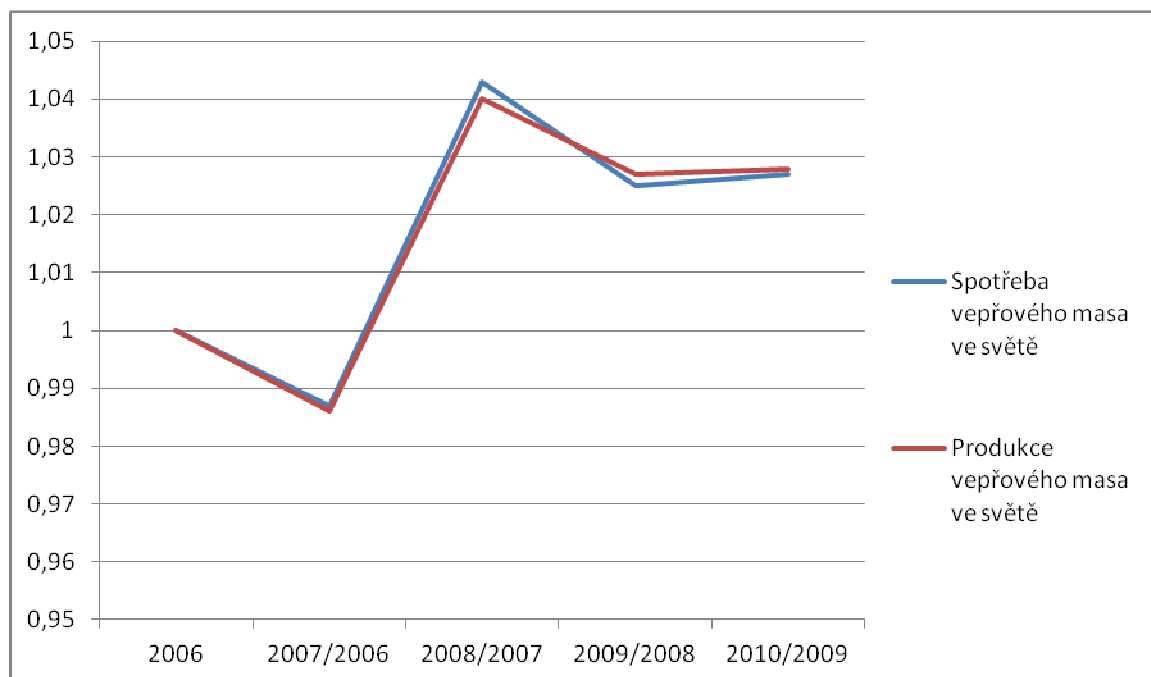
Rusko dosáhlo nejvyšší spotřeby vepřového masa za sledované období v roce 2010 (2,7 mil. tun), kdy došlo také k největšímu meziročnímu nárůstu spotřeby vepřového masa, a to o 3,2%. Nejnižší spotřeba vepřového masa v Rusku za období 2006 -2010 byla zaznamenána v roce 2007 (2,5 mil. tun). V tomto roce došlo také k největšímu meziročnímu poklesu spotřeby vepřového masa (4%). Průměrné tempo růstu spotřeby vepřového masa za sledované období vykazuje Rusko 1,013.

Brazílie dosáhla nejvyšší spotřeby vepřového masa během sledovaného období v roce 2010 (2,6 mil. tun). V roce 2006, kdy byla za sledované období spotřeba vepřového masa v Brazílii nejnižší, činila spotřeba 2,2 mil. tun. V roce 2010 došlo k největšímu meziročnímu nárůstu spotřeby vepřového masa v Brazílii, a to o 6,4%. Průměrné tempo růstu spotřeby vepřového masa v Brazílii za sledovaná léta 2006 – 2010 činí 1,042, což je o 2,2% více, než je celosvětové průměrné tempo růstu (1,020).

Ze zemí výše zmíněných má vyšší tempo růstu spotřeby vepřového masa než je hodnota celosvětového průměrného tempa růstu spotřeby vepřového masa (1,020) pouze Čína (1,026) a Brazílie (1,042). Nejnižšího průměrného tempa růstu dosahují Spojené státy americké (1,014).

Celosvětové průměrné tempo růstu produkce vepřového masa za sledované období let 2006 – 2010 je shodné s celosvětovým průměrným tempem růstu spotřeby vepřového masa za sledované období let 2006 – 2010, tj. 1,020. Znárodněno Grafem č. 2.

Graf č. 5 Vývoj meziročních indexů světové produkce a spotřeby vepřového masa v letech 2006 - 2010

Pramen: USDA-FAS, April 2010, 2011

Zpracoval včetně výpočtů: autor

5.2.2 Analýza vývoje chovu prasat v ČR v letech 2006 – 2010

Během sledovaného období byl nejvyšší stav prasat v České republice v roce 2006 (2 741 tis. kusů). Od tohoto roku se stavy prasat snižují. Od roku 2006 představoval v roce 2010 pokles celkových stavů prasat v ČR 33%. K největšímu snížení stavů prasat došlo v roce 2008, kdy meziroční pokles dosahoval 20%. Za rok 2010 vykázala Česká republika celkový stav prasat ve výši 1 846 tis. kusů. Průměrné tempo růstu celkových stavů prasat za sledované období je 0,905. Stavy prasnic v České republice se od roku 2006 snížily o 45%. K největšímu meziročnímu poklesu došlo v roce 2008 (24%). V roce 2010 byl stav prasnic na úrovni 122 tis. kusů. Průměrné tempo růstu stavů prasnic v ČR za sledované období je 0,863. Stavy prasat, prasnic, narozených selat i produkci jatečných prasat v jednotlivých letech dokládá Tab. č. 17.

V roce 2006 se pohyboval stav narozených selat v České republice na hodnotě 5 269 tis. kusů. V roce 2010 to bylo o 34% méně, tj. 3 469 tis. kusů. Stejně jako u předchozích

ukazatelů, i zde došlo k největšímu meziročnímu poklesu v roce 2008, a to o 19%. Průměrné tempo růstu ukazatele – počet narozených selat je 0,902.

Tab. č. 17 Vývoj chovu prasat v ČR v letech 2006 - 2010

Uklazatel	Jednotka	2006	2007	2008	2009	2010
Stavy prasat	tis. ks	2 741	2 662	2 135	1 914	1 846
<i>Bazický index (2006=1)</i>		1,00	0,97	0,78	0,70	0,67
<i>Řetězový index</i>		x	0,97	0,80	0,90	0,96
<i>Průměrné tempo růstu</i>		0,905				
- z toho prasníc	tis. ks	221	197	149	136	122
<i>Bazický index (2006=1)</i>		1,00	0,89	0,67	0,62	0,55
<i>Řetězový index</i>		x	0,89	0,76	0,91	0,90
<i>Průměrné tempo růstu</i>		0,863				
Počet narozených selat	tis. ks	5 269	5 151	4 171	3 591	3 469
<i>Bazický index (2006=1)</i>		1,00	0,98	0,79	0,68	0,66
<i>Řetězový index</i>		x	0,98	0,81	0,86	0,97
<i>Průměrné tempo růstu</i>		0,902				
Produkce jatečných prasat	tis. tun ž. hm.	449,3	463,7	431,6	370,3	366,4
<i>Bazický index (2006=1)</i>		1,00	1,03	0,96	0,82	0,82
<i>Řetězový index</i>		x	1,03	0,93	0,86	0,99
<i>Průměrné tempo růstu</i>		0,950				

Pramen: ČSÚ, MZe, SVZ Vepřové maso, drůbež a vejce 2011

Zpracoval včetně výpočtů: autor

V roce 2006 vykazovala Česká republika produkci jatečných prasat ve výši 449,3 tis. tun ž. hm. V roce 2010 to bylo již jen 366,4 tis. tun ž. hm. Produkce jatečných prasat se za sledované období snížila o 18%. K největšímu meziročnímu poklesu produkce jatečných prasat došlo v roce 2009 (14%). V Roce 2007 došlo k meziročnímu nárůstu produkce jatečných prasat v ČR, a to o 3%. Průměrné tempo růstu ukazatele – produkce jatečných prasat je 0,950.

Během sledovaného období byl nejvyšší stav prasat v České republice v roce 2006 (2 741 tis. kusů). Od tohoto roku se stavy prasat snižují. Od roku 2006 představoval v roce

2010 pokles celkových stavů prasat v ČR 33%. K největšímu snížení stavů prasat došlo v roce 2008, kdy meziroční pokles dosahoval 20%. Za rok 2010 vykázala Česká republika celkový stav prasat ve výši 1 846 tis. kusů. Průměrné tempo růstu celkových stavů prasat za sledované období je 0,905.

Stavy prasnic v České republice se od roku 2006 snížily o 45%. K největšímu meziročnímu poklesu došlo v roce 2008 (24%). V roce 2010 byl stav prasnic na úrovni 122 tis. kusů. Průměrné tempo růstu stavů prasnic v ČR za sledované období je 0,863.

V roce 2006 se pohyboval stav narozených selat v České republice na hodnotě 5 269 tis. kusů. V roce 2010 to bylo o 34% méně, tj. 3 469 tis. kusů. Stejně jako u předchozích ukazatelů, i zde došlo k největšímu meziročnímu poklesu v roce 2008, a to o 19%. Průměrné tempo růstu ukazatele – počet narozených selat je 0,902.

V roce 2006 vykazovala Česká republika produkci jatečných prasat ve výši 449,3 tis. tun ž. hm. V roce 2010 to bylo již jen 366,4 tis. tun ž. hm. Produkce jatečných prasat se za sledované období snížila o 18%. K největšímu meziročnímu poklesu produkce jatečných prasat došlo v roce 2009 (14%). V roce 2007 došlo k meziročnímu nárůstu produkce jatečných prasat v ČR, a to o 3%. Průměrné tempo růstu ukazatele – produkce jatečných prasat je 0,950.

Průměrné tempo růstu všech výše hodnocených ukazatelů je < 1,000. Během let 2006 – 2010 nedošlo v České republice k žádnému meziročnímu nárůstu stavů vybraných ukazatelů kromě ukazatele produkce jatečných prasat, kde došlo v roce 2007 ke 3% meziročnímu nárůstu.

5.2.3 Analýza vývoje produkce a spotřeby vepřového masa v ČR v letech 2006 – 2010

Produkce jatečných prasat v České republice za sledované období klesá. Pouze v roce 2007 došlo k meziročnímu nárůstu produkce o 3%. Průměrné tempo růstu produkce jatečných prasat v ČR je 0,950 (Tab. č. 18).

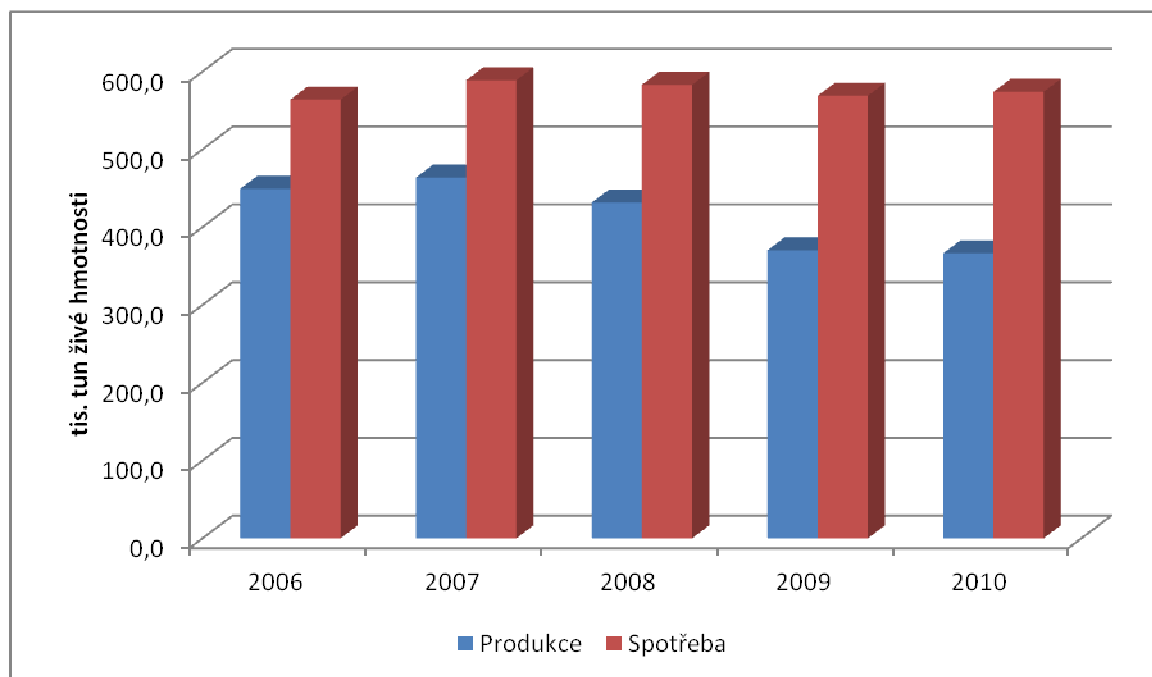
Tab. č. 18 Produkce a spotřeba vepřového masa v České republice v letech 2006 - 2010

Ukazatel	jednotka	2006	2007	2008	2009	2010
Produkce jatečných prasat	tis. tun ž. hm.	449,3	463,7	431,6	370,3	366,4
<i>Bazický index (2006=1)</i>		1,00	1,03	0,96	0,82	0,81
<i>Řetězový index</i>		x	1,03	0,93	0,86	0,99
<i>Průměrné tempo růstu</i>		0,950				
Spotřeba vepřového masa	tis. tun ž. hm.	564,0	588,9	583,0	568,9	574,0
<i>Bazický index (2006=1)</i>		1,00	1,04	1,03	1,01	1,02
<i>Řetězový index</i>		X	1,04	0,99	0,98	1,01
<i>Průměrné tempo růstu</i>		1,005				
Spotřeba vepřového masa na kosti	kg/ osoba/ rok	40,7	42,0	41,3	40,9	41,6
<i>Bazický index (2006=1)</i>		1,00	1,03	1,01	1,00	1,02
<i>Řetězový index</i>		x	1,03	0,98	0,99	1,02
<i>Průměrné tempo růstu</i>		1,005				

Pramen: ČSÚ, MZe, SVZ Vepřové maso, drůbež a vejce 2011

Zpracoval včetně výpočtů: autor

Graf č. 6 Produkce a spotřeba vepřového masa v České republice v letech 2006 – 2010
v tis. tun ž. hm.

Pramen: MZe, SZIF

Zpracoval: autor

Spotřeba vepřového masa - celkem, stejně jako spotřeba vepřového masa na kosti od roku 2006 vzrostla o 2%. Největší meziroční nárůst spotřeby vepřového masa v České republice za sledované období byl zaznamenán v roce 2007 (4%). Rok poté došlo k meziročnímu poklesu spotřeby vepřového masa v ČR o 2%. Průměrné tempo růstu spotřeby vepřového masa, stejně jako vepřového masa na kosti, v České republice za období let 2006 – 2010 činí 1,005. Produkce a spotřeba vepřového masa v České republice ve sledovaném období je znázorněna v Grafu č. 3. Graf č. 4. Znárodnuje vývoj meziročních indexů produkce vepřového masa ve světě, EU-27 a ČR ve sledovaném období.

Graf č. 7 Vývoj meziročních indexů produkce vepřového masa – svět celkem, EU-27 a ČR ve sledovaném období 2006 - 2010

Pramen: MZe, SZIF

Zpracoval: autor

5.3 Analýza vývoje cen zemědělských výrobců a cen průmyslových výrobců

5.3.1 Analýza vývoje CZV jatečných prasat v ČR v letech 2006 – 2010

V roce 2006 bylo v České republice dosaženo nejvyšší CZV jatečných prasat v měsíci září (34,53 Kč/ kg ž. hm.). Nejnižší CZV jatečných prasat byla zjištěna v tomtéž roce v měsíci březen a duben (29,17 Kč/kg ž. hm.). Průměrné tempo růstu za rok 2006 CZV jatečných prasat činilo 0,993.

Vývoj CZV jatečných prasat v České republice za sledované období 2006 – 2010 je zobrazen v Grafu č. 5. Konkrétní údaje CZV za celé sledované období jsou zpracovány v Tab. č. 19.

V roce 2007 dosahovala CZV jatečných prasat v České republice nejvyšší hodnoty také v měsíci září (32,95 Kč/kg ž. hm.) a podobně jako v roce 2006 nejnižších cen CZV jatečných prasat v měsíci dubnu (29,07 Kč/kg ž. hm.). Za rok 2007 činilo průměrné tempo růstu CZV jatečných prasat 0,996.

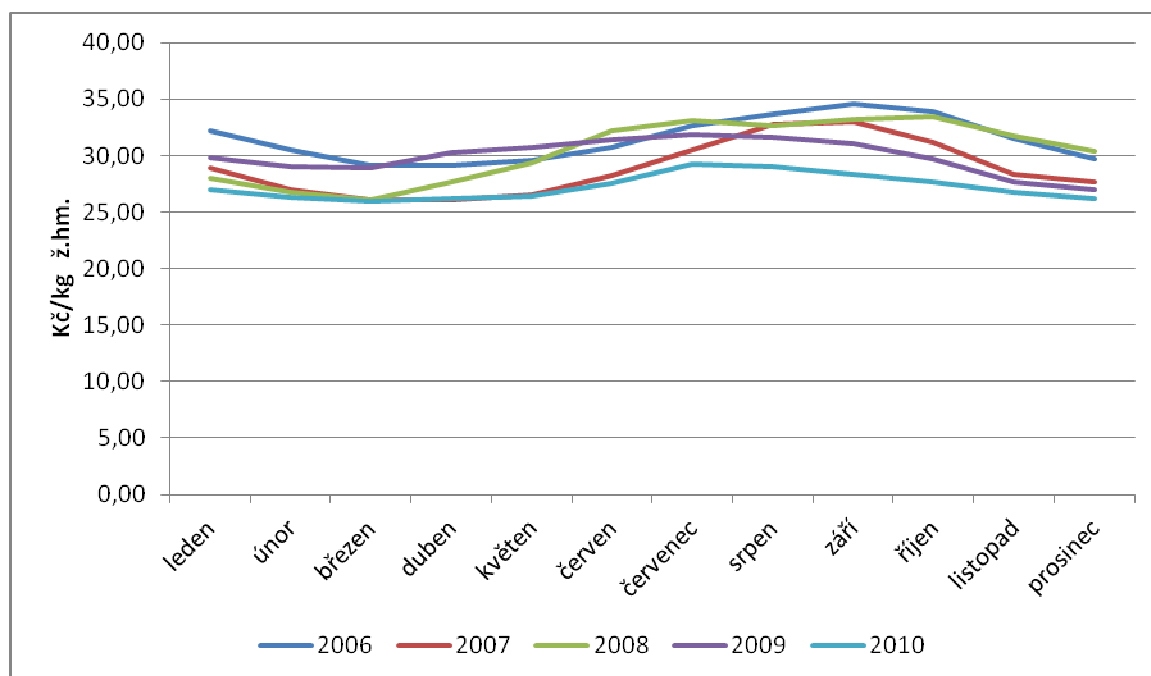
V roce 2008 byla zjištěna nejvyšší CZV jatečných prasat v měsíci říjen (33,41 Kč/kg ž. hm.) a naopak nejnižších CZV v měsíci březnu (26,11 Kč/kg ž. hm.). Průměrné tempo růstu CZV jatečných prasat za rok 2008 činilo 1,008.

V roce 2009 bylo dosaženo nejvyšších hodnot CZV jatečných prasat v měsíci červenci (31,90 Kč/kg ž.hm.). V prosinci pak byla zjištěna za daný rok CZV nejnižší (26,93 Kč/ kg ž. hm.). Průměrné tempo růstu CZV jatečných prasat za rok 2009 činilo 0,991.

Také v roce 2010 bylo dosaženo nejvyšších hodnot CZV jatečných prasat v měsíci červenci (29,26 Kč/kg ž. hm.) a naopak v březnu se ceny propadly na 26,00 Kč/kg ž. hm., což byla nejnižší cena jak za rok 2010, tak i za celé sledované období. Za rok 2010 činilo průměrné tempo růstu CZV jatečných prasat 0,997.

Nejvyšší CZV jatečných prasat ve sledovaném období bylo dosaženo v září 2006 (34,53 Kč/kg ž. hm.) a naopak nejnižší cena byla zjištěna za březen 2010 (26,00 Kč/kg ž. hm.). Rozdíl mezi nejnižší a nejvyšší průměrnou měsíční CZV jatečných prasat za sledované období činí 24,7%.

Graf č. 8 Vývoj cen zemědělských výrobců jatečných prasat v živé hmotnosti v letech 2006 - 2010

Pramen: MZe, SZIF

Zpracoval: autor

Tab. č. 19 CZV jatečných prasat v České republice 2006 - 2010

Rok	LEDEN	ÚNOR	BŘEZEN	DUBEN	KVĚTEN	ČERVEN	ČERVENEC	SRPEN	ZÁŘÍ	ŘÍJEN	LISTOPAD	PROSINEC	Ø ROKU
2006	32,21	30,49	29,17	29,17	29,63	30,76	32,60	33,67	34,53	33,87	31,57	29,68	31,80
<i>BI (leden 2006=1)</i>	1,00	0,95	0,91	0,91	0,92	0,95	1,01	1,05	1,07	1,05	0,98	0,92	x
<i>ŘI</i>	x	0,95	0,96	1,00	1,02	1,04	1,06	1,03	1,03	0,98	0,93	0,94	x
<i>PTR</i>	0,993												
2007	28,89	26,93	26,10	26,07	26,53	28,21	30,55	32,72	32,95	31,20	28,39	27,67	28,85
	0,90	0,84	0,81	0,81	0,82	0,88	0,95	1,02	1,02	0,97	0,88	0,86	x
<i>BI (leden 2007=1)</i>	1,00	0,93	0,90	0,90	0,92	0,98	1,06	1,13	1,14	1,08	0,98	0,96	x
<i>ŘI</i>	x	0,93	0,97	1,00	1,02	1,06	1,08	1,07	1,01	0,95	0,91	0,97	x
<i>PTR</i>	0,996												
2008	28,01	26,75	26,11	27,68	29,31	32,16	33,15	32,66	33,27	33,41	31,72	30,43	30,39
	0,87	0,83	0,81	0,86	0,91	1,00	1,03	1,01	1,03	1,04	0,98	0,94	x
<i>BI (leden 2008=1)</i>	1,00	0,96	0,93	0,99	1,05	1,15	1,18	1,17	1,19	1,19	1,13	1,09	x
<i>ŘI</i>	x	0,96	0,98	1,06	1,06	1,10	1,03	0,99	1,02	1,00	0,95	0,96	x
<i>PTR</i>	1,008												
2009	29,83	28,98	28,92	30,23	30,73	31,37	31,90	31,61	31,08	29,67	27,61	26,93	29,91
	0,93	0,90	0,90	0,94	0,95	0,97	0,99	0,98	0,96	0,92	0,86	0,84	x
<i>BI (leden 2009=1)</i>	1,00	0,97	0,97	1,01	1,03	1,05	1,07	1,06	1,04	0,99	0,93	0,90	x
<i>ŘI</i>	x	0,97	1,00	1,05	1,02	1,02	1,02	0,99	0,98	0,95	0,93	0,98	x
<i>PTR</i>	0,991												
2010	26,95	26,31	26,00	26,22	26,40	27,52	29,26	28,99	28,36	27,71	26,73	26,15	27,22
	0,84	0,82	0,81	0,81	0,82	0,85	0,91	0,90	0,88	0,86	0,83	0,81	x
<i>BI (leden 2010=1)</i>	1,00	0,98	0,96	0,97	0,98	1,02	1,09	1,08	1,05	1,03	0,99	0,97	x
<i>ŘI</i>	x	0,98	0,99	1,01	1,01	1,04	1,06	0,99	0,98	0,98	0,96	0,98	x
<i>PTR</i>	0,997												

BI = Bazický index

ŘI – Řetězový index

PTR – Průměrné tempo růstu

Ceny jsou uvedeny bez DPH

Pramen: ČSÚ, MZe, SZIF

Zpracoval včetně výpočtů: autor

Od roku 2006 došlo k největšímu poklesu průměrné roční CZV jatečných prasat v ČR v roce 2010 (27,22 Kč/ kg ž. hm.), a to o 14%. V roce 2007 byl zaznamenán největší meziroční propad CZV jatečných prasat (9,3%). Ve sledovaném období zaznamenala CZV jatečných prasat průměrné tempo růstu 0,962 (Tab. č. 20).

Tab. č.: 20 Průměrné roční CZV jatečných prasat v Kč/kg

Ukazatel	2006	2007	2008	2009	2010
	31,80	28,85	30,39	29,91	27,22
<i>Bazický index (2006=1)</i>	1,00	0,91	0,96	0,94	0,86
<i>Řetězový index</i>	x	0,91	1,05	0,98	0,91
<i>Průměrné tempo růstu</i>	0,962				

Ceny jsou uvedeny bez DPH

Průměr roku je vážený průměr

Pramen: ČSÚ, MZe, SZIF

Zpracoval včetně výpočtů: autor

5.3.2 Analýza vývoje CPV v ČR v letech 2006 -2010

Vývoj CPV - vepřová kýta bez kosti, ČR 2006 – 2010

Vývoj cen průmyslových výrobců (CPV) vepřového masa, konkrétně vepřové kýty bez kosti v České republice v číslech vystihuje Tab. č. 21 a graficky je zobrazen v Grafu č. 6.

V roce 2006 byla nejvyšší CPV - vepřové kýty bez kosti zjištěna za měsíc září (95,53 Kč/kg bez DPH). Šlo o nejvyšší CPV – vepřové kýty v ČR za celé sledované období., Naopak nejnižší hodnoty ve stejném roce dosahovala za měsíc duben (88,22 Kč/kg bez DPH). Průměrné tempo růstu CPV – vepřová kýta bez kosti za rok 2006 činí 0,997.

Tab. č.: 21 CPV - Vepřová kýta bez kosti v Kč/kg

Rok	LEDEN	ÚNOR	BŘEZEN	DUBEN	KVĚTEN	ČERVEN	ČERVENEC	SRPEN	ZÁŘÍ	ŘÍJEN	LISTOPAD	PROSINEC	Ø ROKU
2006	92,19	90,54	86,82	88,22	89,98	90,86	94,04	94,64	95,53	95,27	93,64	88,83	91,64
<i>BI (leden 2006=1)</i>	1,00	0,98	0,94	0,96	0,98	0,99	1,02	1,03	1,04	1,03	1,02	0,96	x
<i>ŘI</i>	x	0,98	0,96	1,02	1,02	1,01	1,03	1,01	1,01	1,00	0,98	0,95	x
<i>PTR</i>	0,997												
2007	86,16	81,48	82,07	84,25	85,52	82,88	87,63	89,45	90,00	86,33	84,61	86,33	85,56
<i>BI (leden 2006=1)</i>	0,93	0,88	0,89	0,91	0,93	0,90	0,95	0,97	0,98	0,94	0,92	0,94	x
<i>BI (leden 2007=1)</i>	1,00	0,95	0,95	0,98	0,99	0,96	1,02	1,04	1,04	1,00	0,98	1,00	x
<i>ŘI</i>	x	0,95	1,01	1,03	1,02	0,97	1,06	1,02	1,01	0,96	0,98	1,02	x
<i>PTR</i>	1,0002												
2008	85,11	83,20	82,53	84,49	86,23	88,27	86,44	87,18	88,24	90,26	83,22	83,13	85,62
<i>BI (leden 2006=1)</i>	0,92	0,90	0,90	0,92	0,94	0,96	0,94	0,95	0,96	0,98	0,90	0,90	x
<i>BI (leden 2008=1)</i>	1,00	0,98	0,97	0,99	1,01	1,04	1,02	1,02	1,04	1,06	0,98	0,98	x
<i>ŘI</i>	x	0,98	0,99	1,02	1,02	1,02	0,98	1,01	1,01	1,02	0,92	1,00	x
<i>PTR</i>	0,998												
2009	82,46	80,87	79,50	82,25	83,47	84,70	85,03	82,63	82,48	80,96	78,76	80,21	81,87
<i>BI (leden 2006=1)</i>	0,89	0,88	0,86	0,89	0,91	0,92	0,92	0,90	0,89	0,88	0,85	0,87	x
<i>BI (leden 2009=1)</i>	1,00	0,98	0,96	1,00	1,01	1,03	1,03	1,00	1,00	0,98	0,96	0,97	x
<i>ŘI</i>	x	0,98	0,98	1,03	1,01	1,01	1,00	0,97	1,00	0,98	0,97	1,02	x
<i>PTR</i>	0,997												
2010	78,55	76,35	75,64	75,44	74,64	75,77	78,62	78,47	77,09	75,50	75,59	76,40	76,47
<i>BI (leden 2006=1)</i>	0,85	0,83	0,82	0,82	0,81	0,82	0,85	0,85	0,84	0,82	0,82	0,83	x
<i>BI (leden 2010=1)</i>	1,00	0,97	0,96	0,96	0,95	0,96	1,00	1,00	0,98	0,96	0,96	0,97	x
<i>ŘI</i>	x	0,97	0,99	1,00	0,99	1,02	1,04	1,00	0,98	0,98	1,00	1,01	x
<i>PTR</i>	0,997												

BI = Bazický index

ŘI – Řetězový index

PTR – Průměrné tempo růstu

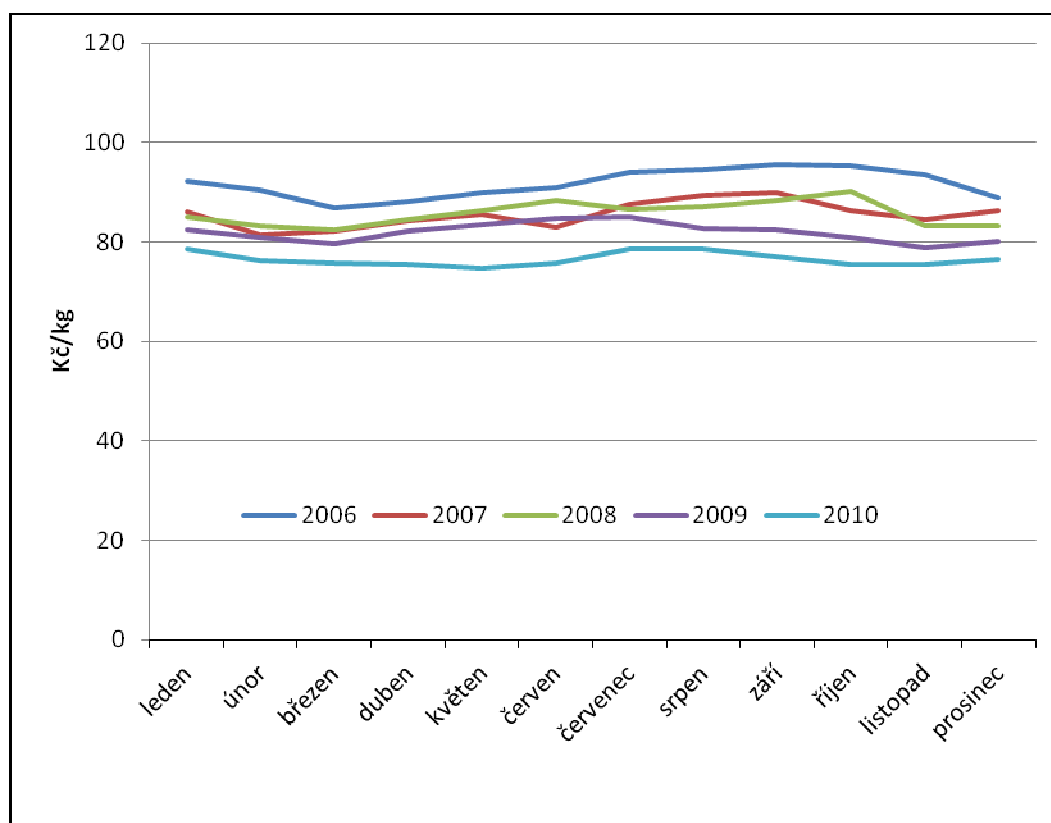
Ceny jsou uvedeny bez DPH

Pramen: ČSÚ, MZe, SZIF

V roce 2007 bylo září také měsícem s nejvyšší CPV – vepřové kýty bez kosti (90,00 Kč/kg bez DPH). Oproti předchozímu roku však došlo k poklesu ceny o 5,8 %. V roce 2007 byla nejnižší CPV – vepřové kýty bez kosti zjištěna za únor (81,48 Kč/kg bez DPH). Průměrné tempo růstu CPV – vepřová kýta bez kosti za rok 2007 činí 1,0002.

V roce 2008 byla nejvyšší CPV - vepřové kýty bez kosti zjištěna za měsíc říjen (90,26 Kč/kg bez DPH), naopak nejnižší hodnoty ve stejném roce dosahovala za měsíc březen (82,53 Kč/kg bez DPH). Průměrné tempo růstu CPV – vepřová kýta bez kosti za rok 2008 činí 0,998.

Graf č. 9 Vývoj cen průmyslových výrobců – vepřová kýta bez kosti v letech 2006 – 2010 v Kč/ kg

Pramen: MZe, SZIF

Zpracoval: autor

Průměrná CPV – vepřová kýta bez kosti v roce 2006 činila 91,64 Kč/ kg bez DPH. O rok později se průměrná CPV snížila o 7% na 85,56 Kč/kg bez DPH. V roce 2008 se CPV – vepřová kýta bez kosti pohybovala na stejné cenové úrovni jako rok předtím. Od roku 2009

pak docházelo k poklesu CPV, přičemž v prvním roce o 4,4% (81,87 Kč/kg bez DPH) a v roce 2010 o dalších 6,6% (76,47 Kč/kg bez DPH), kdy šlo o největší meziroční propad CPV – vepřová kýta bez kosti za sledované období. Od ledna 2006 se jedná o pokles CPV o 16,6% (viz Tab. č. 22).

Nejvyšší CPV – vepřové kýty bez kosti za rok 2009 byla zjištěna za měsíc červenec (85,03 Kč/kg bez DPH). Nejnižší CPV – vepřové kýty bez kosti pak za měsíc listopad (78,76 Kč/kg bez DPH). Za rok 2009 činilo průměrné tempo růstu CPV – vepřová kýta bez kosti 0,997.

V roce 2010 byla nejvyšší CPV - vepřové kýty bez kosti zjištěna za měsíc červenec (78,62 Kč/kg bez DPH), naopak nejnižší hodnoty ve stejném roce dosahovala za měsíc květen (74,64 Kč/kg bez DPH), kdy šlo i o nejnižší CPV za celé sledované období. Průměrné tempo růstu CPV – vepřová kýta bez kosti za rok 2010 činí 0,997.

Tab. č.: 22 Průměrné roční CPV – Vepřová kýta bez kosti v Kč/kg

Ukazatel	2006	2007	2008	2009	2010
	91,64	85,56	85,62	81,87	76,47
<i>Bazický index (2006=1)</i>	1,00	0,93	0,93	0,89	0,83
<i>Řetězový index</i>	x	0,93	1,00	0,96	0,93
<i>Průměrné tempo růstu</i>	0,95				

Ceny jsou uvedeny bez DPH

Průměr roku je vážený průměr

Pramen: ČSÚ, MZe, SZIF

Zpracoval včetně výpočtů: autor

Vývoj CPV – vepřový bok, ČR 2006 – 2010

Vývoj cen průmyslových výrobců (CPV) vepřového masa, konkrétně vepřového boku v České republice v číslech vystihuje Tab. č. 23 a graficky je zobrazen v Grafu č. 7.

V roce 2006 byla nejvyšší CPV – vepřového boku zjištěna za měsíc březen (51,94 Kč/kg bez DPH). Šlo o nejvyšší CPV – vepřový bok za celé sledované období. Naopak nejnižší hodnoty ve stejném roce dosahovala CPV za měsíc prosinec (47,09 Kč/kg bez DPH). Průměrné tempo růstu CPV – vepřový bok za rok 2006 činí 0,994.

V roce 2007 byl srpen měsícem s nejvyšší CPV – vepřový bok (50,04 Kč/kg bez DPH). V roce 2007 byla nejnižší CPV – vepřový bok zjištěna za březen (43,13 Kč/kg bez DPH), kdy šlo i o nejnižší CPV za celé sledované období. Průměrné tempo růstu CPV – vepřový bok za rok 2007 činí 1,004.

V roce 2008 byla nejvyšší CPV – vepřový bok zjištěna za měsíc říjen (50,03 Kč/kg bez DPH), naopak nejnižší hodnoty ve stejném roce dosahovala za měsíc únor (43,18 Kč/kg bez DPH). Průměrné tempo růstu CPV – vepřový bok za rok 2008 činí 1,007.

Nejvyšší CPV – vepřový bok za rok 2009 byla zjištěna za měsíce červen a září (50,11 Kč/kg bez DPH). Nejnižší CPV – vepřový bok za měsíc únor (47,24 Kč/kg bez DPH). Za rok 2009 činilo průměrné tempo růstu CPV – vepřový bok 1,002..

V roce 2010 byla nejvyšší CPV – vepřový bok zjištěna za měsíc srpen (49,37 Kč/kg bez DPH), naopak nejnižší hodnoty ve stejném roce dosahovala za měsíc duben (45,76 Kč/kg bez DPH). Průměrné tempo růstu CPV – vepřový bok za rok 2010 činí 0,999.

Průměrná CPV – vepřový bok v roce 2006 činila 49,37 Kč/ kg bez DPH. O rok později se průměrná CPV snížila o 6,0% na 46,43 Kč/kg bez DPH, což byl nejen největší meziroční pokles ceny, ale šlo zároveň o nejnižší CPV – vepřový bok za sledované období. V roce 2008 se průměrná CPV – vepřový bok oproti předcházejícímu roku zvýšila o 2,0 % na 47,38 Kč/kg bez DPH. V roce 2009 došlo opět k mírnému nárůstu CPV – vepřový bok, a to o další 3,2% (48,90 Kč/kg bez DPH). Rok 2010 v meziročním růstu však nepokračoval a došlo k poklesu průměrné CPV – vepřový bok o 2,6% na 47,59 Kč/kg bez DPH. (viz Tab. č. 24).

Tab. č.: 23 CPV – Vepřový bok v Kč/kg

Rok	LEDEN	ÚNOR	BŘEZEN	DUBEN	KVĚTEN	ČERVEN	ČERVENEC	SRPEN	ZÁŘÍ	ŘÍJEN	LISTOPAD	PROSINEC	Ø ROKU
2006	50,55	50,07	51,94	47,75	49,33	47,96	48,18	49,56	50,14	48,95	49,51	47,09	49,37
<i>BI (leden 2006=1)</i>	1,00	0,99	1,03	0,94	0,98	0,95	0,95	0,98	0,99	0,97	0,98	0,93	x
<i>ŘI</i>	x	0,99	1,04	0,92	1,03	0,97	1,00	1,03	1,01	0,98	1,01	0,95	x
<i>PTR</i>	0,994												
2007	44,47	43,33	43,13	45,67	47,58	46,44	48,28	50,04	49,95	47,73	45,26	46,41	46,43
<i>BI (leden 2006=1)</i>	0,88	0,86	0,85	0,90	0,94	0,92	0,96	0,99	0,99	0,94	0,90	0,92	x
<i>BI (leden 2007=1)</i>	1,00	0,97	0,97	1,03	1,07	1,04	1,09	1,13	1,12	1,07	1,02	1,04	x
<i>ŘI</i>	x	0,97	1,00	1,06	1,04	0,98	1,04	1,04	1,00	0,96	0,95	1,03	x
<i>PTR</i>	1,004												
2008	46,04	43,18	43,80	45,19	45,68	48,69	48,45	47,93	48,90	50,03	49,78	49,74	47,38
<i>BI (leden 2006=1)</i>	0,91	0,85	0,87	0,89	0,90	0,96	0,96	0,95	0,97	0,99	0,98	0,98	x
<i>BI (leden 2008=1)</i>	1,00	0,94	0,95	0,98	0,99	1,06	1,05	1,04	1,06	1,09	1,08	1,08	x
<i>ŘI</i>	x	0,94	1,01	1,03	1,01	1,07	1,00	0,99	1,02	1,02	1,00	1,00	x
<i>PTR</i>	1,007												
2009	47,65	47,24	48,64	49,63	49,44	50,11	50,04	49,68	50,11	48,74	47,63	48,83	48,90
<i>BI (leden 2006=1)</i>	0,94	0,93	0,96	0,98	0,98	0,99	0,99	0,98	0,99	0,96	0,94	0,97	x
<i>BI (leden 2009=1)</i>	1,00	0,99	1,02	1,04	1,04	1,05	1,05	1,04	1,05	1,02	1,00	1,02	x
<i>ŘI</i>	x	0,99	1,03	1,02	1,00	1,01	1,00	0,99	1,01	0,97	0,98	1,03	x
<i>PTR</i>	1,002												
2010	48,24	47,16	46,97	45,76	46,89	47,53	49,17	49,37	47,56	47,65	47,30	47,84	47,59
<i>BI (leden 2006=1)</i>	0,95	0,93	0,93	0,91	0,93	0,94	0,97	0,98	0,94	0,94	0,94	0,95	x
<i>BI (leden 2010=1)</i>	1,00	0,98	0,97	0,95	0,97	0,99	1,02	1,02	0,99	0,99	0,98	0,99	x
<i>ŘI</i>	x	0,98	1,00	0,97	1,02	1,01	1,03	1,00	0,96	1,00	0,99	1,01	x
<i>PTR</i>	0,999												

BI = Bazický index

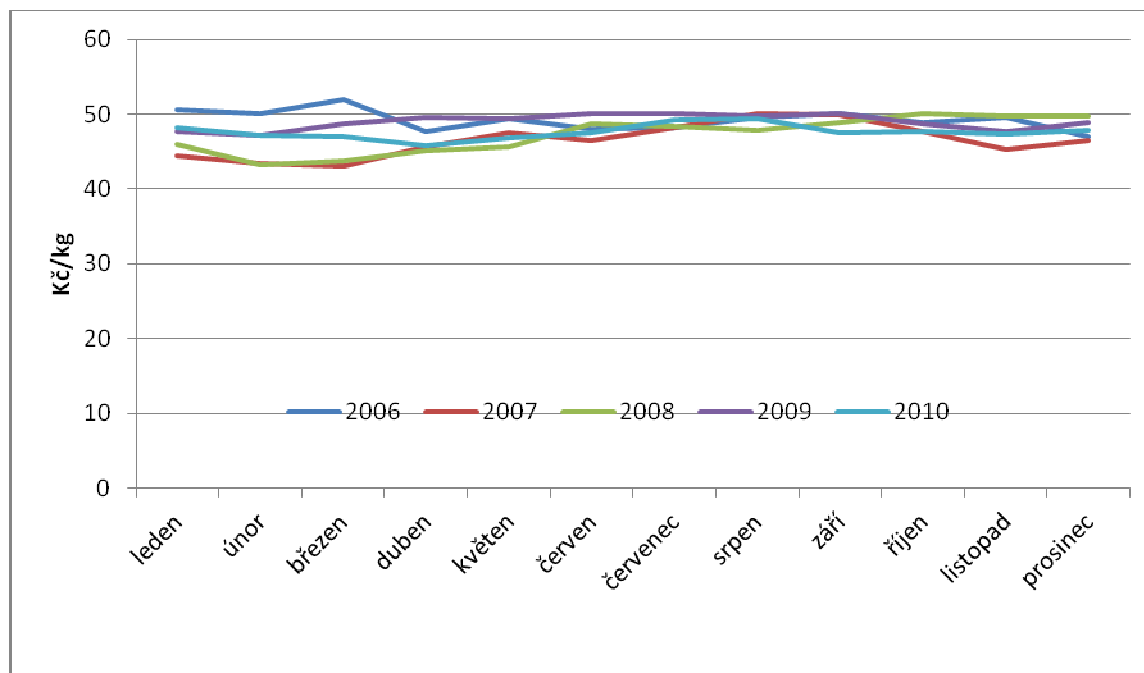
ŘI – Řetězový index

PTR – Průměrné tempo růstu

Ceny jsou uvedeny bez DPH

Průměr roku je vážený průměr

Graf č. 10 Vývoj cen průmyslových výrobců – vepřový bok v letech 2006 – 2010 v Kč/kg

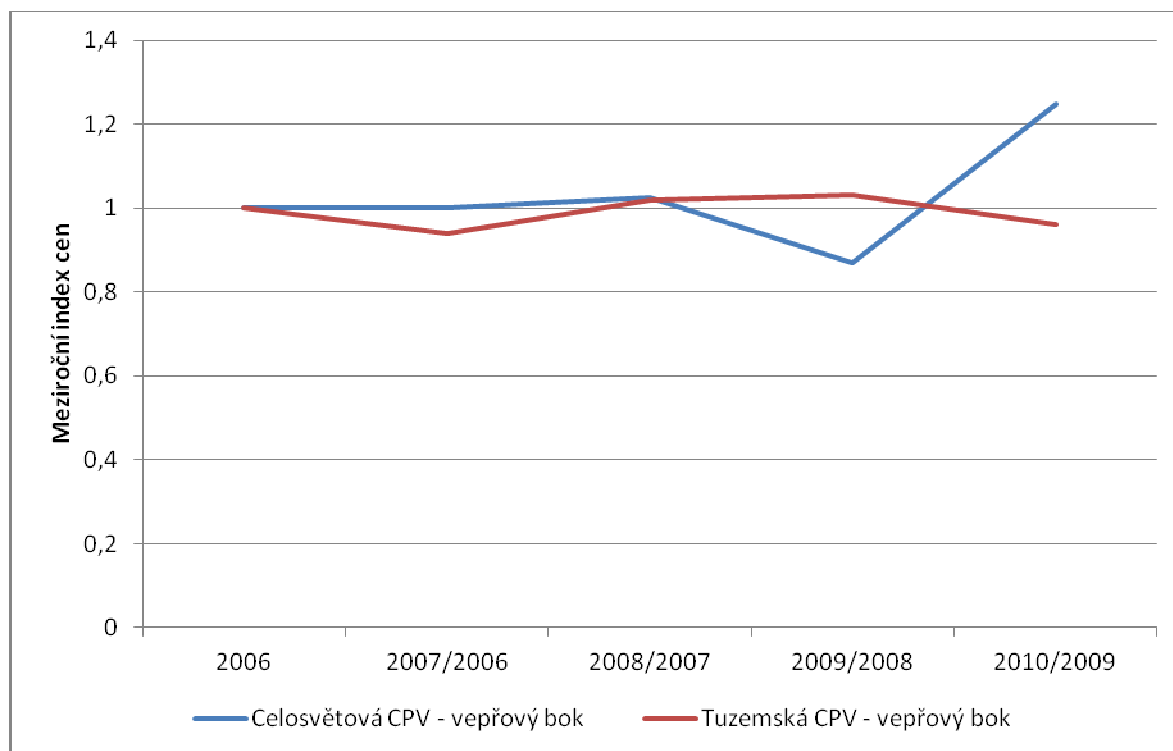

Porovnání meziročních indexů celosvětových a tuzemských CPV – vepřový bok znázorňuje Graf. č. 11.

Tab. č. 24 Průměrné roční CPV – Vepřový bok v Kč/kg

Ukazatel	2006	2007	2008	2009	2010
	49,37	46,43	47,38	48,90	47,59
Bazický index (2006=1)	1,00	0,94	0,96	0,99	0,96
Řetězový index	x	0,94	1,02	1,03	0,97
Průměrné tempo růstu	0,98				

Graf č. 11 Vývoj meziročních indexů celosvětových a tuzemských CPV – vepřový bok

Pramen: U.S.D.A., TIS^{CR} SZIF

Zpracoval včetně výpočtů: autor

Vývoj CPV – vepřové maso - celkem, ČR 2006 – 2010

Vývoj cen průmyslových výrobců (CPV) vepřového masa celkem v České republice v číslech vystihuje Tab. č. 25 a 26 a graficky je znázorněn Grafem č. 10.

V roce 2006 byla nejvyšší CPV – vepřového masa celkem zjištěna za měsíc září (61,67 Kč/kg bez DPH). Šlo o nejvyšší CPV – vepřového masa celkem za celé sledované období. Nejnižší hodnoty ve stejném roce dosahovala CPV za měsíc březen (53,62 Kč/kg bez DPH). Průměrné tempo růstu CPV – vepřový bok za rok 2006 činí 0,998.

V roce 2007 byl srpen měsícem s nejvyšší průměrnou CPV – vepřové maso celkem (60,05 Kč/kg bez DPH). V roce 2007 byla nejnižší CPV zjištěna za březen (50,82 Kč/kg bez DPH). Průměrné tempo růstu CPV – vepřové maso celkem za rok 2007 činí 1,0002.

V roce 2008 byla nejvyšší CPV – vepřové maso celkem dosažena za měsíc září (60,25 Kč/kg bez DPH), naopak nejnižší hodnoty ve stejném roce dosahovala za měsíc únor (51,06 Kč/kg bez DPH). Rozdíl mezi nejvyšší průměrnou měsíční CPV – vepřové maso celkem a tou nejnižší v daném roce činil 15,25%. Průměrné tempo růstu CPV – vepřové maso celkem za rok 2008 činí 1,005.

Nejvyšší CPV – vepřové maso celkem za rok 2009 byla zjištěna za měsíc červenec (57,89 Kč/kg bez DPH). Nejnižší CPV – vepřové maso celkem za měsíc listopad (51,89 Kč/kg bez DPH). Za rok 2009 činilo průměrné tempo růstu CPV – vepřové maso celkem 0,995.

V roce 2010 byla nejvyšší CPV – vepřové maso celkem zjištěna za měsíc červenec (54,54 Kč/kg bez DPH), naopak nejnižší hodnoty ve stejném roce dosahovala za měsíc březen (49,66 Kč/kg bez DPH) kdy se jednalo i o nejnižší CPV – vepřového masa celkem za celé sledované období. Průměrné tempo růstu CPV – vepřové maso celkem za rok 2010 činí 0,999.

Průměrná CPV – vepřového masa celkem v roce 2006 činila 57,46 Kč/kg bez DPH. O rok později se průměrná CPV snížila o 4,7% na 54,75 Kč/kg bez DPH. V roce 2008 se průměrná CPV – vepřového masa celkem oproti předcházejícímu roku zvýšila o 3,1 % na 56,42 Kč/kg bez DPH. V roce 2009 však došlo k mírnému poklesu průměrné roční CPV – vepřové maso celkem, a to o 2,3% (55,14 Kč/kg bez DPH). Rok 2010 pokračoval meziročním poklesu průměrné CPV – vepřového masa celkem o dokonce o 6,9% na 51,34 Kč/kg bez DPH (viz Tab. č. 11).

Tab. č. 25 Průměrné roční CPV – Vepřové maso - celkem v Kč/kg

Ukazatel	2006	2007	2008	2009	2010
	57,46	54,75	56,42	55,14	51,34
<i>Bazický index (2006=1)</i>	1,00	0,95	0,98	0,96	0,89
<i>Řetězový index</i>	<i>x</i>	0,95	1,03	0,98	0,93
<i>Průměrné tempo růstu</i>	0,97				

Ceny jsou uvedeny bez DPH

Průměr roku je vážený průměr

Pramen: ÚZEI, Ing. Abrahámová Miluše

Zpracoval: autor

Tab. č. 26 CPV – vepřové maso - celkem v Kč/kg

Rok	LEDEN	ÚNOR	BŘEZEN	DUBEN	KVĚTEN	ČERVEN	ČERVENE C	SRPEN	ZÁŘÍ	ŘÍJEN	LISTOPA D	PROSINE C	Ø ROKU
2006	57,27	55,16	53,62	54,86	55,85	57,73	59,84	61,21	61,67	59,74	57,39	55,93	57,46
<i>BI (leden 2006=1)</i>	1,00	0,96	0,94	0,96	0,98	1,01	1,04	1,07	1,08	1,04	1,00	0,98	x
<i>ŘI</i>	x	0,96	0,97	1,02	1,02	1,03	1,04	1,02	1,01	0,97	0,96	0,97	x
PTR	0,998												
2007	53,92	51,80	50,82	51,90	52,86	55,02	58,17	60,05	59,46	55,92	53,02	54,04	54,75
<i>BI (leden 2006=1)</i>	0,94	0,90	0,89	0,91	0,92	0,96	1,02	1,05	1,04	0,98	0,93	0,94	x
<i>BI (leden 2007=1)</i>	1,00	0,96	0,94	0,96	0,98	1,02	1,08	1,11	1,10	1,04	0,98	1,00	x
<i>ŘI</i>	x	0,96	0,98	1,02	1,02	1,04	1,06	1,03	0,99	0,94	0,95	1,02	x
PTR	1,0002												
2008	53,24	51,06	51,67	53,94	56,09	60,22	59,26	59,42	60,25	60,14	56,25	56,25	56,42
<i>BI (leden 2006=1)</i>	0,93	0,89	0,90	0,94	0,98	1,05	1,03	1,04	1,05	1,05	0,98	0,98	
<i>BI (leden 2008=1)</i>	1,00	0,96	0,97	1,01	1,05	1,13	1,11	1,12	1,13	1,13	1,06	1,06	x
<i>ŘI</i>	x	0,96	1,01	1,04	1,04	1,07	0,98	1,00	1,01	1,00	0,94	1,00	x
PTR	1,005												
2009	55,03	53,75	54,13	55,92	56,44	57,88	57,89	56,74	56,54	53,89	51,89	51,98	55,14
<i>BI (leden 2006=1)</i>	0,96	0,94	0,95	0,98	0,99	1,01	1,01	0,99	0,99	0,94	0,91	0,91	x
<i>BI (leden 2009=1)</i>	1,00	0,98	0,98	1,02	1,03	1,05	1,05	1,03	1,03	0,98	0,94	0,94	x
<i>ŘI</i>	x	0,98	1,01	1,03	1,01	1,03	1,00	0,98	1,00	0,95	0,96	1,00	x
PTR	0,995												
2010	51,32	49,96	49,66	49,98	50,29	53,33	54,54	53,47	52,25	51,19	50,24	50,50	51,34
<i>BI (leden 2006=1)</i>	0,90	0,87	0,87	0,87	0,88	0,93	0,95	0,93	0,91	0,89	0,88	0,88	x
<i>BI (leden 2010=1)</i>	1,00	0,97	0,97	0,97	0,98	1,04	1,06	1,04	1,02	1,00	0,98	0,98	x
<i>ŘI</i>	x	0,97	0,99	1,01	1,01	1,06	1,02	0,98	0,98	0,98	0,98	1,01	x
PTR	0,999												

BI = Bazický index

ŘI – Řetězový index

PTR – Průměrné tempo růstu

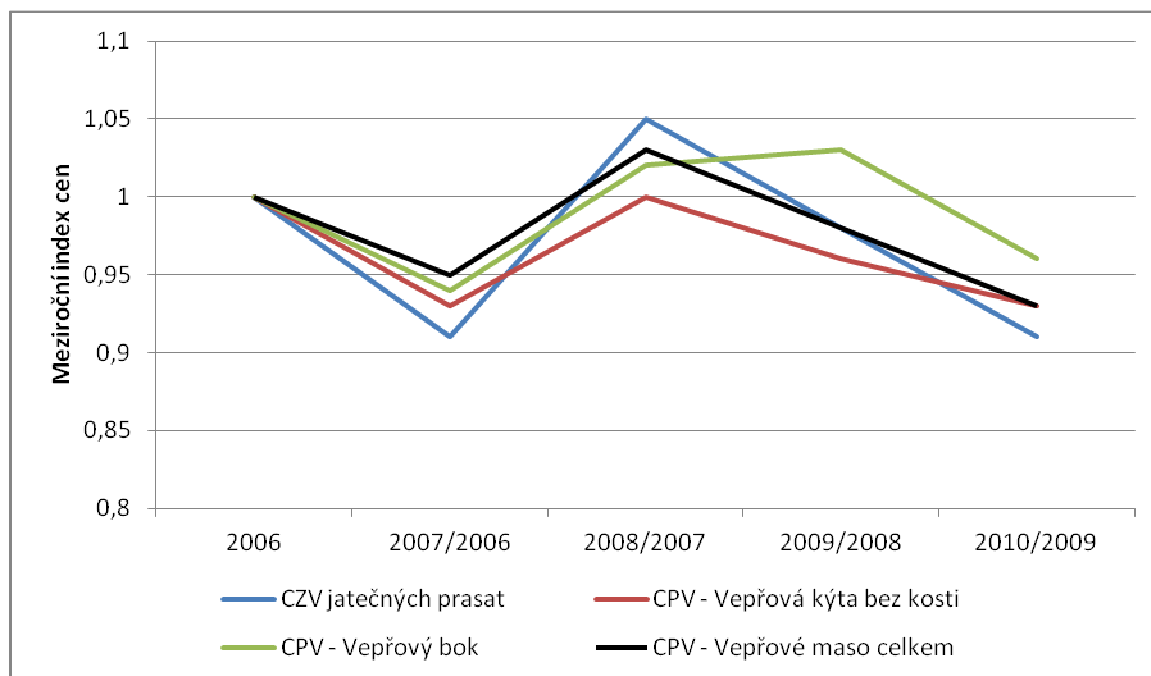
Ceny jsou uvedeny bez DPH

Průměr roku je vážený průměr

*Pramen: ÚZEI, Ing. Abrahámová Miluše
Zpracoval včetně výpočtů: autor*

Celkový vývoj meziročních indexů CZV a CPV v České republice za sledované období znázorňuje Graf č. 12.

Graf č. 12 Vývoj meziročních indexů CZV a CPV v České republice v období let 2006 - 2010

Pramen: MZe, SZIF

Zpracová včetně výpočtů: autor

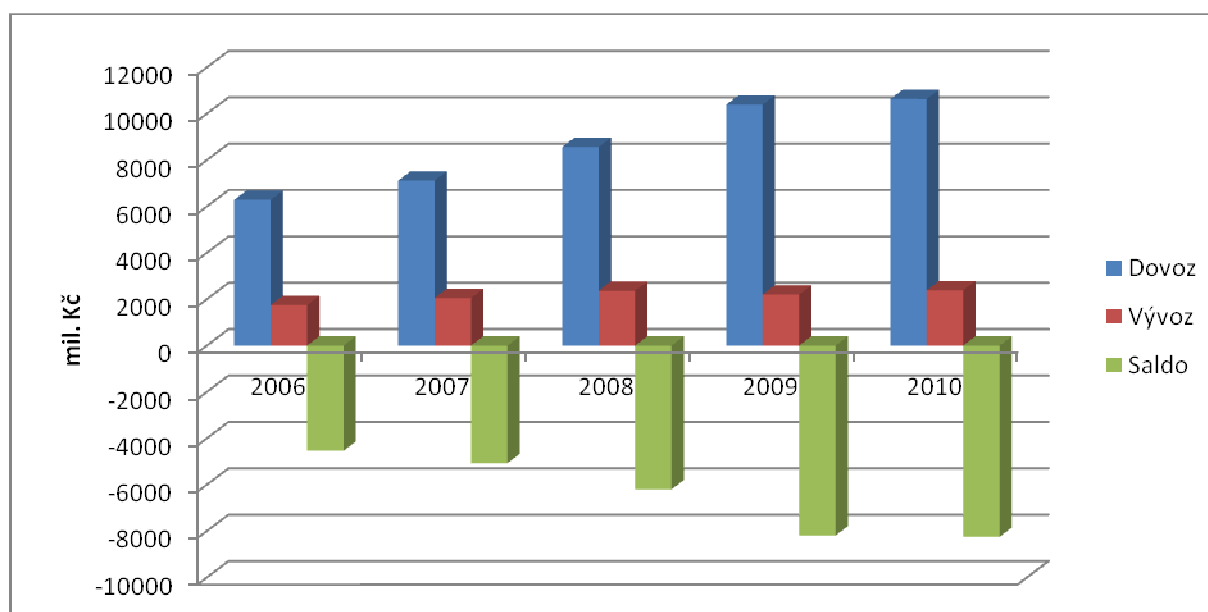
5.4 Analýza zahraničního obchodu a soběstačnost ČR v produkci vepřového masa v letech 2006 - 2010

Zahraněční obchod se živými prasaty a vepřovým masem se v České republice začal rozvíjet od května roku 2004, kdy vstoupila ČR do EU. Lze tedy hovořit především o zahraničním obchodu s členskými zeměmi EU, neboť vstupem na jednotný evropský trh byly odstraněny celní bariéry a tento obchod se stal výrazně jednodušší.

5.4.1 Objem zahraničního obchodu s živými prasaty a vepřovým masem

Domácí produkce ve sledovaném období 2006 - 2010 nestačí pro pokrytí poptávky po živých prasatech a vepřovém masu a proto je nutné obojí dovážet (Tab. č.27). Grafické znázornění objemu dovozu a vývozu živých prasat a vepřového masa za sledované období 2006 – 2010 včetně salda nabízí Graf č. 13.

Graf č. 13 Objem zahraničního obchodu s živými prasaty a vepřovým masem v mil Kč

Pramen: MZe, SZIF

Zpracováno včetně výpočtů: autor

V roce 2006 činil dovoz živých prasat a vepřového masa do České republiky ve finančním vyjádření 6 285 mil. Kč. Na konci sledovaného období, tj. roku 2010, výše finančního vyjádření objemu dovozu se vyšplhala na 10 633 mil. Kč. Od roku 2006 došlo k výraznému zvýšení objemu dovozu živých prasat a vepřového masa do ČR, a to o 69,2%. V roce 2009 byl zaznamenán nejvyšší meziroční nárůst dovozu za celé sledované období, který činil 21,3% (10 392 mil. Kč) o rok později byl zjištěn meziroční nárůst ve výši 2,3% (10 633 mil. Kč). Průměrné tempo růstu dovozu živých prasat a vepřového masa je za sledované období vykázáno ve výši 1,140.

Tab. č. 27 Objem zahraničního obchodu ČR s živými prasaty a vepřovým masem v mil. Kč

Ukazatel	2006	2007	2008	2009	2010
Dovoz	6 285	7 118	8 565	10 392	10 633
<i>Bazický index (2006=1)</i>	1,000	1,133	1,363	1,653	1,692
<i>Řetězový index</i>	x	1,133	1,203	1,213	1,023
<i>Průměrné tempo růstu</i>	1,140				
Vývoz	1 746	2 048	2 362	2 200	2 384
<i>Bazický index (2006=1)</i>	1,000	1,173	1,353	1,260	1,365
<i>Řetězový index</i>	x	1,173	1,153	0,931	1,084
<i>Průměrné tempo růstu</i>	1,081				
saldo	-4539	-5070	-6203	-8192	-8249
<i>Bazický index (2006=1)</i>	1,000	1,117	1,367	1,805	1,817
<i>Řetězový index</i>	x	1,117	1,223	1,321	1,007
<i>Průměrné tempo růstu</i>	1,161				

Pramen: ČSÚ

Zpracoval včetně výpočtů: autor

Vývoz živých prasat a vepřového masa z ČR ve finančním vyjádření ve sledovaném období vždy s výjimkou roku 2009 meziročně rostl. Nejvyšší hodnota byla zjištěna v roce 2010 a činila 2 384 mil. Kč, naopak nejnižší byla ve finančním vyjádření v roce 2006. Od roku 2006 došlo k navýšení objemu vývozu živých prasat a vepřového masa ve finančním vyjádření o 36,5%. Průměrné tempo růstu za sledované období činilo 1,081.

Bilance zahraničního obchodu byla v celém sledovaném období záporná. V roce 2006 činila - 4 539 mil. Kč. V roce 2007 došlo k meziročnímu zhoršení bilance o 531 mil. Kč, tj. o 11,7%. K největšímu meziročnímu propadu zahraničního obchodu došlo v roce 2009, kdy saldo dosahovalo hodnoty – 8 192 mil. Kč, oproti roku 2008 došlo k poklesu o 32,1%. Nejhorší bilance zahraničního obchodu za celé sledované období však byla zjištěna v roce

2010, kdy saldo činilo – 8 249 mil. Kč, což je oproti roku 2006 zhoršení bilance o 81,7%. Průměrné tempo růstu záporné bilance zahraničního obchodu je 1,161.

Tab. č. 28 Vývoj zahraničního obchodu s vepřovým masem v tunách

<i>Ukazatel</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>
Dovoz - vepřové maso	110 408	130 200	149 924	176 946	195 564
<i>Bazický index (2006=1)</i>	<i>1,000</i>	<i>1,179</i>	<i>1,358</i>	<i>1,603</i>	<i>1,771</i>
<i>Řetězový index</i>	<i>x</i>	<i>1,179</i>	<i>1,151</i>	<i>1,180</i>	<i>1,105</i>
<i>Průměrné tempo růstu</i>	<i>1,153</i>				
Dovoz – živá zvířata	5 460	16 777	18 772	24 908	21 737
<i>Bazický index (2006=1)</i>	<i>1,000</i>	<i>3,073</i>	<i>3,438</i>	<i>4,562</i>	<i>3,981</i>
<i>Řetězový index</i>	<i>x</i>	<i>3,073</i>	<i>1,119</i>	<i>1,327</i>	<i>0,873</i>
<i>Průměrné tempo růstu</i>	<i>1,413</i>				
Vývoz - vepřové maso	21 177	28 177	34 514	34 529	35 455
<i>Bazický index (2006=1)</i>	<i>1,000</i>	<i>1,331</i>	<i>1,630</i>	<i>1,630</i>	<i>1,674</i>
<i>Řetězový index</i>	<i>x</i>	<i>1,331</i>	<i>1,225</i>	<i>1,000</i>	<i>1,027</i>
<i>Průměrné tempo růstu</i>	<i>1,138</i>				
Vývoz živá zvířata	13 742	15 693	18 285	9 554	17 022
<i>Bazický index (2006=1)</i>	<i>1,000</i>	<i>1,142</i>	<i>1,331</i>	<i>0,695</i>	<i>1,239</i>
<i>Řetězový index</i>	<i>x</i>	<i>1,142</i>	<i>1,165</i>	<i>0,523</i>	<i>1,782</i>
<i>Průměrné tempo růstu</i>	<i>1,055</i>				

Pramen: Situační a výhledová zpráva Vepřové maso, drůbež a vejce 2011

Zpracoval včetně výpočtů: autor

Dovoz vepřového masa od roku 2006 meziročně zvyšoval, nejvíce však v roce 2009, (18%). Celkový nárůst dovozu vepřového masa od roku 2006 vzrostl o 77,1%. Průměrné tempo růstu dovozu vepřového masa do ČR za sledované období je 1,153 (Tab. č. 28).

Dovoz živých zvířat do ČR se v roce 2010 oproti roku 2006 zvýšil o 398,1% (21 737 tun). Největšího meziročního růstu dovozu bylo dosaženo v roce 2007, kdy došlo k nárůstu o

307,3% (16 777 tun). V roce 2010 došlo k meziročnímu poklesu o 12,7%. Průměrné tempo růstu dovozu živých zvířat do ČR za sledované období 2006 – 2010 činilo 1,413.

Vývoz vepřového masa z ČR za sledované období meziročně rostl. V roce 2006 činil 21 177 tun. V roce 2010 činil vývoz vepřového masa 35 455 tun, což představovalo nárůst oproti roku 2006 o 67,4%. Nejvyššího meziročního nárůstu bylo dosaženo v roce 2007 (33,1%). Průměrné tempo růstu exportu živých zvířat za sledované období v ČR činilo 1,138.

V roce 2006 byl zjištěn vývoz živých zvířat ve výši 13 742 tun. Vývoz měl během sledovaného období kolísavý průběh. Do roku 2008 včetně docházelo k meziročnímu nárůstu exportu živých zvířat z ČR. V roce 2009 však došlo k významnému poklesu, a to o 30,5% (9 554 tun). Následující rok však došlo k meziročnímu nárůstu o 78,2% (17 022 tun). Průměrné tempo růstu vývozu živých zvířat z ČR za sledované období činí 1,055.

Tuky – zahraniční obchod

Největším dovozcem vepřového tuku ve formě slanin (CS 02090011 a CS02090019) a sádla (CS02090030) do České republiky je Itálie. Dle údajů MZe (SVZ 2010) činí dovoz vepřového tuku z Itálie 36% z jeho celkového objemu dovozu. Od roku 2006 do roku 2009 se objem dovozu vepřového tuku zvyšuje – viz Tab. č. 29. Nejvyšší hodnoty dosahuje dovoz vepřového tuku v roce 2009, kdy nárůst dosahuje 73% oproti roku 2006. V tomtéž roce dochází také k nejvyššímu meziročnímu nárůstu (36%). Průměrné tempo růstu dovozu vepřových tuků ve sledovaném období činí 1,129.

Tab. č. 29 Dovoz vepřových tuků do ČR v letech 2006 – 2010 v t

Ukazatel	2006	2007	2008	2009	2010
Dovoz ČR	10 973	11 025	13 962	18 930	17 550
<i>Bazický index (2006=1)</i>	1,00	1,01	1,27	1,73	1,56
<i>Řetězový index</i>	X	1,01	1,27	1,36	0,93
<i>Průměrné tempo růstu dovozu vepřových tuků:</i>	1,129				

Pramen: ČSÚ, Situační a výhledová zpráva Vepřové maso 2011

Zpracoval včetně výpočtů: autor

Dovoz

Kromě masa se dovážejí do ČR také živá zvířata. V roce 2006 bylo dovezeno do ČR přibližně 5,5 tis. tun živých prasat, jejich množství se však od roku 2007 pohybuje v rozmezí 16,8 – 18,8 tis. tun. Výjimkou byl rok 2009, kdy dovoz živých prasat dosáhl svého maxima za sledované období, a to 24,9 tis. tun. Hlavním důvodem vzrůstu dovozů živých prasat je rostoucí poptávka českých výkrmců po selatech (Abrahámová, 2010), která důsledkem poklesu stavu prasnic začínají na českém trhu chybět. V roce 2010 nejvíce selat (86%) pocházelo z Dánska. Import však představují také jatečná a plemenná prasata. V roce 2010 bylo do ČR importováno z celkem 102 tis. ks jatečných prasat, která pocházela převážně z Německa.

Vývoz

Vývoz vepřového masa během sledovaného období je v porovnání s dovozem významně nižší. V roce 2010 představoval rozdíl vývozu vepřového masa v porovnání s jeho dovozem negativní bilanci ve výši 160109 tun. Vývoz živých zvířat je ze 70% tvořen jatečnými prasaty. České vývozy vepřového masa a živých prasat směřují především na Slovensko a do Maďarska.

5.4.2 Soběstačnost ČR v produkci vepřového masa

Vývoj celkové nabídky a celkové poptávky po vepřovém mase v České republice dokládá Tab. č. 30. Od roku 2006 v České republice klesá počáteční zásoba vepřového masa, stejně jako klesá jeho výroba. Celková nabídka však roste, a to díky značnému nárůstu dovozu. Průměrné tempo růstu celkové nabídky vepřového masa v České republice ve sledovaném období činilo 1,02.

Od roku 2006 se průměrná roční spotřeba pohybovala v rozmezí 564 -589 tis. tun ž. hm. vepřového masa. Od roku 2006 se až na výjimku roku 2009 meziročně zvyšoval vývoz vepřového masa, ovšem v objemech výrazně nižších než byl dovoz vepřového masa. Celková poptávka po vepřovém mase v České republice vykazovala průměrné tempo růstu 1,01.

Soběstačnost České republiky však z důvodu klesající výroby vepřového masa každoročně klesá. V roce 2006 činila soběstačnost ČR v produkci vepřového masa 79,7 %. Největší meziroční pokles v soběstačnosti byl zaznamenán v roce 2009. Od roku 2006 do

roku 2010 klesla soběstačnost České republiky v produkci vepřového masa o dalších 15,9 %.

Tab. č. 30 Bilance nabídky a poptávky vepřového masa v tis. tun ž. hmotnosti

Ukazatel	2006	2007	2008	2009	2010
Počáteční zásoba	19,7	17,3	18,3	14,7	13,5
Výroba	449,3	463,7	431,6	370,3	366,4
Dovoz	154,6	177,7	212,4	256,2	279,5
Celková nabídka	623,6	658,7	662,3	641,2	659,4
<i>Bazický index (2006=1)</i>	1,00	1,06	1,06	1,03	1,06
<i>Řetězový index</i>	x	1,06	1,01	0,97	1,03
<i>Průměrné tempo růstu</i>	1,02				
Domácí spotřeba	564,0	588,9	583,0	568,9	574,0
Vývoz	42,3	51,5	64,6	58,8	68,6
Celková poptávka	606,3	640,4	647,6	627,7	642,6
<i>Bazický index (2006=1)</i>	1,00	1,06	1,07	1,04	1,06
<i>Řetězový index</i>	x	1,06	1,01	0,97	1,02
<i>Průměrné tempo růstu</i>	1,01				
Konečná zásoba	17,3	18,3	14,7	13,5	16,8
Soběstačnost v %	79,7	78,7	74,0	65,1	63,8

Zdroj: ČSÚ, MZe

Zpracoval včetně výpočtů: autor

5.5 Analýza vybraných ukazatelů výroby vepřového masa

Zpracovatelský průmysl

Vepřové maso se konzumuje čerstvé, konzervované nebo zpracované v potravinářských výrobcích (Pulkrábek et al., 2005)

Oblast zpracovatelů a výrobců potravin je energeticky náročná a z těchto důvodů představuje každé zvýšení cen energie i zvýšení celkových nákladů. Zpracovatelé patří k výrobcům, kteří si své výrobky do každé prodejny zaváží sami (Kaboňová, 2012).

Veselská (2006) uvádí, že rozhodující vliv na tvorbu ceny potravinářských výrobků (vepřová kýta bez kosti) mají navazující články vertikály, které svoji monopsonní silou působí na snižování, jak cen zemědělských surovin v 1. fázi zpracování, tak cen průmyslových výrobců na úrovni obchodu. Vzhledem ke koncentraci logistických a skladovacích kapacit a podílu na trhu hovoříme dle Kaboňové (2012) o velkoobchodních distribučních řetězcích jako o síťových monopolech. Tržní síla obchodních řetězců směrem k dodavatelům a výrobcům potravin je dána především jejich cenovou politikou a platebními podmínkami. Cenovému nátlaku obchodních řetězců již v minulosti čelili, jak zemědělci, tak producenti potravin, jak uvádí Štolcová (2007), Bartoš (2009), Skalka (2010) a Kaboňová (2012).

V roce 2010 byl zaznamenán dle Ministerstva zemědělství ČR (2011) pokles výroby výrobků z masa. Tento vývoj postupného snižování je patrný od roku 2004. Na tomto poklesu se podílelo především maso výsekové. K výraznému poklesu dochází také u konzerv. U masových konzerv lze pozorovat stálý pokles výroby, a to v desítkách procent. Meziroční snížení výroby konzerv v roce 2010 v porovnání s rokem 2008 činilo 40%.

Tab. č. 31 Podíl výroby výsekového masa, masných výrobků a konzerv na celkové výrobě výrobků z masa v masokombinátech ČR

Rok	Skladba v tunách				Skladba v %			
	Výroba výrobků z masa celkem	Z toho: výsekové maso	Masné výrobky	Masové konzervy	Výroba výrobků z masa celkem	Z toho: výsekové maso	Masné výrobky	Masové konzervy
2000	312 513	129 704	180 192	11 617	100,00	40,3	56,0	3,6
2001	308 090	125 925	172 835	9 330	100,00	40,9	56,1	3,0
2002	341 552	149 737	182 241	9 574	100,00	43,8	53,3	2,8
2003	353 774	159 581	185 284	8 909	100,00	45,1	52,4	2,5
2004	353 389	159 938	185 637	7 814	100,00	45,2	52,5	2,2
2005	336 796	156 835	174 198	5 763	100,00	46,6	51,7	1,7
2006	342 718	165 518	172 457	4 743	100,00	48,3	50,3	1,4
2007	341 610	165 164	172 637	3 809	100,00	48,3	50,5	1,1
2008	337 588	155 601	178 099	3 888	100,00	46,1	52,8	1,2
2009	331 466	152 977	175 384	3 105	100,00	46,2	52,9	0,9
2010	327 584	149 749	175 496	2 339	100,00	45,7	53,6	0,7

Pramen: VÚZE-BIC, TIS^{CR}SZIF (od 1.7. 2008 ÚZEI); Situační a výhledová zpráva Vepřové maso (2008), Situační a výhledová zpráva MZe Vepřové maso, drůbež a vejce (2011)

- výběrový soubor nezohledňuje zpětně změněný podíl sledovaných podniků, tím jsou ovlivněny uváděné objemy, sledování TIS^{CR}SZIF zahrnuje 50% nákupu jatečných prasat v České republice

5.5.1 Odbytové trhy prasat a vepřového masa, systém zpeněžování

Z hlediska odbytových trhů zemědělské a potravinářské produkce lze hovořit o dvou typech trhů (Tvrdoň, 1992):

1. Trh zemědělských výrobků – prodávajícím subjektem jsou výrobci zemědělské suroviny, kupující jsou zpracovatelské podniky, či nákupní organizace a individuální zprostředkovatelé, kteří se následně stávají prodávajícím subjektem, a to buď navzájem, nebo vůči zpracovatelské organizaci;
2. Trh potravinářských výrobků – prodávajícími jsou pro rozhodující část potravinářských výrobků obchodní organizace, kupující jsou spotřebitelé. Část potravinářské produkce prodávají spotřebitelům buď přímo zemědělské podniky, nebo zpracovatelské organizace.

Podle Situační a výhledové zprávy Vepřové maso (prosinec 2008) působila v roce 2007 na českém trhu s hovězím a vepřovým masem celá řada odbytových družstev a organizací. K nejvýznamnějším lze řadit národní odbytové družstvo CENTRODBYT, které kromě obchodování s jatečným skotem a prasaty poskytuje svým členům marketingové a monitorovací služby o tuzemském a zahraničním trhu s jatečnými zvířaty. V roce 2007 sdružoval CENTRODBYT celkem 9 odbytových družstev, které zobchodovaly ve srovnání s rokem 2006 přibližně stejný objem vepřového masa a cca o 3% méně živého skotu. K další významné odbytové organizaci působící na domácím trhu se řadí AGROPORK – družstvo, které sdružuje více než 180 členů, producentů jatečných prasat a skotu.

Systém zpeněžování

Tržby za jatečná prasata závisí na množství prodaných zvířat zařazených do jednotlivých tříd jakosti a na jejich ocenění. (Poděbradský, 1998)

Hodnocení jatečných prasat za účelem jejich zpeněžování prošlo v Evropě i u nás svým historickým vývojem, a to od nákupu v živém přes nákup napevno v mase až k nákupu podle SEUROP – systému. (Pulkrábek et al., 2005)

Hodnocení jatečných prasat podle SEUROP – systému, který se uplatňuje v EU, ale i v dalších hospodářsky vyspělých zemích, je základním ukazatelem kvality jatečného těla podíl svaloviny. Povinnost klasifikovat jatečná prasata se podle nařízení Rady EU č. 3220/1984 vztahuje na všechny jatečné provozy, ve kterých se poráží 200 a více prasat za týden v ročním průměru. Tato hranice může být snížena, členské státy však musí uvědomit komisi o svém rozhodnutí a uvést požadovanou hranici týdenních porážek, od které se budou uplatňovat ve své zemi povinné klasifikační schéma. V České republice je to v současnosti 100 prasat za týden. Klasifikace se dále vztahuje na jatky, v jejichž chovatelských zařízeních se prasata narodila a byla vykrmena a z nich získaná JUT se bourají, tj. celá jatečná těla nejsou předmětem obchodu. (Pulkrábek et al., 2005)

Jatečně upravené tělo (JUT) jsou dvě k sobě náležející půlky s hlavou a kůží, bez štětín, bez výkrojů očních a ušních, bez mozku, míchy, jazyka, bránice, bráničního pilíře, ledvin, plst, pohlavních orgánů, špárků, orgánů dutiny hrudní, břišní a pánevní vyňatých i s přirostlým tukem. Pojem se vztahuje na JUT prasat z běžného výkrmu. JUT prasnic a kanců vyřazených z plemenitby jsou bez nožiček, které jsou odděleny v zápěstním a zánártním kloubu. Přední nožičky jsou odděleny vedením řezu v zápěstním kloubu mezi proximálním

okrajem záprstních kostí a distálním okrajem zápěstních kostí. Zadní nožičky jsou odděleny mezi proximálním okrajem nártních kostí a distálním okrajem zánártních kostí.

Hmotnost jatečně upraveného těla je hmotnost zjištěná vážením po ukončení porážky a veterinární prohlídky, a to nejpozději do 45 minut po provedení vykrývacího vpichu. Při zjišťování hmotnosti elektronickými vahami se hmotnost uvádí v desetínách kilogramu.

Svalovina (libové maso): červené příčně pruhované svalstvo stanovené při detailní direkci jatečně upraveného těla.

Podíl svaloviny (libového masa): procentuální podíl hmotnosti svaloviny z hmotnosti jatečně upraveného těla za studena. Označuje se také jako zmasilost a při klasifikaci se stanoví nepřímo schválenou metodou odhadu. (Pulkrábek et al., 2005)

Klasifikace těl jatečných prasat poskytuje významné informace nejen pro šlechtitele a producenty prasat, ale také pro masný průmysl. Tomu záleží na tom, aby jatečná těla prasat s odhadnutým podílem svaloviny při klasifikaci vykazovala odpovídající bourárenskou výtěžnost. Za tím účelem byla zjišťována skladba jatečných těl zařazených do příslušných tříd jakosti. Podíl obchodně nejvýznamnějších částí JUT prasat uvádí tab.

Tab. č. 32 Podíl obchodně nejvýznamnějších částí v jatečném těle prasat tříděných podle systému SEUROP (podle Pulkrábka et al., 2005)

Jatečná partie	Podíl v jatečném těle (%)					
	S	E	U	R	O	P
Kýta	22	22	20	19	17	15
Pečeň	13	12	11	10	9	9
Plec	11	9	9	8	8	7
Krkovička	10	10	10	9	9	8
HMC	56	53	50	46	43	39

Pozn.: HMC – hlavní masité části zahrnují v tabulce sledované jatečné partie

5.5.2 Charakteristika oboru Výroby, zpracování a konzervování masa a masných výrobků (CZ-NACE 10.1)

Obor výroby, zpracování a konzervování masa a masných výrobků (CZ-NACE 10.1) zahrnuje v rámci vertikály následující výrobní třídy/podtřídy:

10.11 – Zpracování a konzervování masa (kromě drůbežího)

10.13 – Výroba masných výrobků a výrobků z drůbežího masa

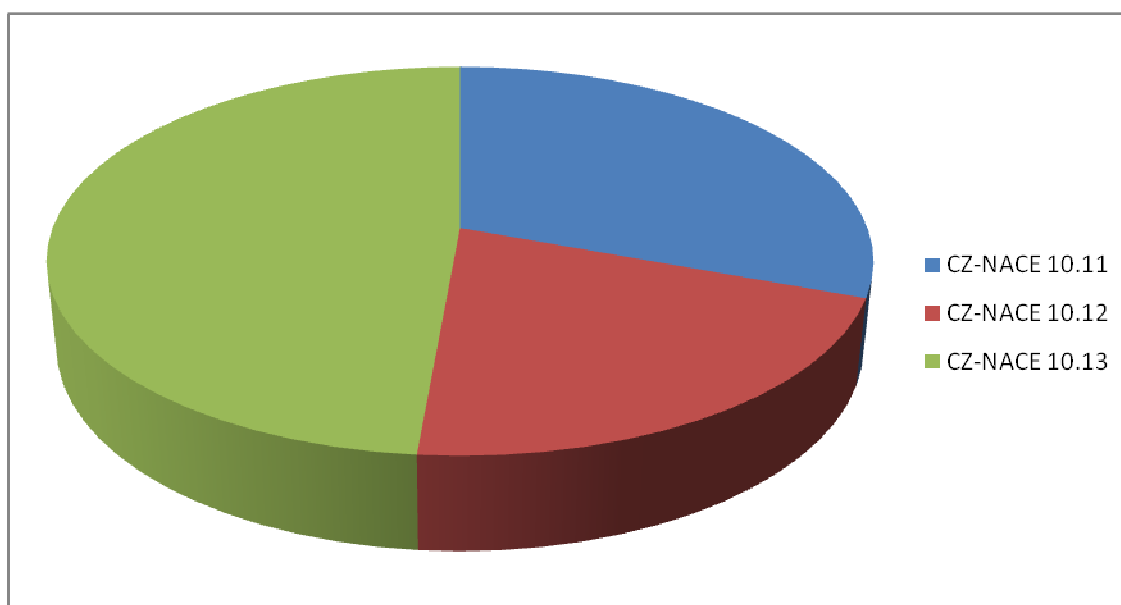
CZ-NACE 10.12 – Zpracování a konzervování drůbežího masa do výrobkové vertikály není zařazen, avšak pro ilustraci je uveden i jeho podíl na tržbách v rámci CZ-NACE 10.1(Graf č. 14).

Zájmy tohoto oboru hájí dobrovolné sdružení fyzických a právnických osob podnikajících v oboru nákupu, zpracování a prodeje jatečných zvířat, masa a masných výrobků - Český svaz zpracovatelů masa.

Přehled Přílohy č. 2 uvádí některé významné české zpracovatele masa a masných výrobků působících v oboru CZ-NACE 10.1.

Obor výroby, zpracování a konzervování masa a masných výrobků však nezahrnuje pouze maso vepřové a výrobky pouze z vepřového masa. CZ-NACE 10.1 je posuzován a hodnocen společně s masem drůbežím a hovězím včetně výrobků z nich.

Graf. č. 14 Podíl na tržbách za prodej vlastních výrobků a služeb tříd/podtříd CZ-NACE 10.11 – 10.13 v roce 2010

Zdroj: ČSÚ, MZe

Zpracoval: autor

5.5.3 Vývoj počtu podnikatelských subjektů a zaměstnanců

Obor - Výroba, zpracování a konzervování masa a masných výrobků (CZ-NACE 10.1) zaujímá s počtem 1 189 podniků (tj. podílem 19,1%) v rámci odvětví - Výroba potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) 3. pozici. Vyšší počet podniků je zaznamenán pouze u CZ-NACE 10.7 - Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (2 817) a CZ-NACE 10.8 – Výroba ostatních potravinářských výrobků (1332), jak dokládá Tab. č.32.

Tab. č. 33 Počet podnikatelských subjektů v rámci CZ-NACE 10 a CZ NACE 11 ve sledovaném období 2006 - 2010

CZ-NACE	2006	2007	2008	2009	2010
10.1	1 077	1 057	1 062	1 115	1 189
10.2	24	24	20	24	21
10.3	221	216	196	185	148
10.4	20	20	17	21	28
10.5	188	188	178	186	187
10.6	147	147	152	169	180
10.7	2 711	2 666	2 662	2 875	2 817
10.8	930	992	1033	1198	1332
10.9	253	249	262	309	323
10	5 571	5 559	5 582	6 082	6 225
11	986	1001	1027	1143	1231

Zdroj: Panorama potravinářského průmyslu 2010

Zpracoval: autor

Oproti roku 2006 došlo k nárůstu počtu podniků v rámci CZ-NACE 10.1 o 10,4 % (112). K meziročnímu poklesu došlo pouze v roce 2007 a to pouze o 1,9%. Od roku 2008 průměrný počet podnikatelských subjektů v CZ-NACE 10.1 roste. Průměrné tempo růstu počtu podnikatelských subjektů v rámci CZ-NACE 10.1 za sledované období činí 1,025 a je téměř shodné s průměrným tempem růstu celého odvětví CZ-NACE 10 (1,028) – viz Tab. č. 33.

Relativně vysoký počet podniků působících ve Výrobě, zpracování a konzervování masa a masných výrobků se odráží i na počtu zaměstnaných osob v tomto oboru.

Tab. č. 34 Průměrný počet podnikatelských subjektů v CZ-NACE 10 .1 a CZ-NACE 10 ve sledovaném období 2006 - 2010

	2006	2007	2008	2009	2010
CZ-NACE 10.1	1 077	1 057	1 062	1 115	1 189
<i>Bazický index (2006=1)</i>	1,000	0,981	0,986	1,035	1,104
<i>Řetězový index</i>	x	0,981	1,005	1,050	1,066
<i>Průměrné tempo růstu</i>	1,025				
CZ-NACE 10	5 571	5 559	5 582	6 082	6 225
<i>Bazický index (2006=1)</i>	1,000	0,998	1,002	1,092	1,117
<i>Řetězový index</i>	x	0,998	1,004	1,090	1,024
<i>Průměrné tempo růstu</i>	1,028				

Zdroj: Panorama potravinářského průmyslu 2010

Zpracoval včetně výpočtů: autor

Jak je uvedeno v Tab. č. 34, CZ-NACE 10.1 je s počtem zaměstnaných osob v rámci celého odvětví (22 177) na druhé pozici. Více osob je zaměstnáno pouze v oboru CZ-NACE 10.7 - Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (32 227).

Tab. č. 35 Počet zaměstnaných osob v rámci CZ-NACE 10 a CZ NACE 11 ve sledovaném období 2006 - 2010

CZ-NACE	2006	2007	2008	2009	2010
10.1	25 082	24 205	23 539	22 978	22 177
10.2	411	370	333	333	132
10.3	3 602	3 328	3233	3 089	2 726
10.4	3 062	2 792	2340	1 933	926
10.5	10 247	9 837	9 263	9 490	9 255
10.6	3 668	3 645	3 407	3 147	3 083
10.7	37 063	36 661	35 531	33 705	32 227
10.8	14 809	15 542	15 423	15 806	16 863
10.9	6 188	6 311	6 308	6 106	5 371
10	104 132	102 690	99 376	96 587	92 759
11	16 414	16 480	16 449	15 404	14 298

Zdroj: Panorama potravinářského průmyslu 2010

Zpracoval: autor

Ve sledovaném období vývoj počtu zaměstnaných osob hodnoceného oboru každoročně klesá. Nejvyšší počet zaměstnaných osob v CZ-NACE 10.1 byl vykázán v roce 2006 (25 082). V roce 2010 byl zjištěn od počátku sledovaného období pokles o 11,6% (22 177). K největšímu meziročnímu poklesu průměrného počtu zaměstnaných osob v oboru došlo v roce 2010, tj. o 3,5% (801). Průměrný počet zaměstnaných osob v oboru CZ-NACE10.1 i za odvětví CZ-NACE 10 je uveden v Tab. č. 35.

Tab. č. 36 Průměrný počet zaměstnaných osob v CZ-NACE 10 .1 a CZ-NACE 10 ve sledovaném období

	2006	2007	2008	2009	2010
CZ-NACE 10.1	25 082	24 205	23 539	22 978	22 177
<i>Bazický index (2006=1)</i>	1,000	0,965	0,938	0,913	0,884
<i>Řetězový index</i>	x	0,965	0,972	0,976	0,965
<i>Průměrné tempo růstu</i>	0,969				
CZ-NACE 10	104 132	102 690	99 376	96 587	92 759
<i>Bazický index (2006=1)</i>	1,000	0,986	0,954	0,928	0,891
<i>Řetězový index</i>	x	0,986	0,968	0,972	0,960
<i>Průměrné tempo růstu</i>	0,971				

Zdroj: Panorama potravinářského průmyslu 2010

Zpracoval včetně výpočtů: autor

Průměrné tempo růstu počtu zaměstnaných osob v CZ-NACE 10.1 ve sledovaném období činí 0,969, což koresponduje s průměrným tempem růstu celého odvětví Výroby potravinářských výrobků (0,971).

Obor CZ-NACE 10.1 patří k nosným výrobním oborům výroby potravinářských výrobků.

Obor výroby, zpracování a konzervování masa a masných výrobků si dlouhodobě udržuje první příčku v podílu na tržbách za prodej V a S v b. c. v rámci výroby potravinářských výrobků. V případě zaměstnanosti zaujímá s dlouhodobého pohledu druhou pozici, a pokud jde o účetní přidanou hodnotu, tak až místo třetí. V roce 2010 se obor podílel na CZ-NACE 10 tržbami za prodej VV a S v b. c. 25,6 %. Na účetní přidané hodnotě CZ-

NACE 10 celkem 17,7 % a na počtu zaměstnanců 23,9 %. V porovnání s rokem 2009 zůstaly podíly na tržbách a zaměstnanosti v roce 2010 zhruba na stejných úrovních, naopak u účetní přidané hodnoty došlo k poklesu o 0,4 p. b. z 18,1 % (Ministerstvo zemědělství ČR, 2011) .

5.6

6 SOUHRN VÝSLEDKŮ A DISKUZE

V České republice ve sledovaném období 2006 - 2010 stavy prasat klesaly. Průměrné tempo růstu stavů prasat ve sledovaném období činilo 0,905. V přímé souvislosti s poklesem celkových stavů prasat v České republice došlo také k postupnému snižování produkce vepřového masa. K 1. prosinci 2010 byl celkový stav chovaných prasat v České republice 1 846 tis. ks. Celkové stavy prasat jsou v současnosti nejnižší od roku 1954. Důsledky tak značných poklesů stavů prasat ve všech kategoriích ovlivní nejen zemědělskou výrobu u vepřového masa či při uplatňování rostlinné produkce pro výrobu krmných směsí, ale v posledních letech také výrobu energie v přibývajících bioplynových stanicích. Chov prasat a produkce vepřového masa v České republice jsou negativně ovlivněni růstem nákladů, cenovými výkyvy CZV za jatečná prasata a především dovozy živých prasat a vepřového masa. Na dlouhodobě záporné saldo zahraničního obchodu upozorňuje Svatoš et. al. (2009), kdy uvádí, že kladných hodnot bylo dosaženo za posledních 15 let pouze v letech 1997 a 1998. Uvádí také, že záporná hodnota bilance zahraničního obchodu je způsobena jednak rozdílem v objemu dovozu a vývozu, což potvrdila i analýza zpracovaná v rámci této práce a v hodnotovém vyjádření potom skutečnost, že vývoz je představován zbožím s nižším podílem přidané hodnoty, než je tomu v případě dováženého zboží. Nárůst objemu dovozu od začátku sledovaného období činil v roce 2010 přibližně 69,2 %. Vepřové maso dovážejí především zpracovatelské podniky. Tyto podniky ve snaze snížit ceny na vstupu nákupem nejlevnější suroviny nakupují vepřové maso stále častěji v ostatních zemích EU, především Německu, Belgii, Polsku a Španělsku. Možnosti exportu živých jatečných zvířat závisí na jejich nabídce na evropském trhu. V dalších letech lze předpokládat zvýšený import selat, a to z důvodů výše zmíněného, tj. nízkého a stále klesajícího stavu prasnic v ČR.

Zvyšující se nároky ze strany legislativních požadavků v posledních letech, na které upozorňuje také Šlesinger (2007) vedly k nezbytným investicím do technologií v chovu prasat, což se v konečném důsledku projevilo společně s dlouhodobě nízkými a kolísavými realizačními cenami na klesající rentabilitě. Výše vlastních celkových nákladů na výkrm jatečného prasete do roku 2008 meziročně rostla, v roce 2009 a 2010 byly zjištěny meziroční poklesy, a to v důsledku snižování nákladů na krmiva a mzdových a osobních nákladů.

Průměrné tempo růstu celkových vlastních nákladů ve výkrmu jatečných prasat ve sledovaném období v dotazníkovém šetření činí 1,010.

Nejvyšší nákladovou položkou výkrmu jatečných prasat jsou, jak již upozorňovala řada autorů (Poděbradský, 1998; Pulkrábek et al., 2005; Poláčková, 2007, 2008, 2009; Weiß, 2007; Homoláč, 2008; Abrahámová 2009; Haxsen, 2012; Künzler, 2012), náklady na krmiva. Ve sledovaném období 2006 – 2010 se celkové vlastní náklady ve výkrmu prasat pohybovaly 16,5 – 19,2 Kč/KD. Vlivem růstu užitkovosti a poklesu celkových nákladů bylo dosaženo v roce 2010 nejnižších nákladů na přírůstek v celém sledovaném období. Významně k tomu přispěla příznivější cena základních krmných obilovin.

S růstem užitkovosti jatečných prasat se zvyšují nároky na kvalitu krmiva (Jeroch et al., 2008), což se odráží v rostoucích nákladech na krmiva. Náklady na krmiva jsou ve struktuře nákladů nejvýznamnější položkou. Za sledované období 2006 – 2010 tvoří ve výkrmu prasat přibližně 65,6%. U podniků bez výměry zemědělské půdy je tento podíl dokonce o 2,4% vyšší. Nejvyšší náklady na krmiva byly za sledované období zaznamenány v roce 2008, kdy ceny krmného obilí i ceny krmných směsí pro prasata výrazně vzrostly. Podle Abrahámové (2009) právě dynamický vzestup cen obilovin a následně nákladů na produkci vepřového masa od roku 2007 výrazně utlumily chov prasat v ČR. Další významnou položkou přímých nákladů jsou výdaje za energie, které jsou ovlivněny cenou elektrické energie a cenou ropy. Na význam hospodárného využití energií v chovu prasat upozorňuje Energy Centre České Budějovice (2008).

Z pohledu zkoumání statisticky průkazného vlivu 2 zvolených faktorů za období let 2006 – 2010, tj. kalendářní rok, resp. cena vstupů sledovaného kalendářního roku a velikost výměry zemědělské půdy, bylo zjištěno následující:

Statistická významnost obou faktorů byla prokázána u položek:

- Krmiva (steliva) nakoupená
- Přímé materiálové náklady
- Ostatní přímé materiálové náklady a služby
- Mzdové a osobní náklady celkem
- Náklady celkem

Oba faktory neměly prokazatelně statisticky významný vliv u položek:

- Léčiva a desinfekce
- Ostatní přímý materiál
- Odpisy DHNM – přímé
- Užítkovost

Vliv cen daného roku byl statisticky průkazný u těchto 12 položek:

- Krmiva (steliva) nakoupená
- Krmiva (steliva) vlastní
- Přímé materiálové náklady
- Ostatní přímé materiálové náklady a služby
- Mzdové a osobní náklady celkem
- Náklady celkem
- Režie
- Náklady celkem
- Náklady na přírůstek
- Náklady na živou hmotnost jatečného prasete
- Tržby za výrobky
- Prodané množství
- Průměrná realizační cena (CZV)

Vliv velikosti výměry zemědělské půdy byl statisticky průkazný u těchto 6 položek:

- Krmiva (steliva) nakoupená
- Přímé materiálové náklady
- Ostatní přímé náklady a služby
- Mzdové a osobní náklady celkem
- Náklady pomocných činností
- Náklady celkem

Na krmiva a steliva nakupovaná – byl prokázán statisticky významný vliv cen roku i velikosti výměry zemědělské půdy. Na krmiva a steliva vlastní – byl průkazný pouze vliv cen roků. Na užítkovost nebyl prokázán vliv roku ani výměry zemědělské půdy. Průměrné tempo růstu nákladů na krmiva a steliva nakupovaná ve sledovaném období v dotazníkovém šetření je nižší o 6,8 % v porovnání s průměrným tempem růstu ceny krmiv pro prasata dle ČSÚ.

Průměrné tempo růstu mzdových a osobních nákladů podniků ve sledovaném období v dotazníkovém šetření je nižší o 9,1% v porovnání s průměrným tempem růstu mezd v zemědělství dle ČSÚ. Průměrné tempo růstu celkových nákladů ve výkrmu jatečných prasat ve sledovaném období v dotazníkovém šetření je nižší o 1,5% v porovnání s průměrným tempem růstu cen vstupů celkem dle ČSÚ.

Ve sledovaném období bylo dosaženo u všech skupin podniků rozdělených dle výměry zemědělské půdy ke ztrátovosti. Nejvyšší ztráta byla zjištěna u skupiny podniků s 2001 a více ha z.p. Nejnižší ztrátovosti pak u skupiny podniků s výměrou 501 – 2000 ha. Rentabilita podniků s nulovou výměrou zemědělské půdy ve sledovaném období činila – 14,04% a byla vyšší než u podniků s výměrou zemědělské půdy. Byť podniky bez výměry zemědělské půdy vykazují vyšší celkové náklady na krmiva, dosahují lepších užitkových a reprodukčních vlastností, které se v rámci uzavřeného stáda promítají do ceny selete.

Realizační ceny jatečných prasat (CZV) mají kolísavý a sezónní charakter a vyznačují se vysokou volatilitou. V roce 2006 byla průměrná CZV jatečných prasat v živé hmotnosti za kg (zařazení I tř. jakosti) 31,80 Kč bez DPH. CZV v tomto roce byla nejvyšší za celé sledované období. V následujícím roce došlo k meziročnímu poklesu ceny o cca 9 %. K největšímu poklesu CZV od roku 2006 však došlo za rok 2010, kdy průměrná cena zemědělských výrobců jatečných prasat v živé hmotnosti dosáhla hodnoty 27,22 Kč/kg bez DPH, tj. poklesu oproti roku 2006 o 14% (meziročně o 9 %). Z výběrového šetření podniků ve sledovaném období vyplynulo, že realizační ceny jatečných prasat každoročně neklesaly. V roce 2008 došlo k nárůstu realizační ceny o 2,8 %. Průměrné tempo růstu CZV – jatečných prasat šetřených podniků ve sledovaném období činilo 0,969. Z podkladů Ministerstva zemědělství ČR (2011) bylo vypočteno průměrné tempo růstu ročních průměrných CZV o hodnotě 0,962.

Rozdíly ztráty podniků dotazníkového šetření v jednotlivých letech byly oproti výstupům Poláčkové et al. (2007, 2008,2009) a ÚZEI (2012) v rozmezí od 9,9% v roce 2008 do 17,32% v roce 2006.

Dlouhodobé nízké realizační ceny v komoditě vepřového masa, na které upozorňovali Získal a Švasta (2004), Ministerstvo zemědělství ČR (2008, 2009, 2010, 2011) a především jejich propad od roku 2006 měly za následek zrušení chovu prasat v rámci živočišné výroby některých podniků či jejich úplnou likvidaci. Tuzemské ceny jsou ovlivněny situací na trhu EU-27. Na propad realizačních cen a současném nárůstu nákladů ve výkrmu jatečných prasat

ve Spolkové republice Německo v letech 2006 a 2007 upozorňoval také Weiß (2007), kdy za hospodářský rok 2006/2007 vykazovaly výkrmci jatečných prasat ztrátu ve výši 2,7%. Evropská unie je významným světovým vývozcem vepřového masa. V posledních letech však sílí tlak ostatních konkurentů ve světě, a to především USA a Brazílie, a tak lze předpokládat mírné oslabení vývozu EU-27 do svých stěžejních destinací. Tato skutečnost může negativně ovlivnit ceny prasat v evropských zemích a tím prohloubit finanční ztráty tuzemských producentů jatečných prasat. CZV jatečných prasat a CPV (vepřového masa - celkem) vykazují ve sledovaném období shodné tempo růstu.

Svatoš et al. (2009) uvádí, že ve sledovaném období 1998 – 2007 kopírovaly CPV a SC vývoj cen zemědělských výrobců. Průměrné tempo růstu CZV – jatečných prasat z údajů poskytovaných Ministerstvem zemědělství ČR ve sledovaném období činilo 0,962. Průměrné tempo růstu CZV – jatečných prasat šetřených podniků ve sledovaném období činilo 0,969. Průměrné tempo růstu CPV – vepřového masa celkem ve sledovaném období z údajů poskytovaných Ministerstvem zemědělství ČR (2011) činilo 0,97. Ministerstvo zemědělství ČR (2011) uvádí, že CZV v roce 2010 byla ovlivněna poklesem ceny vepřového masa na evropském trhu a producenti ČR obdrželi nejnižší cenu za jatečná zvířata za posledních patnáct let. Z dotazníkového šetření podniků byla zjištěna v roce 2010 taktéž nejnižší realizační cena za celé sledované období.

Během sledovaného období nebyla vykázána v žádném roce ziskovost výkrmu prasat. Ztrátovost se v letech 2006 – 2010 pohybovala v rozmezí cca 229 až 1064 Kč na kus jatečného prasete. Rentabilita se pohybovala v rozmezí od -10,59% (2006) do -23,70% (2008).

Ziskovosti nebylo dosaženo ani v případě rozdělení podniků dle výměry zemědělské půdy. Zde se ztrátovost pohybovala v rozmezí cca 554 – 688 Kč za celé sledované období, přičemž nejnižší ztrátovosti dosáhly podniky s výměrou 501 – 2000 ha z.p. Podniky bez výměry zemědělské půdy dosáhly druhé nejnižší ztrátovosti, a to především díky nižším celkovým nákladům na jatečné prase, kde jsou zohledněny náklady na sele a předvýkrm. Při rozdělení dle výměry zemědělské půdy se pohybovala rentabilita v rozmezí od -14,04% do -17,30%. Výkrm prasat u šetřených podniků ve sledovaném období je nerentabilní.

Vývoj a průměrné tempo růstu produkce a spotřeby vepřového masa v České republice ve sledovaném období není shodný s vývojem a průměrným tempem růstu produkce a spotřeby vepřového masa v EU-27 a ve světě. Důvodem může být odlišný demografický vývoj.

Nejnižší světová produkce vepřového masa (94,013 mil. tun) byla zjištěna v roce 2007, nejvyšší pak v roce 2010 (102,953 mil. tun). Celosvětová spotřeba vepřového masa v letech 2006 - 2010 věrně kopírovala tento vývoj a v roce 2007 dosahovala nejnižší hodnoty (93,849 mil. tun) a v roce 2010 nejvyšší (102,953 mil. tun).

Produkce vepřového masa v EU-27 dosahovala v roce 2010 také nejvyšší hodnoty (23 mil. tun), ovšem v roce 2007, kdy celosvětová produkce vepřového masa dosahovala nejnižší hodnoty za sledované období, EU-27 vykazovala největší meziroční nárůst produkce vepřového masa (4,9%). Nejnižší produkce vepřového masa v letech 2006 – 2010 bylo v rámci EU-27 dosaženo v roce 2006 (21,791 mil. tun).

Vývoj produkce vepřového masa v České republice ve sledovaném období nekopíroval trend celosvětový. V roce 2007, kdy došlo k meziročnímu poklesu celosvětové produkce vepřového masa, došlo v ČR k mírnému (3,0%) meziročnímu nárůstu produkce. V letech 2008, 2009 a 2010 byl zjištěn každoroční nárůst celosvětové produkce vepřového masa, v České republice však od roku 2008 do roku 2010 docházelo ke každoročnímu poklesu produkce vepřového masa. Vývoj produkce vepřového masa v České republice ve sledovaném období byl až na rok 2010 podobný vývoji produkce v Evropské Unii. V roce 2010 došlo v ČR k meziročnímu poklesu produkce vepřového masa, v EU-27 však došlo k nárůstu produkce.

Celosvětové průměrné tempo růstu produkce vepřového masa (1,020) je vyšší než průměrné tempo růstu produkce vepřového masa EU-27 (1,014) či průměrné tempo růstu produkce vepřového masa v ČR (0,950), kde má navíc klesající charakter.

Vývoj spotřeby vepřového masa měl shodný charakter pouze v roce 2010, kdy došlo ke celosvětovému meziročnímu nárůstu spotřeby vepřového masa o 2,7%, k meziročnímu nárůstu spotřeby vepřového masa v rámci EU-27 o 1,0% a meziročnímu nárůstu spotřeby vepřového masa v ČR o 0,9%. V letech 2007 a 2008 byl vývoj spotřeby vepřového masa v ČR podobný vývoji v EU-27. Celosvětová produkce vepřového masa však v roce 2007 zaznamenala meziroční pokles o 1,3%. V roce 2007 došlo v rámci EU-27 k meziročnímu nárůstu spotřeby vepřového masa o 4,2% a v ČR o 4,0%. V roce 2008 zaznamenala EU-27 i ČR meziroční pokles spotřeby vepřového masa, a to EU-27 ve výši 2,2% a ČR 1,0%. Rok 2008 však ve celosvětovém měřítku znamenal meziroční nárůst spotřeby vepřového masa o 4,3%. V roce 2009 došlo k celosvětovému meziročnímu nárůstu spotřeby vepřového masa o 2,5%, v EU-27 byl zaznamenán v témže roce meziroční nárůst spotřeby vepřového masa ve výši 0,2%. V ČR ovšem v roce 2009 došlo meziročně k poklesu spotřeby vepřového masa o

2,4%. Celosvětové průměrné tempo růstu spotřeby vepřového masa (1,020) kopíruje celosvětové průměrné tempo růstu jeho produkce. Je však zároveň vyšší než průměrné tempo růstu spotřeby vepřového masa EU-27 (1,008) či průměrné tempo růstu spotřeby vepřového masa v ČR (1,005). Abrahámová (2009) popisuje sektor chovu prasat spojený s produkcí vepřového masa jako nejhůře odolávající konkurenčnímu tlaku ostatních členských zemí.

Soběstačnost České republiky v produkci vepřového masa ve sledovaném období klesala. Výroba vepřového masa od roku 2006 v České republice výrazně poklesla, a to o 18,5% (366,4 tis. tun ž. hm.). Česká republika byla na hranici soběstačnosti ve výrobě vepřového masa ještě v roce 2004, kdy činila 96,9%, v roce 2006 to bylo již pouze 79,7% a v roce 2010 klesla na 63,8% (Ministerstvo zemědělství ČR, 2011). Abrahámová (2010) uvádí, že z jednotlivých druhů masa produkovaných v ČR je u vepřového masa soběstačnost trvale nejnižší. Z analýzy vyplývá, že spotřeba vepřového masa je v České republice dlouhodobě stabilní, což potvrzuje také Svatoš et al. (2009) kteří konkrétněji uvádí, že se domácí spotřeba ustálila přibližně na hodnotě roku 2002 a v následujících letech kolísá do 5% hodnoty tohoto roku. Nedostatek domácí produkce, který je zvýšen o rostoucí vývoz prasat do zahraničí, je vyrovnáván zvýšeným dovozem.

Chov prasat v České republice je ekonomicky neefektivní, totéž však nelze na základě dostupných analýz deklarovat o navazujícím článku této vertikály v živočišné výrobě, tj. výrobě, zpracování a konzervování vepřového masa a masných výrobků z něj. Zvýšený a dlouhodobě stabilní počet podnikatelských subjektů v oboru Výroby, zpracování a konzervování masa a masných výrobků odráží dle Ministerstva zemědělství ČR (2010) určitou stabilizaci tohoto oboru.

7 ZÁVĚR A DOPORUČENÍ

K nalezení možných opatření vedoucích ke zlepšení ekonomiky chovu prasat byly identifikovány na straně nákladů 3 zásadní faktory, které podstatně ovlivňují výši nákladů chovu prasat. Jedná se o **růst přímých nákladů** – zejména cen krmiv a v menší míře také energií. **Zvyšování požadavků na technologie chovu prasat** jsou druhým faktorem, který ovlivňuje skrze investice do technologického vybavení chovatelských zařízení výši nákladů na produkci jatečných prasat. Pořízení těchto technologií, pokud jejich zavedení nevyplývá z legislativy či norem, je opodstatněné pouze v případě, kdy přispívají ke zvyšování ekonomické efektivity v podobě růstu ukazatelů užitkovosti či zvyšování produktivity práce. Třetím faktorem je **úroveň chovu**, tj. schopnost dosáhnout s úspěšnými chovateli v zahraničí srovnatelných denních přírůstků prasat a počtu odchovaných selat na prasnici.

Na straně výnosů byly identifikovány 3 zásadní faktory ovlivňující výši příjmů chovu prasat. V první řadě je jím **realizační cena jatečných prasat**, která je dlouhodobě nízká a nestabilní, respektive vykazuje se sezónností a vysokou volatilitou. Dále **měnový kurz**, který navíc při svém pohybu zvyšuje volatilitu cen. Nezřídka pak dochází právě k tomu, že zatímco cena jatečných prasat v okolních zemích roste, cena v Česku vlivem posilování koruny klesá. Třetím faktorem je **tržní síla zpracovatelských a zejména obchodních řetězců**, kteří výrazným způsobem ovlivňují ceny výrobků a platební podmínky.

V následujících letech lze odhadovat vzhledem k vysoké ztrátovosti produkce jatečných prasat další snížení tuzemské výroby vepřového masa, a tím i klesající soběstačnost České republiky v této komoditě. Vzhledem k aktuálnímu vývoji stavu prasat a spotřebě vepřového masa v České republice lze i nadále očekávat zvyšující se závislost na dovozu prasat a vepřového masa.

Výkrmci jatečných prasat neodolávají konkurenčnímu tlaku zejména producentům z evropských zemí. Jejich slabá konkurenceschopnost je mj. dána ekonomickou neefektivností produkce, tj. vysokými vstupy a dlouhodobě nízkou a kolísavou realizační cenou. V budoucnu by autorka doporučila provést analýzu širšího souboru podniků, která se bude orientovat na vyhodnocení technické efektivity chovu prasat v České republice.

Doporučení autorky:

- Chovatelům využít zpracovanou metodiku pro vyhodnocení ekonomického přínosu chovu prasat v rámci celopodnikové ekonomiky.
- Chovatelům (i zpracovatelům) využít možnosti finančních podpor formou dotace z evropských a národních zdrojů na investiční projekty realizované ve spolupráci s odbornými subjekty (např. Českou zemědělskou univerzitou v Praze) mající za cíl zavedení inovací ve výrobě. Aktuálně prostřednictvím Programu rozvoje venkova ČR pro programovací období 2007 – 2013.
- Snížit náklady na krmiva uzavřením dlouhodobějších kontraktů s dodavateli krmiv a krmných doplňků při současném zajištění správného a precizního krmení všech kategorií prasat k dosažení maximální možné míry konverze krmiv.
- Zvyšovat úroveň chovu správným managementem chovu.
- Zabránit ekonomické závislosti na jednom či malém množství odběratelů jatečných prasat a vepřového masa.
- Dle podmínek chovatele zvážit možnost využití prasečí kejdy k výrobě energie prostřednictvím bioplynové stanice.

8 PŘEHLED LITERATURY

- [1] ABRAHÁMOVÁ, M. *Produkce vepřového masa v ČR a jeho ekonomika*. In ČÍTEK Jaroslav, et al. Aktuální problémy chovu prasat: celostátní konference na téma: cesty vedoucí k dosažení rentabilního chovu prasat, Praha 14. Října 2009. 1. Vydání. Praha. Česká zemědělská univerzita v Praze, 2009. S.7 – 17. ISBN 978-80-213-1974-5.
- [2] BARTOŠ, V. Hodnocení výkonnosti dodavatelů. 7. Mezinárodní konference Finanční řízení podniků a finančních institucí, Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2009.
- [3] BOHÁČKOVÁ, I.; BROŽOVÁ, I.; JENÍČEK, V. *Ekonomika agrárního sektoru*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2004. ISBN 80-213-1084-7
- [4] CRAMER, G. L.; JENSEN C. W. *Agricultural Economics and Agribusiness*. 6th edition. Kanada: John Wiley & Sons, Inc., 1994. 534 s. ISBN 0-471-59552-7.
- [5] ČECHURA, L. *Zdroje a limity růstu agrárního sektoru: analýza efektivnosti a produktivity českého agrárního sektoru – aplikace SFA*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. ISBN 978-80-7357-493-2.
- [6] ČEŘOVSKÝ, J. *Základní fyziologické a technologické předpoklady reprodukce prasat*. Reprodukce v procesu šlechtění prasat. Odborná publikace. Rapotín, 2001.
- [7] ENERGY CENTRE ČESKÉ BUDĚJOVICE. *Úspory elektřiny v zemědělství*. České Budějovice, Energy Centre České Budějovice, 2008.
- [8] EUROPEAN COMMISSION EUROSTAT. *Pig fading statistics*, Luxembourg: European Commission eurostat, 2009. [cit. 1.3.2012], on-line dostupné na http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Pig_farming_statistics
- [9] EUROPEAN COMMISSION EUROSTAT. *Pig fading in the EU, a changing sector – Issue number 8/2010*. Luxembourg: European Commission eurostat databáze, 2010. [cit. 1.3.2012], ISSN 1977-0316 on-line dostupné na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-10-008/EN/KS-SF-10-008-EN.PDF&usg=ALkJrhimQnygCWz_JD3eLRltqmtGCglrGg

- [10] FIALOVÁ, H. *Malý ekonomický výkladový slovník*. Praha: Vydavatelství A plus, 2007. ISBN 978-80-903804-0-0.
- [11] FIBÍROVÁ, J.; ŠOLJAKOVÁ, L.; WAGNER, J. *Nákladové a manažerské účetnictví*. Praha: ASPI, a.s., 2007. ISBN 978-80-7357-299-0
- [12] FIEDLER, J.; SMITAL, J. *Některé aspekty optimalizace šlechtění prasat*, VÚŽV, Praha – Uhřetěves, 2005 [online]. [cit. 2006-05-01]. <http://www.vuzv.cz/old/slecht/bio/optimal.pdf>
- [13] FOLTÝN, I. a kol. *Dopady agrární politiky na vybrané zemědělské komodity před a po vstupu do EU (výzkumná studie-metodika)*. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2008. s. 31. ISBN 978-80-86671-57-4.
- [14] FRASER, D.; LEONARD, M. L. *Farm animal welfare.: In J. Martin, R.J. Hudson & B.A. Young, eds. Animal production in Canada..* Edmonton: University of Alberta Faculty of Extension, 1993. s. 253 – 270 HINDLS, R.; HRONOVÁ, S.; SEGER, J. *Statistika pro ekonomy 2. dopl. vydání..* Praha: Professional Publishing, 2002. s. 349. ISBN 80-86419-30-4
- [15] GIUFFRA, E; KIJAS, JM; AMARGER, V; CARLBORG, O; JEON, JT; ANDERSSON, L.: *The origin of the domestic pig: Independent domestication and subsequent introgression*. Genetics. 2000, s.1785–1791
- [16] HAXSEN, G., In Amerika biliger als in Europa. Bauernblatt, Rendsburg, Schleswig-holstein, 2012,6, s. 38 -40
- [17] HOLMAN R. *Ekonomie*. 3. Aktualizované vydání. Praha: Nakladatelství C.H. Beck. 2002. S. 714. ISBN 80-7179-681-6
- [18] HOLMAN, R. et al. *Dějiny ekonomického myšlení*. Praha: Nakladatelství C.H. Beck, 2005. ISBN 80-7179-380-9
- [19] HOMOLÁČ, Š. *Výrobní vertikála vepřového masa aneb bude se ještě v České republice vyrábět vepřové maso?*. Chovatelské listy, Hradec Králové: Chovservis, a.s., 2008. s. 13.
- [20] HULSEN, J.; SCHEEPENS, K. *Schweinesignale*. Münster: Landwirtschaftsverlag, 2005. ISBN 978-3784333823

- [21] JAKUBEC, V. *Šlechtění na reprodukci prasat*. Reprodukce v procesu šlechtění prasat, Rapotín, 2001.
- [22] JEROCH, H.; DROCHNER, W.; SIMON, O. *Ernährung Landwirtschaftlicher Nutztiere*, Stuttgart: Ulmer Verlag. 2008. ISBN: 3-8252-8180-9
- [23] KABOŇOVÁ, S. *Ekonomika chovu skotu v České republice*. Bakalářská práce. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2012
- [24] KRAUS, J.; DYKOVÁ, E.. *Potravinový řetězec – náměty EU ke zlepšení jeho fungování*. In Bulletin ÚZEI č. 1/2009. Praha: ÚZEI, 2009.
- [25] KÜNZLER, R. *Existenziell wichtig*. Winterthur: UFA - revue, Nutztiere, 3, 2012, s. 1 - 2
- [26] MACHEK, J. *Chov prasat v ČR po vstupu do EU z pohledu MZe*. Konference Chov prasat 2011 – 3.11.2010 [cit. 2.3.2012], on-line dostupné na: http://www.vetkom.cz%2Fcontent%2FsendFile%2Fname%2F8865a78cb9168b19e72a35889b1e3dd0&ei=8tfaT5W_C6qo4gTqzaSICg&usg=AFQjCNG1oYCns4dQ0rvjASCY9LnBCHeI-Q
- [27] MAJZLÍK, I. *Chov zvířat I*. Agronomická fakulta, Česká zemědělská univerzita v Praze, 2000. ISBN 80-213-0641-6.
- [28] MATOUŠEK, V. *Využití etologických poznatků v reprodukci prasat*. Reprodukce v procesu šlechtění prasat, Rapotín, 2001.
- [29] MEJSTRÍKOVÁ, L.; MEZERA, J. *Dlouhodobý vývoj finanční výkonnosti potravinářského odvětví ČR* (Long term development of financial performance of the Czech food processing sector). In *Sborník z mezinárodní vědecké konference Agrární perspektivy XVIII. (Agrarian Perspectives XVIII) Strategies for the Future. Díl I*. Praha: PEF ČZU Praha 2009, ISBN 978-80-213-1965-3
- [30] MEJSTRÍKOVÁ, L.; MEZERA, J. *Hodnocení finančně-ekonomického vývoje potravinářského průmyslu ČR v letech 2002-2004 a trendy 2005-2006* (Evaluation of financially-economic development of the Czech food processing industry in the period of 2002 – 2004 and trends 2005 – 2006). In *Ekonomika pol'nohospodarstva (Agricultural Economics – Slovak Republic)*, 2006, roč. VI., č. 1, s.33-42.

- [31] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *Situační a výhledová zpráva vepřové maso 2010*. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 2010. ISBN 978-80-7084-909-5.
- [32] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *Situační a výhledová zpráva vepřové maso, drůbež a vejce 2011*. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 2011. ISBN 978-80-7086-975-0.
- [33] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *Panorama potravinářského průmyslu 2010*. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 2011. ISBN 978-80-7434-010-9.
- [34] MOULIS, P. *Odvětví zemědělské výroby a veřejné statky*. INTERNATIONAL SCIENTIFIC DAYS „Competitiveness in the EU – Challenge for the V4 countries“. Nitra: Faculty of Economic and Management SAU in Nitra, 2006. S. 279 – 283. ISBN 80-8069-704-3.
- [35] NOVÁK, P.; ODEHNAL, J.; NEUBERGER, P.; ŠLÉGEROVÁ, S.; ŠOCH, M.; PAVLÍK, A. *Vliv klimatických extrémů na reprodukční ukazatele prasat*. In *Vnútorná klíma poľnohospodárskych objektov 2004*. Bratislava: SSTP Bratislava, 2004. S. 19 – 25. ISBN 80-969030-5-5.
- [36] OGEROVÁ, B. FIBÍROVÁ, J. *Řízení nákladů*, Vydání 1., Praha, HZ Editio s.r.o., 1998. ISBN 80-86009-24-6
- [37] OCHODNICKÝ, D.; POLTÁRSKY, J. *Ovce, kozy a prasata*. Bratislava: Vydavateľstvo Príroda, 2003. ISBN 80-07-11219-7.
- [38] PETEROVÁ, J. *Ekonomika výroby a zpracování zemědělských produktů*. Praha: Provozně ekonomická fakulta ČZU, 2000. ISBN 80-213-0618-1.
- [39] PODĚBRADSKÝ, Z. *Ekonomika chovu prasat*. Praha: Ústav zemědělských a potravinářských informací, 1998, ISBN 80-86153-89-4.
- [40] PODĚBRADSKÝ, Z. *Vybrané metodické problémy ekonomického hodnocení komodit živočišného původu*. Praha: Ústav zemědělských a potravinářských informací, 2001. ISBN 80-7271-068-0

- [41] POLÁČKOVÁ, J. et al. *Náklady vybraných zemědělských výrobků za rok 2006.2.* výstup tematického úkolu č. 21 (4232) Analýza nákladů a rentability zemědělských výrobků (komodit). Praha: VÚZE, 2007.
- [42] POLÁČKOVÁ, J. et al. *Náklady vybraných zemědělských výrobků za rok 2007.* 1. výstup tematického úkolu č. 18 (4232) Sledování a analýza nákladů a rentability zemědělských výrobků (komodit). Praha: VÚZE, 2008.
- [43] POLÁČKOVÁ, J. et al. *Analýza nákladů a rentability vybraných zemědělských výrobků 2002 – 2006* (výzkumná studie). Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2009. S. 46 -58. ISBN 978-80-86671-55-0.
- [44] POLÁČKOVÁ, J. et al. *Nákladovost zemědělských výrobků v ČR za rok 2008.* Studie tematického úkolu MZe č. 22/4232 „Sledování a analýzy nákladů a rentability zemědělských výrobků pro využití v probíhajících obchodních jednáních. Praha: VÚZE, 20010. ISBN 978-80-86671-77-2
- [45] POLÁČKOVÁ, J. et al. *Metodika kalkulací nákladů a výnosů v zemědělství.* 1. vydání. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2010. s. 28 – 30. ISBN 978-80-86671-75-8.
- [46] POUR, M. Současné a budoucí směry chovu prasat v EU. Sborník „Aktuální problémy chovu prasat“. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2005. ISBN 978-80-213-1974-5
- [47] PULKRÁBEK, J. et al. *Chov prasat.* 1. Vydání. Praha: Profi press, 2005. ISBN 80-86726-11-8.
- [48] REED, CA. *The pattern of animal domestication in the prehistoric Near East.* In: Ucko PJ, Dimbleby GW. , editors. *The Domestication and Exploitation of Plants and Animals.* London, UK: Duckworth; 1969. pp. 361–380.
- [49] ROTHBARD, M., N. *Zásady ekonomie.* Praha: Liberální institut, 2005. ISBN 80-86389-27-8.
- [50] RŮČKOVÁ, P. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi.* 2. Aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2481-2

- [51] SAMBRAUS, H., H. *Atlas plemen hospodářských zvířat*. Praha: Nakladatelství Brázda, 2006. ISBN 80-209-0344-5.
- [52] SAMUELSON, P., A.; NORDHAUS, W., D. *Ekonomie*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství Svoboda, 2. Vydání, 1995. ISBN 80-205-0494-x
- [53] SCHILLER, B. R. *Mikroekonomie dnes*. Praha: Computer Press, 2004. S. 225. ISBN 80-251-0109-6.
- [54] SKALKA, P. *Postavení obchodních řetězců ve vztazích s dodavateli*. Diplomová práce. Brno: Právnická fakulta Masarykovy univerzity, 2010.
- [55] STAEVSKI, S.: *Alternative Methods to Examine Hospital Efficiency – Data Envelopment Analysis and Stochastic Frontier Analysis*. [online]. [c2002], [cit. 2006-03-26]. http://www.univie.ac.at/bwl/itm/files/Muster_Seminar_OR_HealthCare.pdf
- [56] STUPKA, R.; ŠPRYSL, M. *Chov prasat I*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2001, ISBN 80-213-0849-4
- [57] STUPKA, R.; ŠPRYSL, M.; ČÍTEK, J. *Základy chovu prasat*. Praha: Power print, 2009. ISBN 978-80-904011-2-9
- [58] SŮVOVÁ, H.; SRPOVÁ, J.; POLOPRUTSKÁ, R.; PETR, J.; KNAIFL, O.; KOHOUT, P.; JACKO, F.; HUBÁLEK, K.; ŠPAČEK, E. *Finanční analýza v řízení podniku, v bance a na počítači*. 1. vydání Praha: Bankovní institut, a.s., 1999. ISBN: 80-7265-027-0.
- [59] SVATOŠ, M. *Ekonomika agrárního sektoru*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2000. ISBN 80-213-0669-6.
- [60] SVATOŠ, M. et al. *Ekonomika zdrojů českého zemědělství a jejich efektivní využívání v rámci multifunkčních zemědělskopotravinářských systémů (Zpráva o řešení výzkumného záměru MSM 6046070906 za rok 2008)*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2009. s. 396 - 398. ISBN 978-80-213-1923-3.
- [61] ŠIMEK, M.: *Možnosti krmení jatečných prasat*. *Zemědělec*, 2008, č. 48, s. 9

- [62] ŠLESINGER, J. *Ekonomicky efektivní zemědělská výroba s ekologickými efekty v podmínkách EU. Aplikace metodiky čistší produkce v zemědělství*. 2007: Centrum čistší produkce Brno. [online]. [cit. 2012-06-20]. <http://www.veronica.cz/soubory/emas/Prirucka-zemedelstvi.pdf>
- [63] ŠTOLCOVÁ, J. *Hypermarkety nám přerostly přes hlavu*. Středočeský Zelený obzor, Praha: Středočeská organizace SZ, 2007.
- [64] ŠTOLCOVÁ, J.; ŠTOLC, R. *Vliv nákladů na výživu a krmení jatečných prasat na rentabilitu produkce*. Agrární perspektivy XVIII. Praha: Provozně ekonomická fakulta ČZU v Praze, 2009. ISBN 978-80-213-1965-3
- [65] ŠVASTA, J.; BOHÁČEK Z. *Modelová analýza finančních toků ve výrobných vertikálách*. Sborník prací z mezinárodní vědecké konference Agrární perspektivy XII. 2003: Česká zemědělská univerzita v Praze. ISBN 80-213-1056-1 (on-line dostupné na: http://www.agris.cz/Content/files/main_files/64/142012/svas.pdf)
- [66] TRAJHAN, M. *Posouzení vlivu uplatňování agrárně politických opatření na ekonomiku zemědělsko potravinářských podniků v ČR*. Disertační práce. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2009. s. 39
- [67] TVRDOŇ, J. *Některé souvislosti teorie a praxe utváření tržní rovnováhy zemědělských a potravinářských výrobků*. In *Sborník prací 35/92*. Praha: Vysoká škola zemědělská, Provozně ekonomická fakulta, 1992. s. 181 – 191. ISBN 80-213-0000-0.
- [68] ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY A INFORMACÍ. *Nákladovost zemědělských výrobků*, 2009. Praha. 2012 On-line na: <http://www.uzei.cz/left-menu/databaze/nakladovost-zemedelskych-vyrobku/2009-aktualizace-05-2012.pdf>
- [69] ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY A INFORMACÍ. *Nákladovost zemědělských výrobků*, 2010. 2012 On-line na: <http://www.uzei.cz/left-menu/databaze/nakladovost-zemedelskych-vyrobku/2010.pdf>
- [70] VEGRICHT, J.; MACHÁLEK, A.; PECHAČ, F. *Influence of housing and feeding systems of pig farms on production costs*. Research in Agricultural Engineering. Prague: Ceska Akademie Zemedelskych ved, 2002. roč. 48, č. 2, s. 54 – 60

- [71] VESELSKÁ, E.. *Postavení navazujících článků zpracování a distribuce uvnitř komoditních vertikál*. In. *Sborník INTERNATIONAL SCIENTIFIC DAYS 2006 "Competitiveness in the EU – Challenge for the V4 countries"*. Nitra: Fakulta ekonomiky a manažmentu Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2006. s. 762
- [72] VESSEUR, P., C., KEMP, B., DEN HERTOOG, L.,A.: *Reproductive performance of the primiparous sow, the key to improve farm production*, 46th Annual Meeting of the EAAP, 4 – 7 September 1995, Prague, 1995, 5s.
- [73] WEIß, J. *Steigende Kosten in der Schweinemast – Anpassungsstrategien*. Můnchen: Bazerische Landesanstalt für Landwirtschaft, 2007. (on-line dostupné na: http://www.lfl.bayern.de/ilb/tier/28559/linkurl_0_2.pdf)
- [74] ZÍSKAL, J.; ŠVASTA, J. *Modelování logistického řetězce vepřové maso*. In *Agrární perspektivy XIII – Sborník prací*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2004. s. 634 – 638. ISBN 80-213-1190-8.

9 SEZNAM ZKRATEK

AZO	Agrární zahraniční obchod
CAP	Společná zemědělská politika EU
ČNB	Česká národní banka
CPV	cena průmyslových výrobců
ČR	Česká republika
ČSN	Česká technická norma
ČSÚ	Český statistický úřad
CZV	cena zemědělských výrobců
ČR	Česká republika
CZ-NACE 10	Výroba potravinářských výrobků
CZ-NACE 10.1	Zpracování a konzervování masa a masných výrob
CZ-NACE 10.2	Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů
CZ-NACE 10.3	Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny
CZ-NACE 10.4	Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků
CZ-NACE 10.5	Výroba mléčných výrobků
CZ-NACE 10.6	Výroba mlýnských a škrobárenských výrobků
CZ-NACE 10.7	Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků
CZ-NACE 10.8	Výroba ostatních potravinářských výrobků
CZ-NACE 10.9	Výroba průmyslových krmiv

CZ-NACE 11	Výroba nápojů
DHNM	dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
GMO	geneticky modifikovaný organismus
GŘC	Generální ředitelství cel
InterPIG	Mezinárodní pracovní skupina pro chov prasat
j. hm.	jatečná hmotnost
JUT	jatečně upravený trup
Kč	Koruna česká
KD	krmný den
KS	krmná směs
MZE	Ministerstvo zemědělství České republiky
NPČ	náklady pomocných činností
NŠCH	nukleové šlechtitelské chovy
OC	obchodní cena
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
OKEČ	Odvětvová klasifikace ekonomických činností
OKEČ 15	Výroba potravinářských výrobků a nápojů
OKEČ 15.1	výroba, zpracování a konzervování masa a masných výrobků
OPM	ostatní přímý materiál
OPNS	ostatní přímé náklady a služby
RŠCH	rezervní šlechtitelské chovy
SC	spotřebitelská cena

SZP	Společná zemědělská politika
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
ŠCH	šlechtitelské chovy
ŠCHOP	šlechtitelské chovy otcovských plemen
USD	americký dolar
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
UCH	užitkové chovy
VÚPP	Výzkumný ústav potravinářský Praha
ZO	zahraniční obchod
z.p.	zemědělská půda
ž.hm.	živá hmotnost

10 SEZNAM TABULEK

Tab. č. 1 Návaznost na účtové skupiny a syntetické účty účtového rozvrhu

Tab. č. 2 Struktura a vývoj nákladů ve výkrmu prasat v dotazníkovém šetření podniků v letech 2006 – 2010

Tab. č. 3 Náklady na krmiva (steliva) nakupovaná, roční průměry podniků v dotazníkovém šetření 2006 – 2010 ve výkrmu prasat

Tab. č. 4 Statistická významnost vlivu roku na jednotlivé ukazatele

Tab. č. 5 Výkrm prasat – Mzdové a osobní náklady, roční průměry podniků v dotazníkovém šetření 2006 – 2010 (Kč/100KD)

Tab. č. 6 Výkrm prasat – náklady celkem, roční průměry podniků v dotazníkovém šetření 2006 – 2010 (Kč/100KD)

Tab. č. 7 Výkrm prasat – užitkovost, roční průměry podniků v dotazníkovém šetření 2006 – 2010 (Kg/100KD)

Tab. č. 8 Výkrm prasat – Vlastní náklady na přírůstek, roční průměry podniků v dotazníkovém šetření 2006 – 2010 (Kč/kg)

Tab. č. 9 Výkrm prasat – tržby za výrobky, roční průměry podniků v dotazníkovém šetření 2006 – 2010 (Kč/100KD)

Tab. č. 10 Výkrm prasat – průměrná realizační cena, roční průměry podniků v dotazníkovém šetření 2006 – 2010 (Kč/kg)

Tab. č. 11 Náklady na jatečné prase podniků s uzavřeným obratem stáda v dotazníkovém šetření ve sledovaném období 2006 - 2010

Tab. č. 12 Statistická významnost vlivu výměry zem. půdy celkem na jednotlivé ukazatele

- Tab. č. 13** Náklady na jatečné prase podniků členěných dle výměry zemědělské půdy s uzavřeným obratem stáda v dotazníkovém šetření ve sledovaném období 2006 – 2010
- Tab. č. 14** Výsledné hodnoty zisku (ztráty), ziskovosti (ztrátovosti) a rentability chovu prasat šetřených podniků v letech 2006 – 2010 a členěných do skupin dle výměry zemědělské půdy
- Tab. č. 15** Světová produkce vepřového masa v letech 2006 - 2010 v mil. t
- Tab. č. 16** Světová spotřeba vepřového masa v letech 2006 - 2010 v mil. t
- Tab. č. 17** Vývoj chovu prasat v ČR v letech 2006 – 2010
- Tab. č. 18** Produkce a spotřeba vepřového masa v České republice v letech 2006 - 2010
- Tab. č. 19** CZV jatečných prasat v České republice 2006 - 2010
- Tab. č. 20** Průměrné roční CZV jatečných prasat v Kč/kg
- Tab. č. 21** CPV - Vepřová kýta bez kosti v Kč/kg
- Tab. č. 22** Průměrné roční CPV – Vepřová kýta bez kosti v Kč/kg
- Tab. č. 23** CPV – Vepřový bok v Kč/kg
- Tab. č. 24** Průměrné roční CPV – Vepřový bok v Kč/kg
- Tab. č. 25** Průměrné roční CPV – Vepřové maso - celkem v Kč/kg
- Tab. č. 26** CPV – vepřové maso - celkem v Kč/kg
- Tab. č. 27** Objem zahraničního obchodu ČR s živými prasaty a vepřovým masem v mil. Kč
- Tab. č. 28** Vývoj zahraničního obchodu s vepřovým masem v tunách
- Tab. č. 29** Dovoz vepřových tuků do ČR v letech 2006 – 2010 v t
- Tab. č. 30** Bilance nabídky a poptávky vepřového masa v tis. tun ž. hmotnosti
- Tab. č. 31** Podíl výroby výsekového masa, masných výrobků a konzerv na celkové výrobě výrobků z masa v masokombinátech ČR

Tab. č. 32 Podíl obchodně nejvýznamnějších částí v jatečném těle prasat tříděných podle systému SEUROP (podle Pulkrábka et al., 2005)

Tab. č. 33 Počet podnikatelských subjektů v rámci CZ-NACE 10 a CZ NACE 11 ve sledovaném období 2006 - 2010

Tab. č. 34 Průměrný počet podnikatelských subjektů v CZ-NACE 10 .1 a CZ-NACE 10 ve sledovaném období 2006 – 2010

Tab. č. 35 Počet zaměstnaných osob v rámci CZ-NACE 10 a CZ NACE 11 ve sledovaném období 2006 - 2010

Tab. č. 36 Průměrný počet zaměstnaných osob v CZ-NACE 10 .1 a CZ-NACE 10 ve sledovaném období

11 SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 Podíl nejvýznamnějších producentů na celosvětové produkci vepřového masa v roce 2010 (v mil. tun)

Graf č. 2 Vývoj meziročních indexů světové produkce a spotřeby vepřového masa v letech 2006 - 2010

Graf č. 3 Produkce a spotřeba vepřového masa v České republice v letech 2006 – 2010 v tis. tun ž. hm.

Graf č. 4 Vývoj meziročních indexů produkce vepřového masa – svět celkem, EU-27 a ČR ve sledovaném období 2006 - 2010

Graf č. 5 Vývoj cen zemědělských výrobců jatečných prasat v živé hmotnosti v letech 2006 - 2010

Graf č. 6 Vývoj cen průmyslových výrobců – vepřová kýta bez kosti v letech 2006 – 2010 v Kč/ kg

Graf č. 7 Vývoj cen průmyslových výrobců – vepřový bok v letech 2006 – 2010 v Kč/ kg

Graf č. 8 Vývoj meziročních indexů celosvětových a tuzemských CPV – vepřový bok

Graf č. 9 Vývoj meziročních indexů CZV a CPV v České republice v období let 2006 - 2010

Graf č. 10 Objem zahraničního obchodu s živými prasaty a vepřovým masem v mil Kč

Graf č. 11 Struktura nákladů výkrmu prasat za sledované období 2006 - 2010

Graf č. 12 Ziskovost (ztrátovost) podniků v Kč v dotazníkovém šetření z 1 ks jatečného prasete ve sledovaném období

Graf č. 13 Ziskovost (ztrátovost) podniků v Kč v dotazníkovém šetření z 1 ks jatečného prasete

Graf č. 14 Podíl na tržbách za prodej vlastních výrobků a služeb tříd/podtříd CZ-NACE 10.11 – 10.13 v roce 2010

12 SEZNAM SCHÉMAT

Schéma č. 1 Trh zemědělských výrobků (Tvrdoň , 1992)

Schéma č. 2 Trh potravinářských výrobků (Tvrdoň, 1992)

Schéma č. 3 Propojenost výrobní vertikály produkce vepřového masa

Schéma č. 4 Typy efektivnosti a jejich vzájemné významové postavení podle Nunamakera

Schéma č. 5 Komponenty působící na plodnost podle Pulkrábka et al. (2005)

Schéma č. 6 Pyramidální struktura chovů prasat (Stupka, Šprysl, 2001)

Schéma č. 7 Faktory působících na užitkovost prasat podle Matouška (2001)

13 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Vzor formuláře dotazníkového šetření

Příloha č. 2 Seznam významných českých zpracovatelů masa a masných výrobků působících v oboru CZ-NACE 10.1

Příloha č. 1

Vzor formuláře dotazníkového šetření

Výkrm prasat		šetření k vypracování disertační práce		formulář anonymního dotazníkového	
Uzavřený obrat stáda ¹ :		ANO		NE	
Právní forma :		Hospodářský rok:			

Výměra zemědělské půdy (prosím, zaškrtněte):		Užitkovost v g/ks/KD:		
0 ha zem. půdy		Průměrná realizační cena v Kč/ kg ² :		
1 - 500 ha zem. půdy		Prodané množství v kg/ 100 KD:		
501 - 2000 ha zem. půdy		Tržby za výrobky v Kč/ 100 KD:		
2001 a více ha zem. půdy				
Krmiva (steliva) celkem v Kč/ 100 KD:				1 - prosím nesprávně škrtněte
nakoupená v Kč/ 100 KD:				
vlastní v Kč/ 100 KD:				2 - prosím při prodeji "v mase" použijte přepočít na kg ž. hm. dle příložených pokynů (metodiky)
Léčiva a desinfekce v Kč/ 100 KD:				
Ostatní přímý materiál v Kč/ 100 KD:				
Přímé materiálové náklady celkem v Kč/100 KD:				
Ostatní přímé náklady a služby v Kč/ 100 KD:				
Mzdové a osobní náklady v Kč/ 100 KD:				
Odpisy DNHM - přímé v Kč/100 KD:				
Náklady pomocných činností v Kč/ 100KD:				
Režie v Kč/100 KD:				
Chlévská mrva v Kč/ 100 KD:				
Náklady celkem v Kč/ 100 KD:				
Náklady na přírůstek v Kč/ kg:				
Náklady na živou hmotnost jatečného prasete v Kč/ kg:				

Příloha č. 2

Seznam významných českých zpracovatelů masa a masných výrobků působících v oboru CZ-NACE 10.1:

	Jatky Horažďovice
AGROFERT HOLDING, a.s.	Jatky Moravský Krumlov, s.r.o.
Animalco, a.s.	Jatky Sojka s.r.o.
Beskydské uzeniny, a.s.	Josef Filák, řeznictví a uzenářství
BILBO šmak s.r.o.	Josef Koutník, řeznictví a uzenářství
Biopark, s.r.o.	Karel Kusák, řeznictví a uzenářství
Boby-Fleisch, spol. s r.o.	Karel Mitas - Mefisto
Bocus, a.s.	Kaufland Česká republika v.o.s., Masozávod Modletice
Carnex spol. s r.o.	KMOTR - Masna Kroměříž a.s.
Comperio s.r.o.	KMS, spol. s r.o.
František Kratochvíl, Smíchovské uzeniny	Knedlovo řeznictví s.r.o.
Haken, s.r.o.	Kostelecké uzeniny a.s.
Jan Janota, řeznictví a uzenářství	Krahulík - Masozávod Krahulčí, a.s.
Jaromír Kloud, řezník a uzenář	LE & CO – Ing. Jiří Lenc, s.r.o.
Jaromír Steinhauser, s.r.o.	M.U.S.P., a.s.
Jaroslav Radoš, Řeznictví, uzenářství	MADE GROUP, a.s.
Jaroslava Hamplová, řeznictví a uzenářství	MAKRO Cash & Carry ČR s.r.o.
Jaroslava Klemensová - MASOMA	Maso Kazda s.r.o.
Jatka - Kurka, s.r.o.	Maso Třebovle s.r.o.
Jatky Blovice s.r.o.	Maso West, s.r.o.
Jatky Český Brod, a.s.	Masokombinát Jičín spol. s r.o.

Masokombinát Plzeň s.r.o.	Řeznictví Kšána a syn
Městská jatka, s.r.o.	Steinhauser, s.r.o.
Milan Sláma, řeznictví a uzenářství	Strejček, s.r.o.
MP Krásno, a.s.	TORAFLEISCH s.r.o.
MRAZÍRNY PLZEŇ-DÝŠINA a.s.	Toro VM, a.s.
Pejskar & spol., spol. s r.o.	Tradeco spol. s r.o.
Petr Krátký	Váhala a spol. s r.o., Výroba a prodej masných a lahůdkářských výrobků
Ponnath Řezničtí Mistři, s.r.o.	Vimperská masna, a.s.
Potraviny Vysočina s.r.o.	Voma, s.r.o.
PRANTL Masný průmysl s.r.o.	Z.O.P. a.s.
Prima Karlovy Vary, s.r.o.	Zdeněk Kořínek, maso-uzeniny
Rostěnice, a.s.	ZŘUD - Masokombinát Písek CZ, a.s.
Rostislav Matula, řeznictví a uzenářství	ZŘUD - Masokombinát Polička, a.s.
Řeznictví - uzenářství Francouz, s.r.o.	
Řeznictví a uzenářství u Dolejších, s.r.o.	